tepav
türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

Akademik Danışmanlar Projesi

Akademik Danışmanlar Projesi

Gaziantep İli Aralık Ayı Görünümü

tepav

İçerik

- Büyüme, Üretim ve Satışlar
- Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi
- İstihdam ve İşsizlik
- Kamu Maliyesi
- Enflasyon
- Kredi ve Mevduat
- Finansal Piyasa Göstergeleri
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler
- Genel Değerlendirme

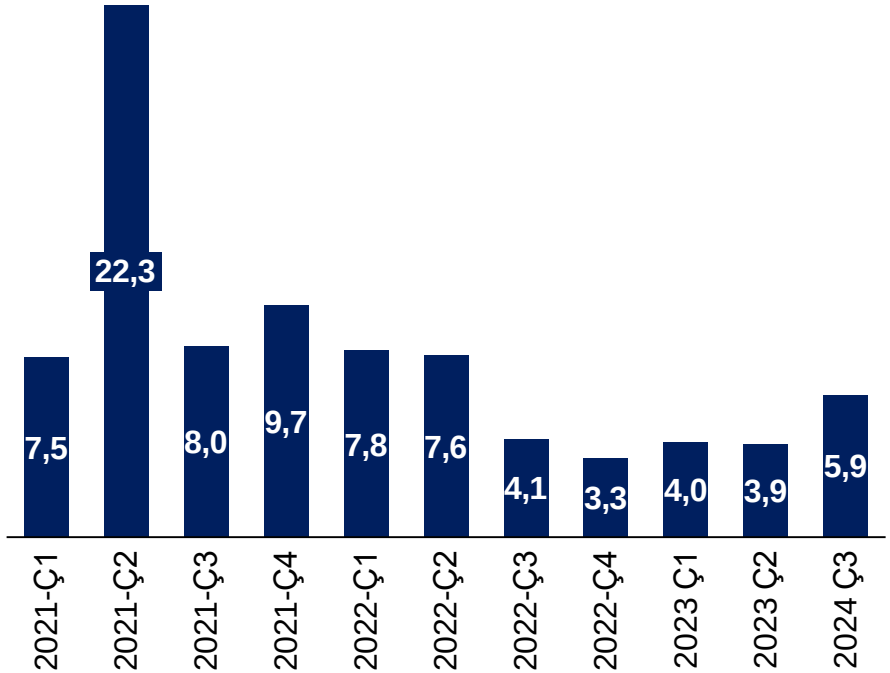
Bu sunum, TOBB ve TEPAV ortaklığında yürütülen Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında Gaziantep Akademik Danışmanı Prof. Dr. Hüseyin BOZKURT tarafından hazırlanmıştır.
İçerik tamamıyla Akademik Danışmanın sorumluluğu altında olup TOBB ve TEPAV'ın görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Büyüme, Üretim ve Satışlar

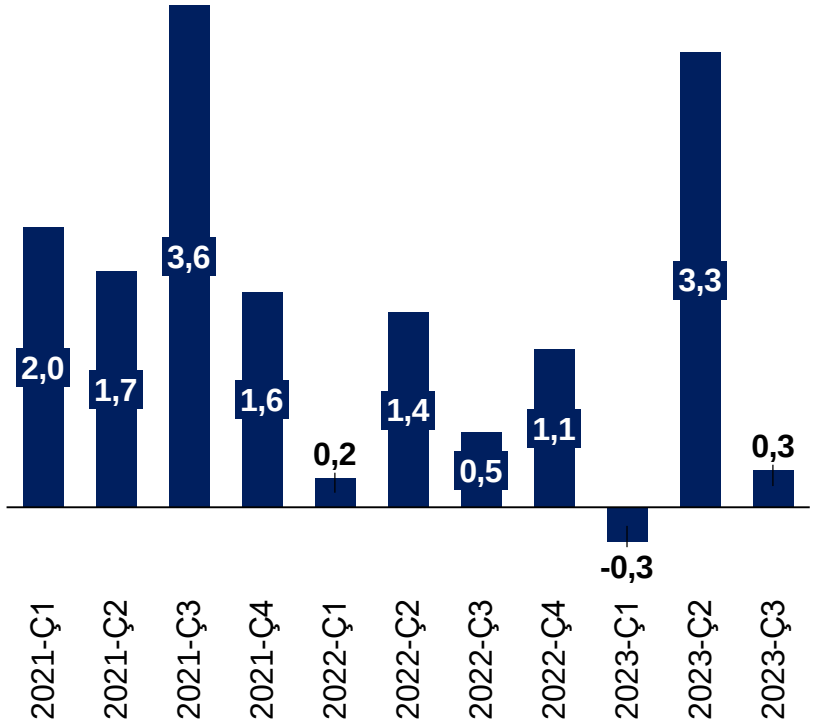
- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)
  - GSYİH büyümesi
  - Üretim, harcama ve gelir yönünden katkılar
- Üretim ve satışlar
  - Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)
  - Perakende Satış Hacim Endeksi
- Öncü göstergeler
- Ekonomik Güven Endeksi
- Büyüme Tahminleri

Yılın üçüncü çeyreğinde milli gelir %5,9 büyüme kaydetmiştir.
Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış endeks büyüme eğiliminin yavaşladığına işaret etmektedir.

GSYİH büyüme hızı (%) 2021 Ç1 – 2023 Ç3

Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim

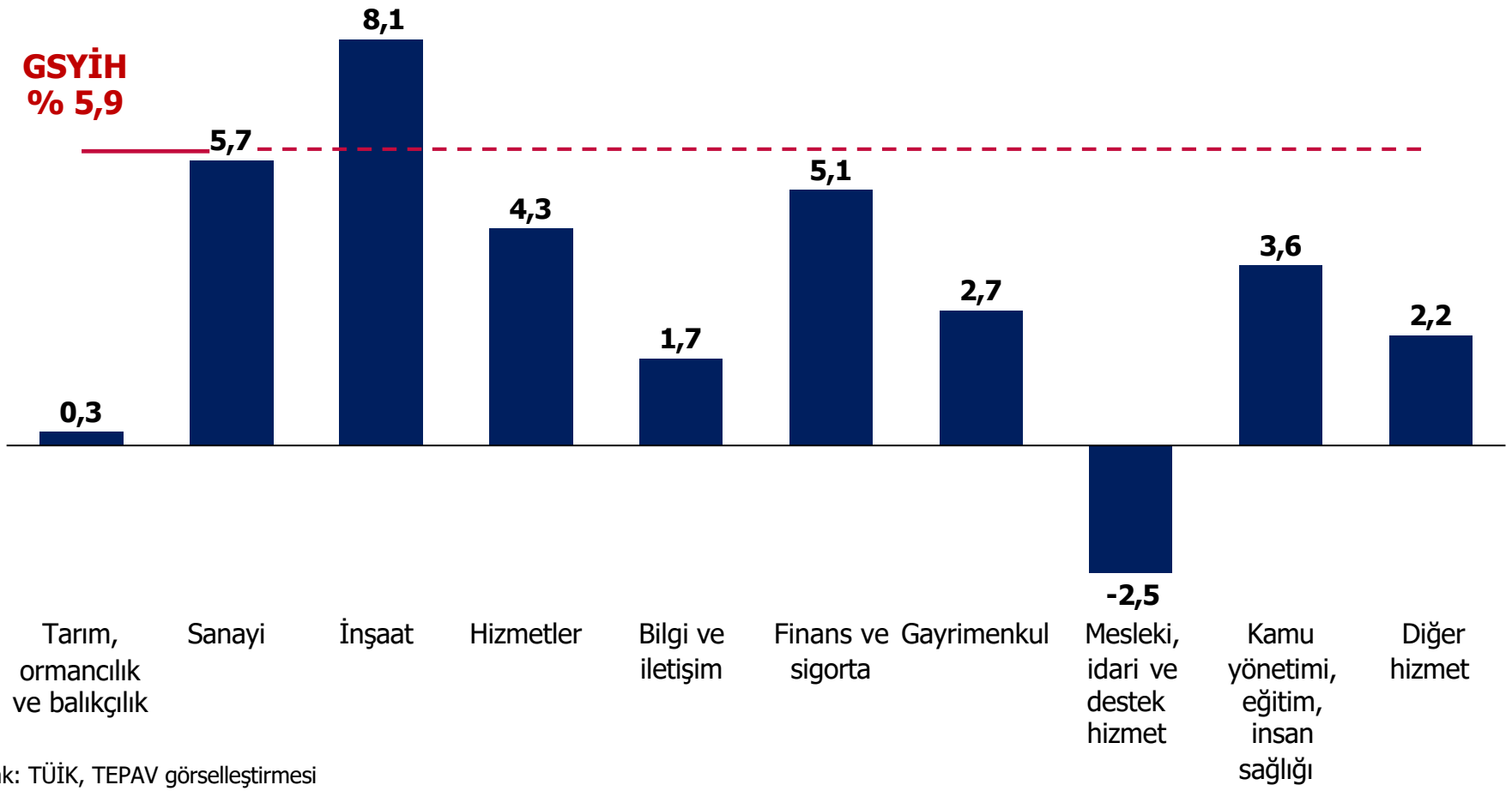
Bir önceki çeyreğe göre değişim
(mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış)

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

İnşaat büyümeyi sürükleyen ana sektör iken sanayi ve finans büyümeyi desteklemiştir.

Mesleki ve idari hizmetler daralmıştır.

GSYİH iktisadi faaliyet kolları (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranı, %) 2023 Ç3

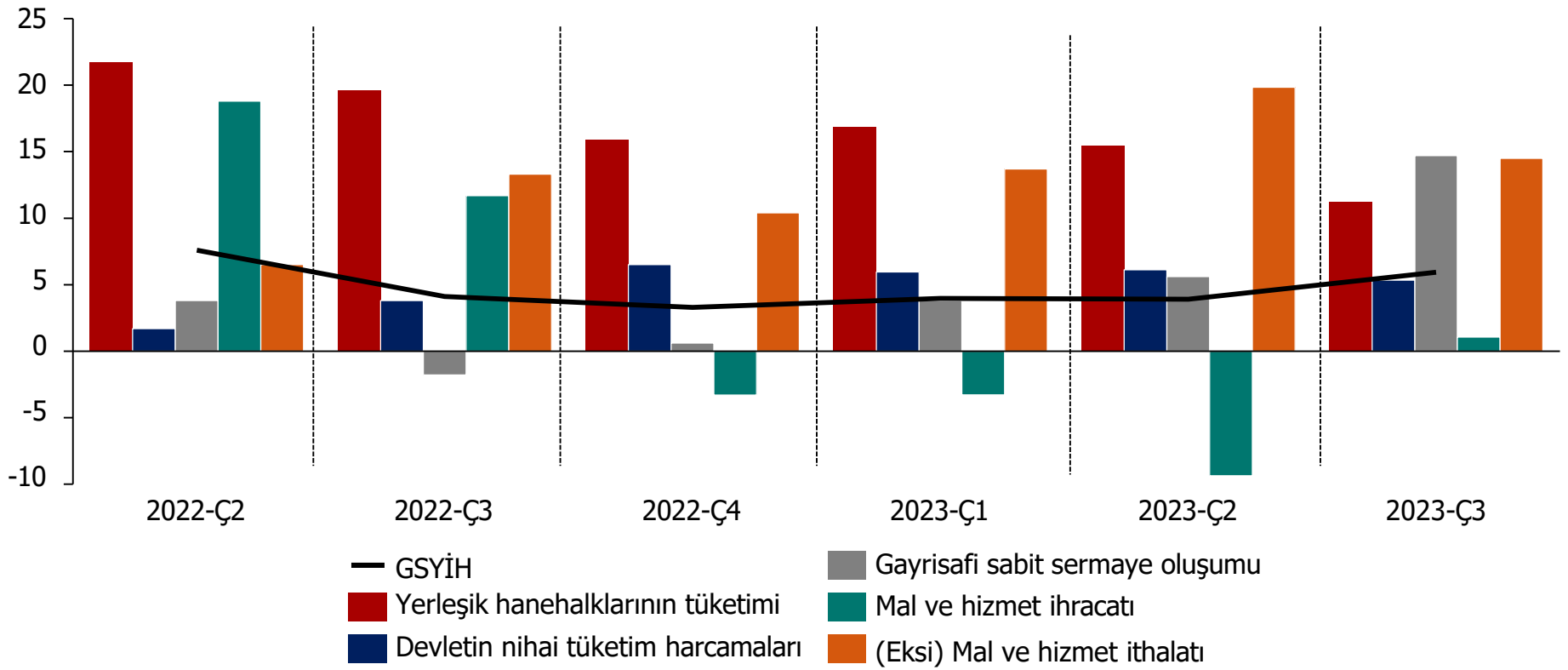

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Harcama tarafında ise özel ve kamu tüketimi ile yatırım harcamaları büyümeyi yukarı çekmektedir.

Net dış talep ve stok azalışı büyümeyi olumsuz etkilemiştir.

GSYİH harcama yöntemiyle bileşenler (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim, %) 2022 Ç2 – 2023 Ç3

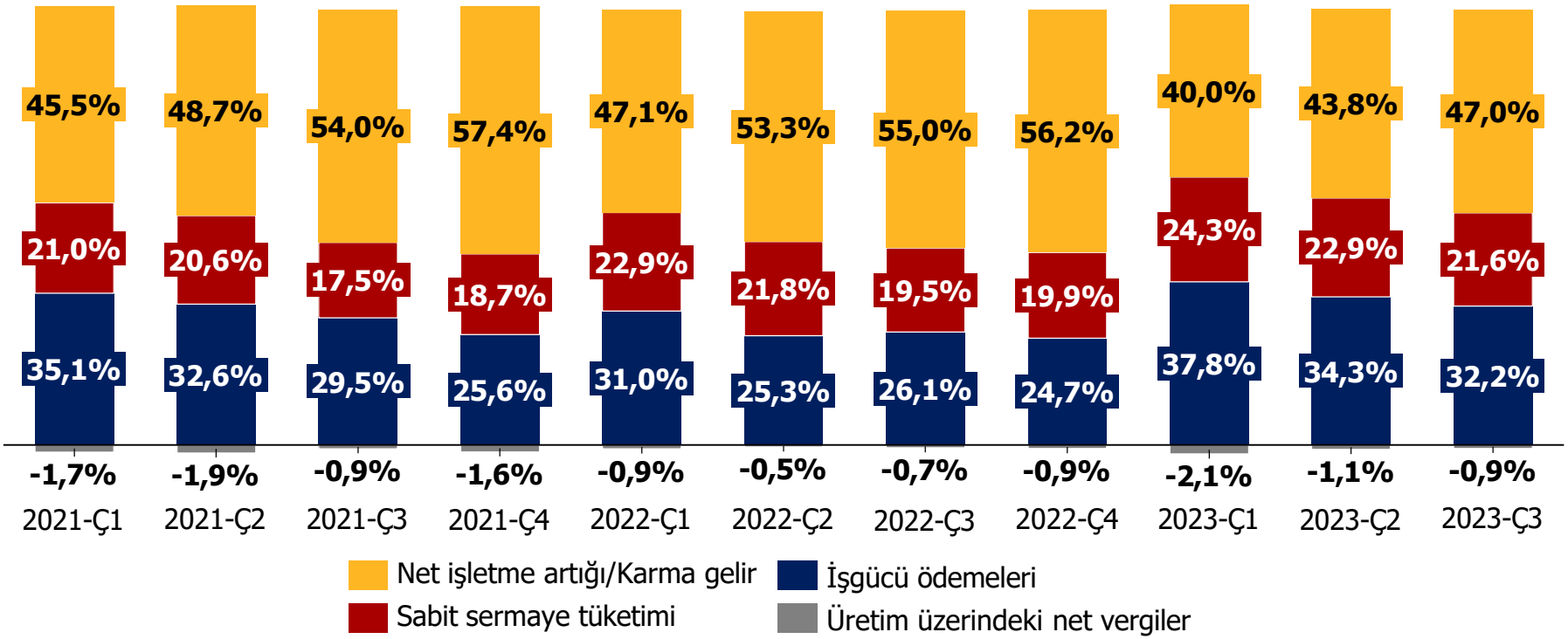

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

İşgücü ödemelerinin gayrisafi katma değer içindeki payı 2023 başından bu yana gerilemeye devam etmektedir.

İşgücü ödemelerinin payı geçen çeyreğe göre 2,1 puan düşmüş, net işletme artığı/karma gelirin payı ise 3,2 puan artmıştır.

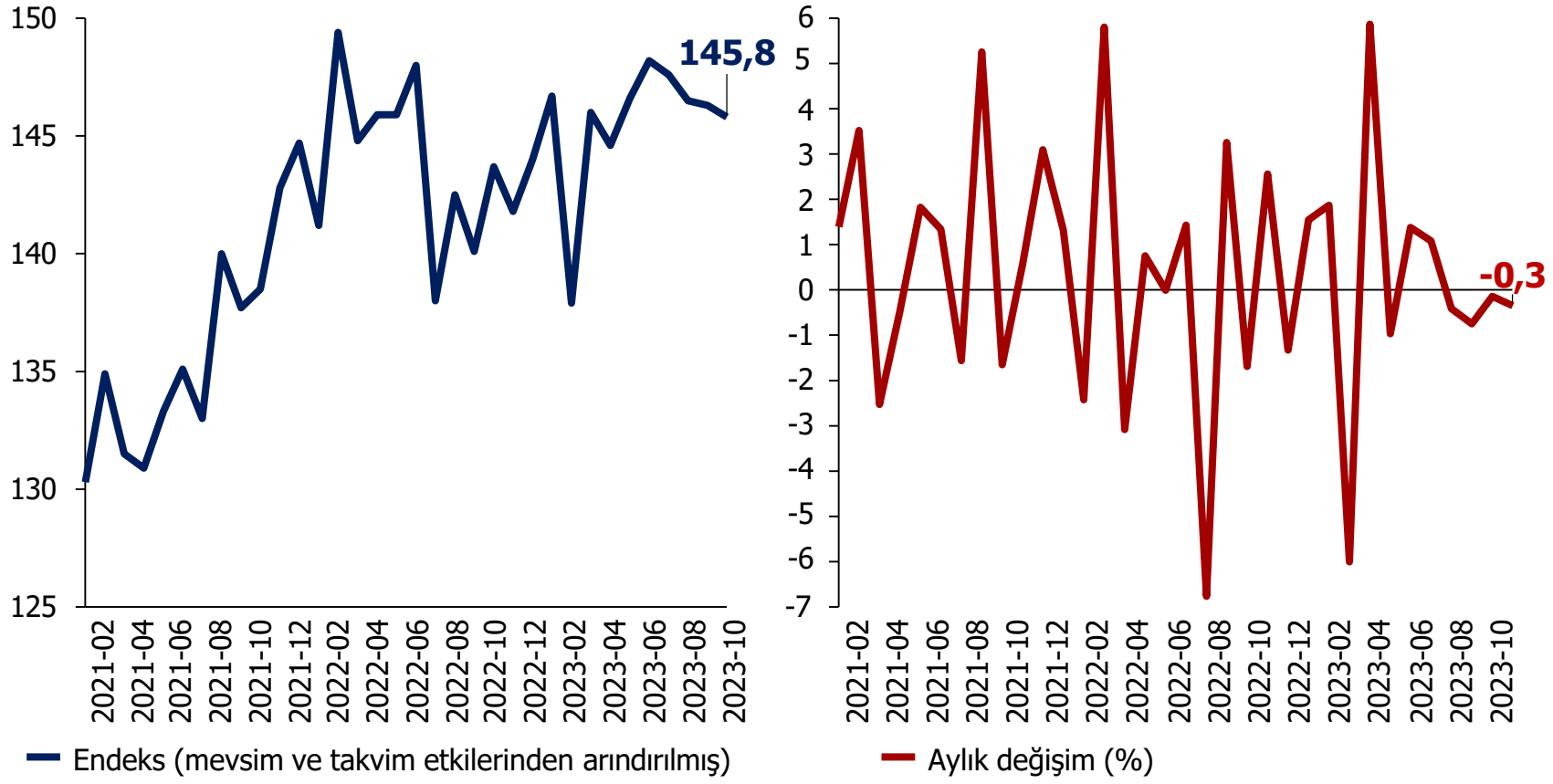
GSYİH gelir yöntemiyle bileşenler (katma değer içindeki pay, %) 2021 Ç1 – 2023 Ç3

Kaynak: TÜİK, TEPAV hesaplamaları ve görselleştirmesi

Sanayi üretimi zayıflama eğilimindedir.
SÜE, Ekim ayında ise bir önceki aya göre %0,3 oranında azalmıştır.

Sanayi Üretim Endeksi (Ocak 2021 – Ekim 2023)

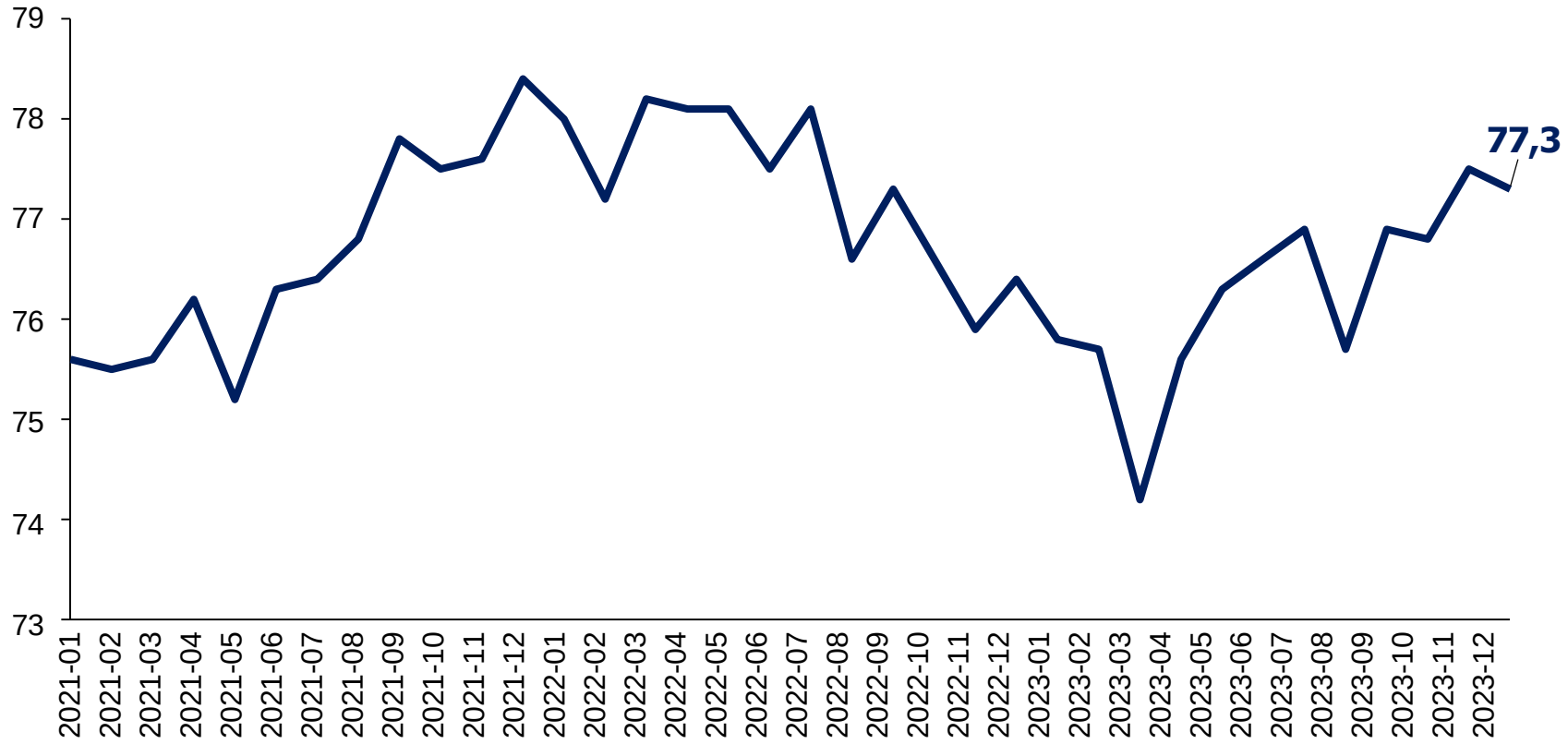

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

İmalat sanayinde Kapasite Kullanım Oranı (KKO) yılın son çeyreğinde daha yüksektir.

KKO, Aralık ayında bir önceki aya göre 0,25 puan azalmış, %77,3 oranında gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (mevsim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2021 – Aralık 2023

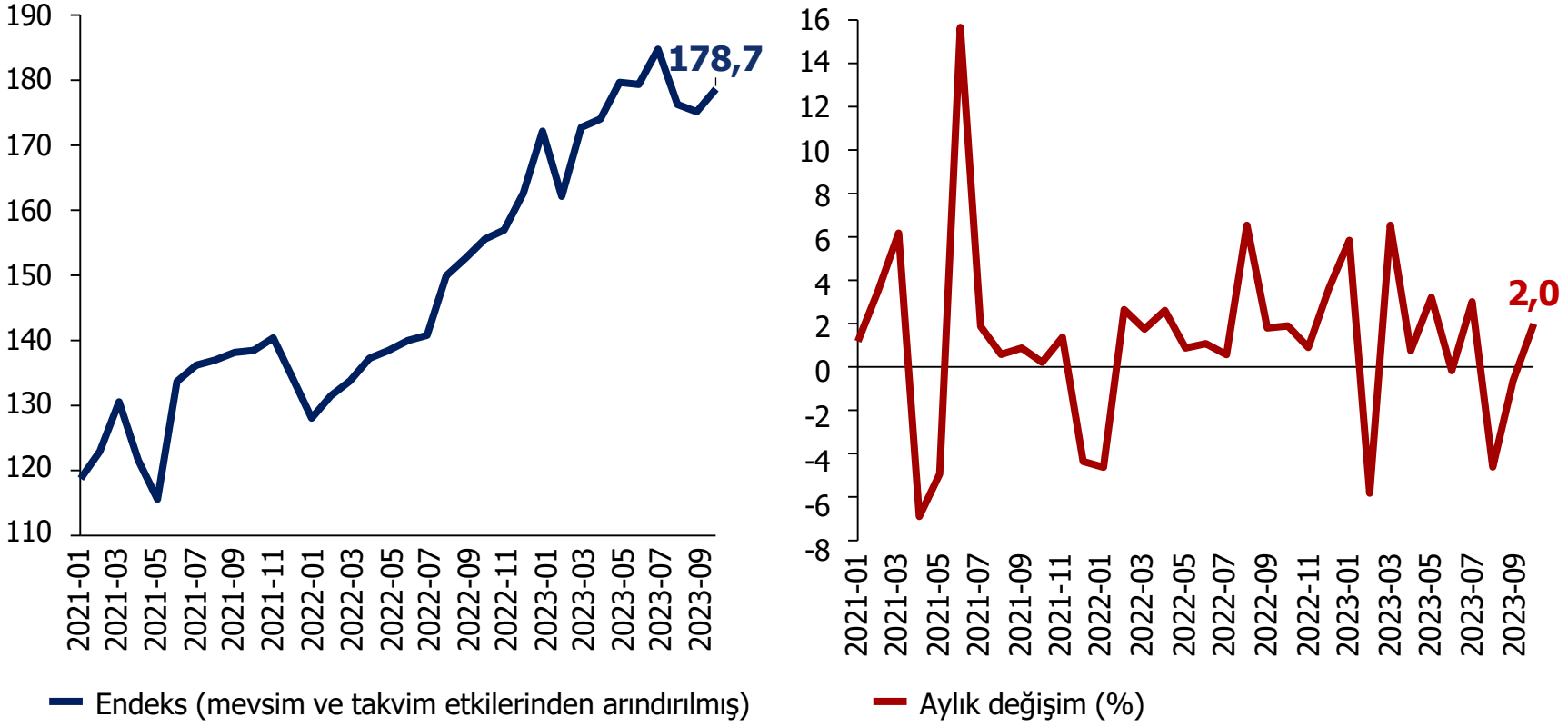

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Perakende satışlardaki gerileme durmuştur.

Perakende Satış Hacim Endeksi, Ekim ayında ise bir önceki aya göre %2 artmıştır.

Perakende satış hacmi (Ocak 2021 – Ekim 2023)

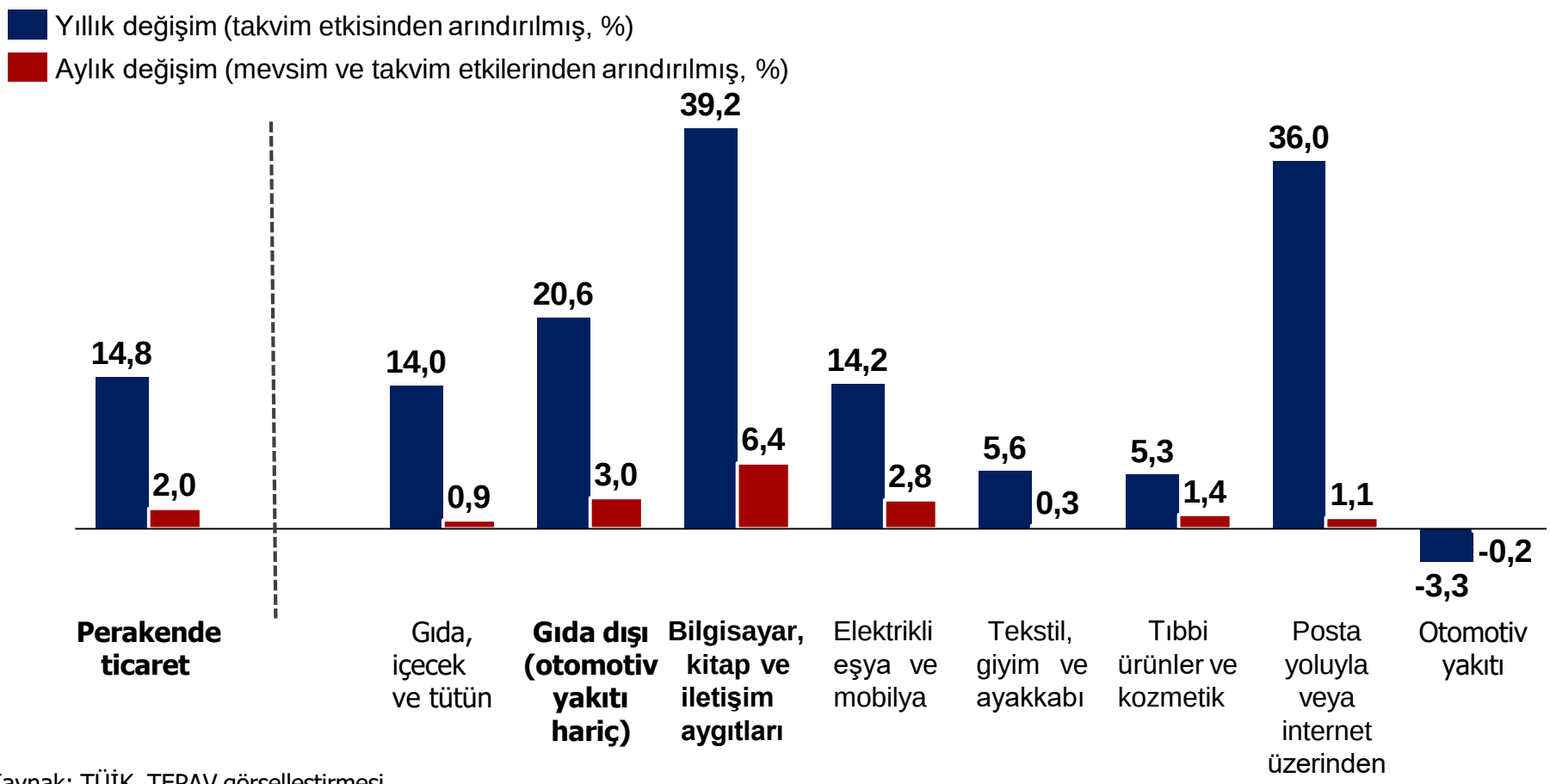

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Ekim ayında otomotiv yakıtı hariç gıda dışı ürünler perakende satışlardaki artışın temel kaynağıdır.

Bilgisayar, kitap ve iletişim aygıtları satışları en hızlı artan sektördür.

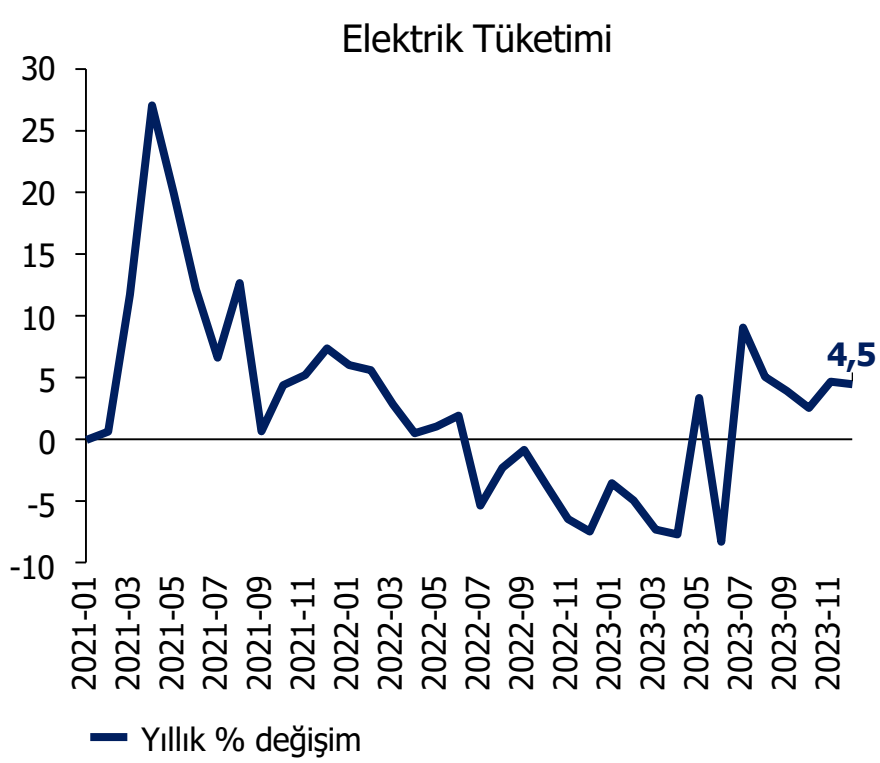
Sektörlere göre perakende satış hacmi (Ekim 2023)

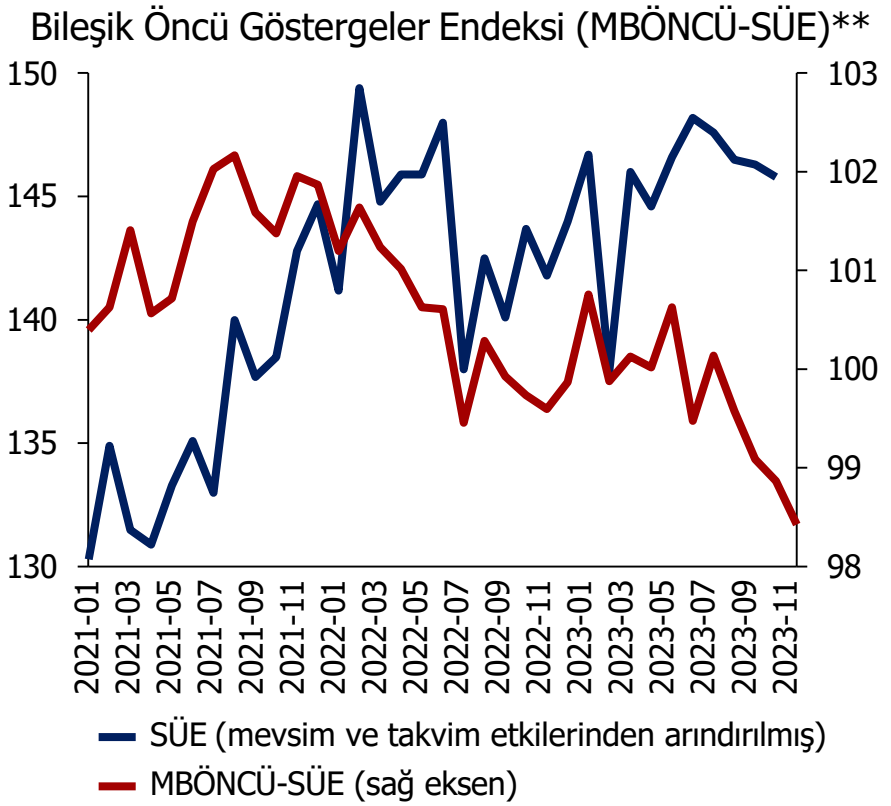

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Öncü göstergeler büyümede ılımlı yavaşlamaya işaret etmektedir.
Elektrik tüketimi hız kesmiş, Bileşik Öncü Gösterge de gerilemiştir.

Öncü Göstergeler (Ocak 2021 – Kasım / Aralık 2023*)

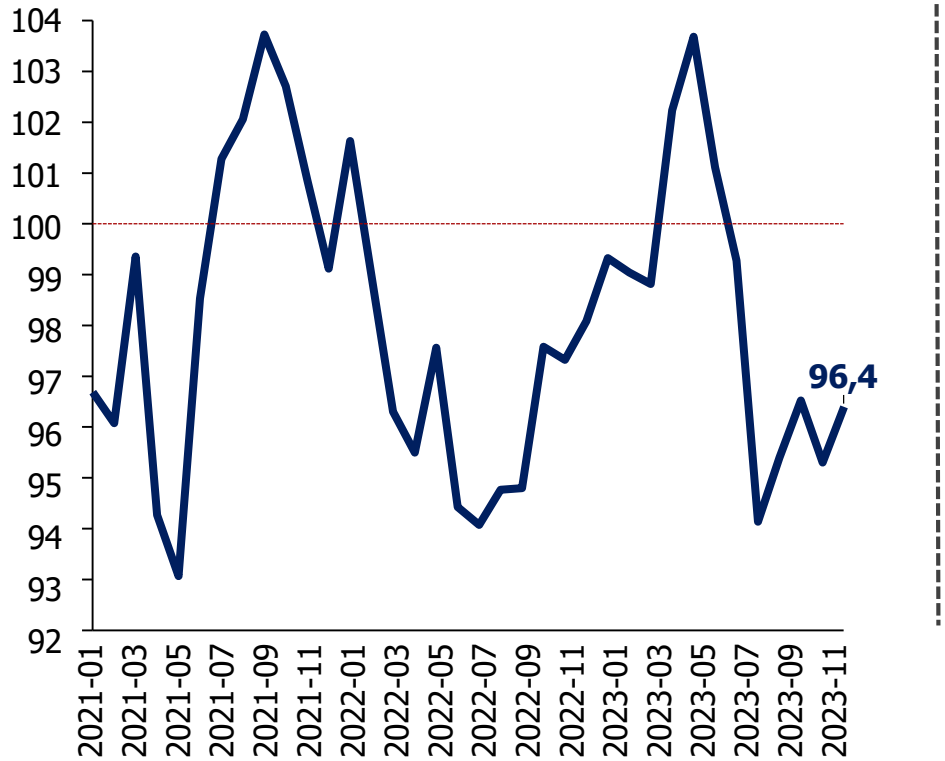

Kaynak: TCMB, TÜİK, TEPAV görselleştirmesi
* MBÖNCÜ-SÜE Kasım ayı, elektrik tüketimi ise 17 Aralık 2023 tarihi itibarıyladır.
** MBÖNCÜ-SÜE'yi oluşturan göstergeler: Elektrik üretim miktarı, satış miktarı ile ağırlıklandırılmış hazine ihalesi faiz oranı, ara malları ithalatı, TCMB İktisadi Yönelim Anketi - mamul mal stok miktarı ile ilgili soru, toplam istihdam miktarı ile ilgili soru, iç piyasadan alınan yeni siparişlerin miktarı ile ilgili soru ve ihracat piyasalarından alınan yeni sipariş miktarı ile ilgili soru

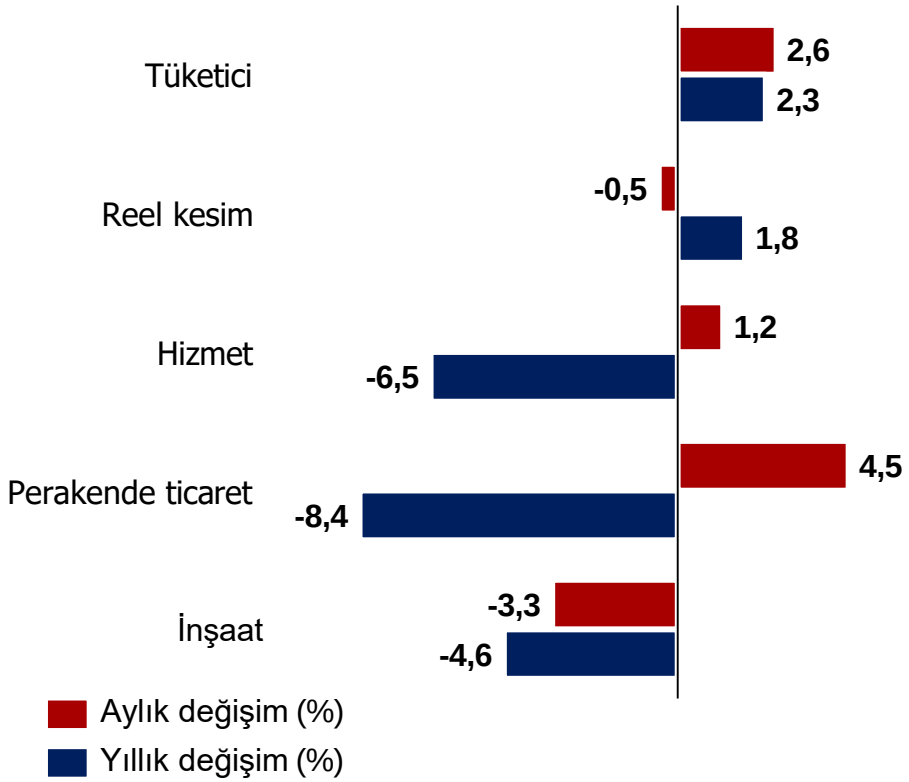
Ekonomik güven endeksi düşük düzeyini korumaktadır.
Aralık ayında güven endeksleri perakende ticaret sektöründe %4,5, tüketicide ise %2,6 artarken inşaat sektöründe %3,3 gerilemiştir.

Ekonomik Güven Endeksi (mevsim etkisinden arındırılmış)

Ekonomik Güven Endeksi (Ocak 2021-Aralık 2023)

Sektörel Güven Endeksleri (Aralık 2023)

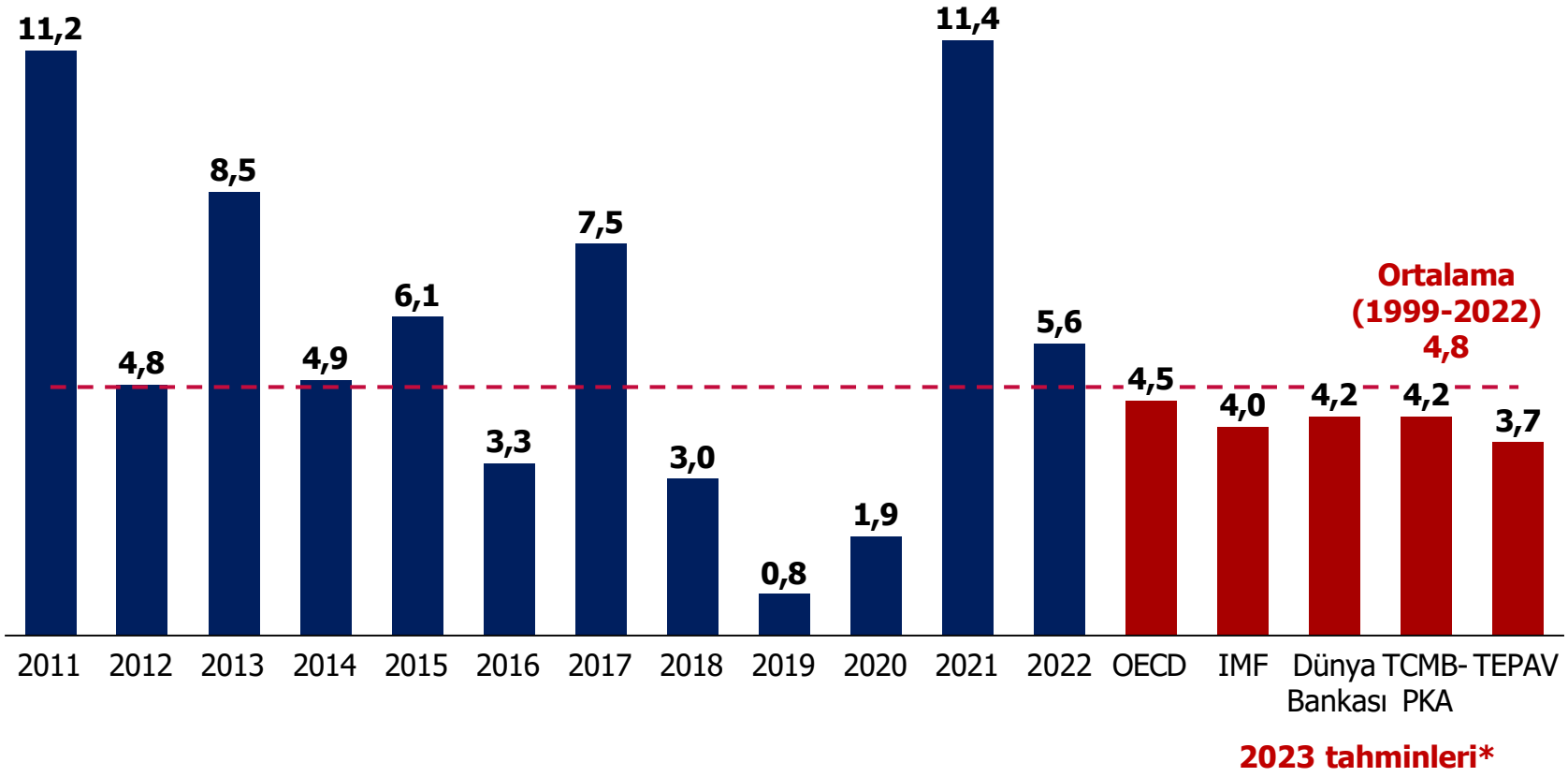

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

2023 yılı büyüme tahminleri %3,7-4,5 aralığındadır.

Aralık ayında ayında TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi büyüme tahmini 0,1 puan yukarı yönlü güncellenmiştir.

GSYİH büyüme oranları (%) 2011 – 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

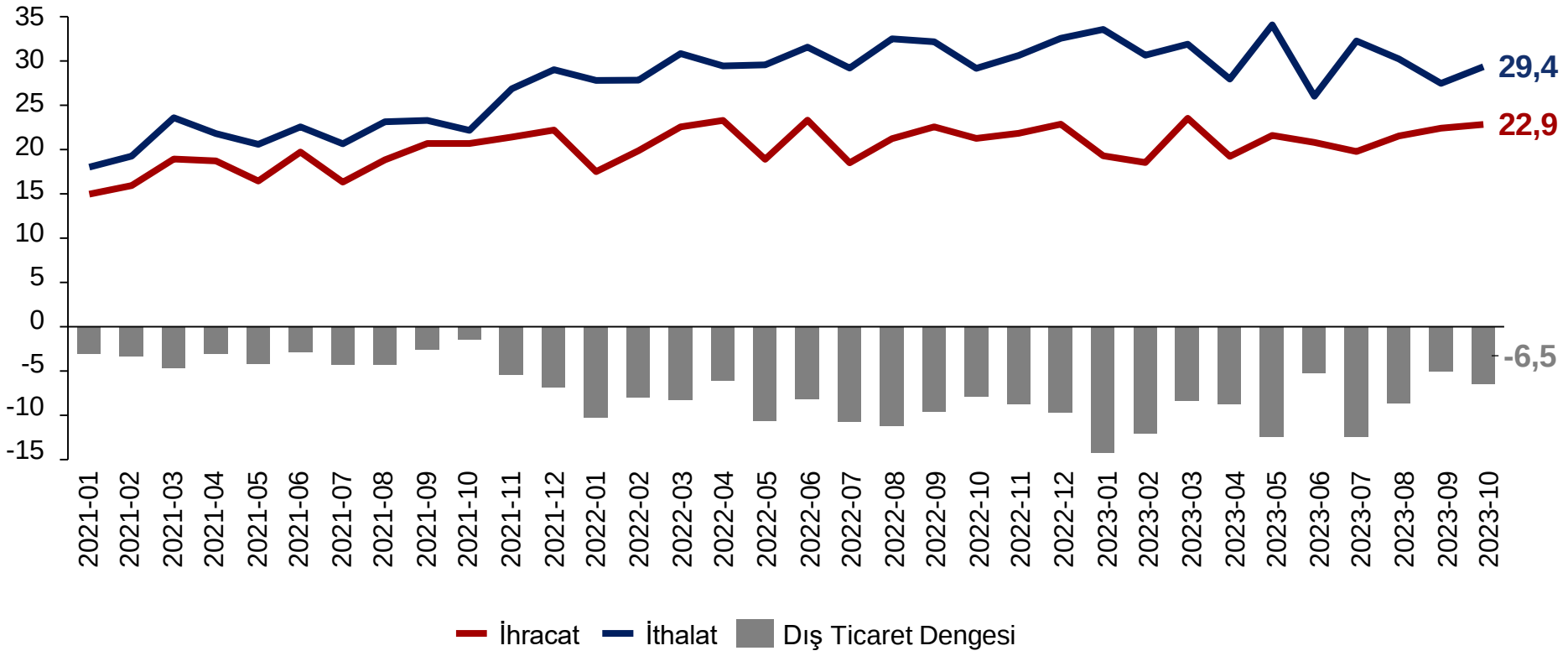
* IMF – Ekim 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD – Kasım 2023 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası – Sonbahar 2023 Avrupa ve Orta Asya Güncelleme Raporu, TCMB Aralık 2023 Piyasa Katılımcılar Anketi (PKA) ve TEPAV - Eylül 2023 Ekonomik Görünüm Raporu verileridir.

Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

- Dış ticaret
  - İhracat ve ithalat
  - Karşılama oranı
  - Turizm
- Cari denge ve finansmanı
  - Cari işlemler dengesi
  - Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri
- Merkez Bankası rezervleri
- Cari denge tahminleri

Ekim ayında ihracat %1,8 ithalat ise %6,9 artmıştır.
Dış ticaret açığı ise %29,4 artarak 6,5 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

İhracat, ithalat ve dış ticaret dengesi (milyar dolar) Ocak 2021 – Ekim 2023

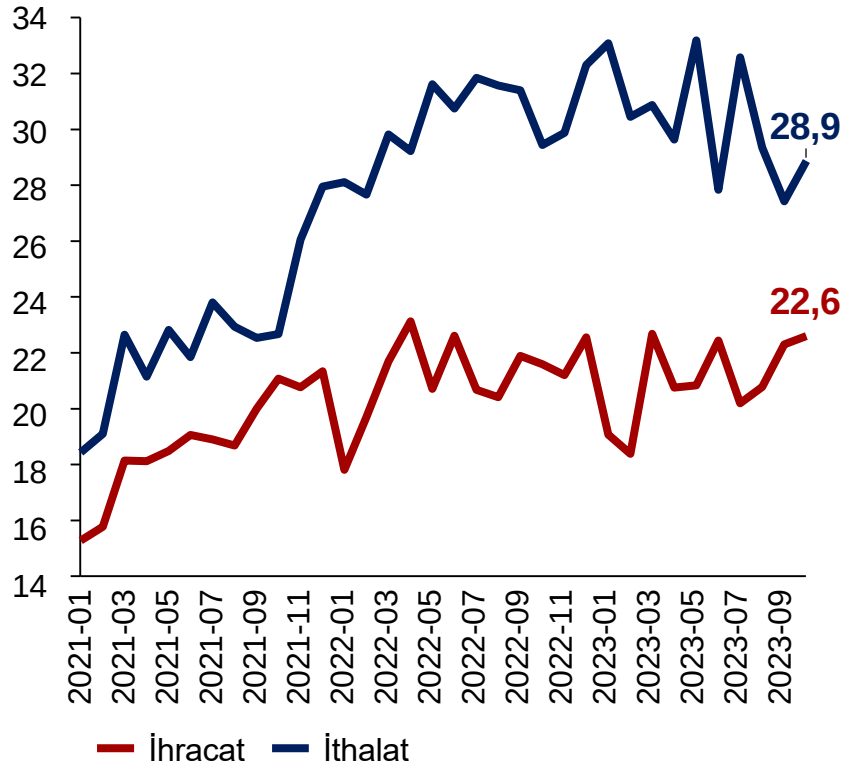

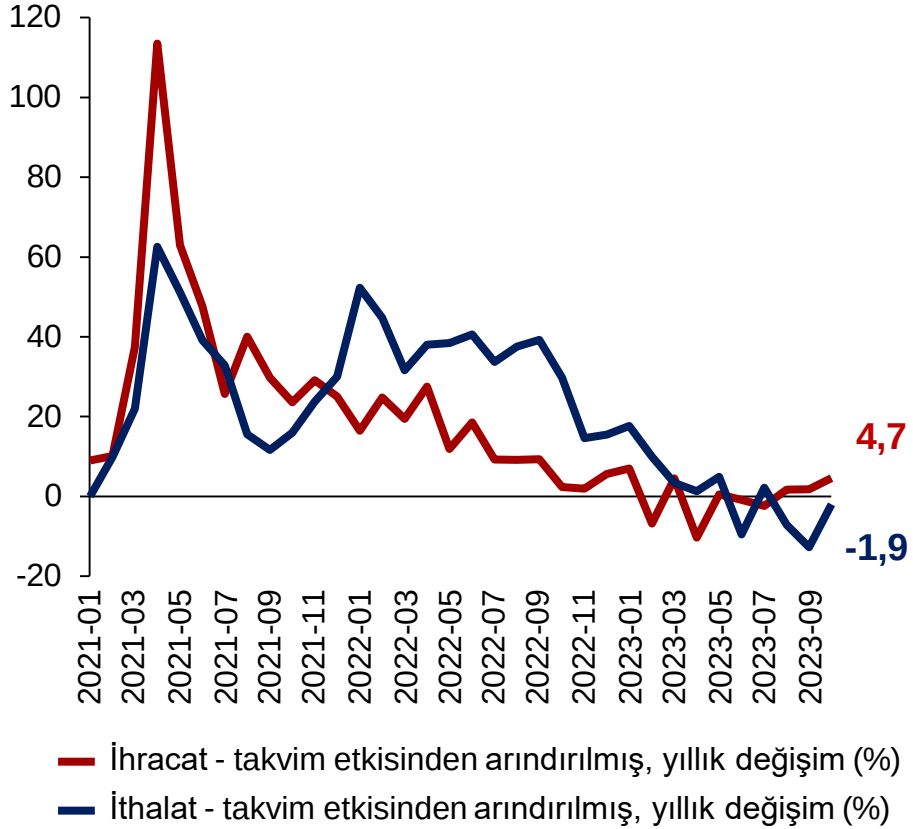
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

İhracat daralırken ithalat durağanlaşmaktadır.

Ekim ayı itibarıyla yıllık olarak ihracat %1,9 azalırken ithalat %4,7 artmıştır.

İhracat ve ithalat (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, milyar dolar ve %)
Ocak 2021 – Ekim 2023

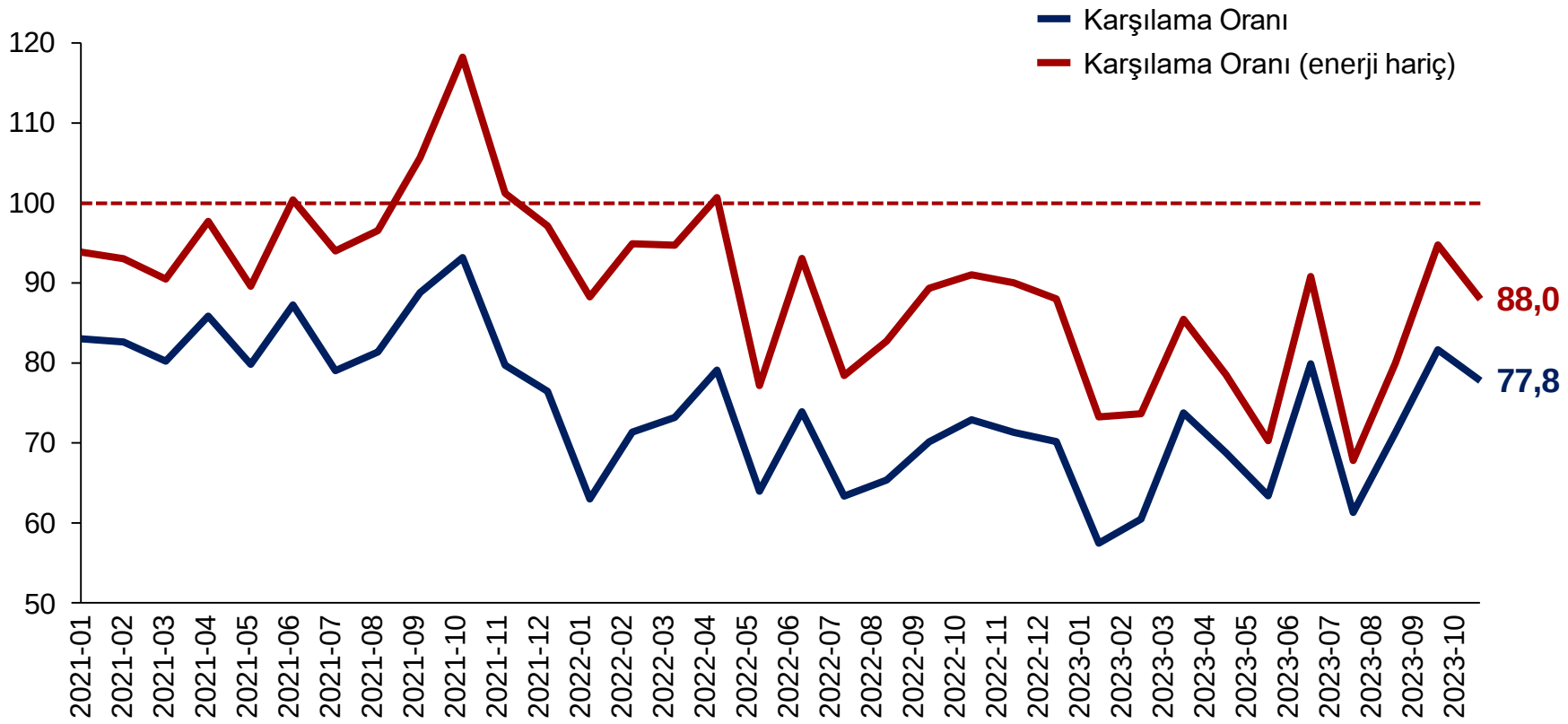

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

İhracatın ithalatı karşılama oranı düşmüştür.
Enerji hariç kalemlerde de karşılama oranı %88'e gerilemiştir.

İhracatın ithalatı karşılama oranı (%) Ocak 2021 – Ekim 2023

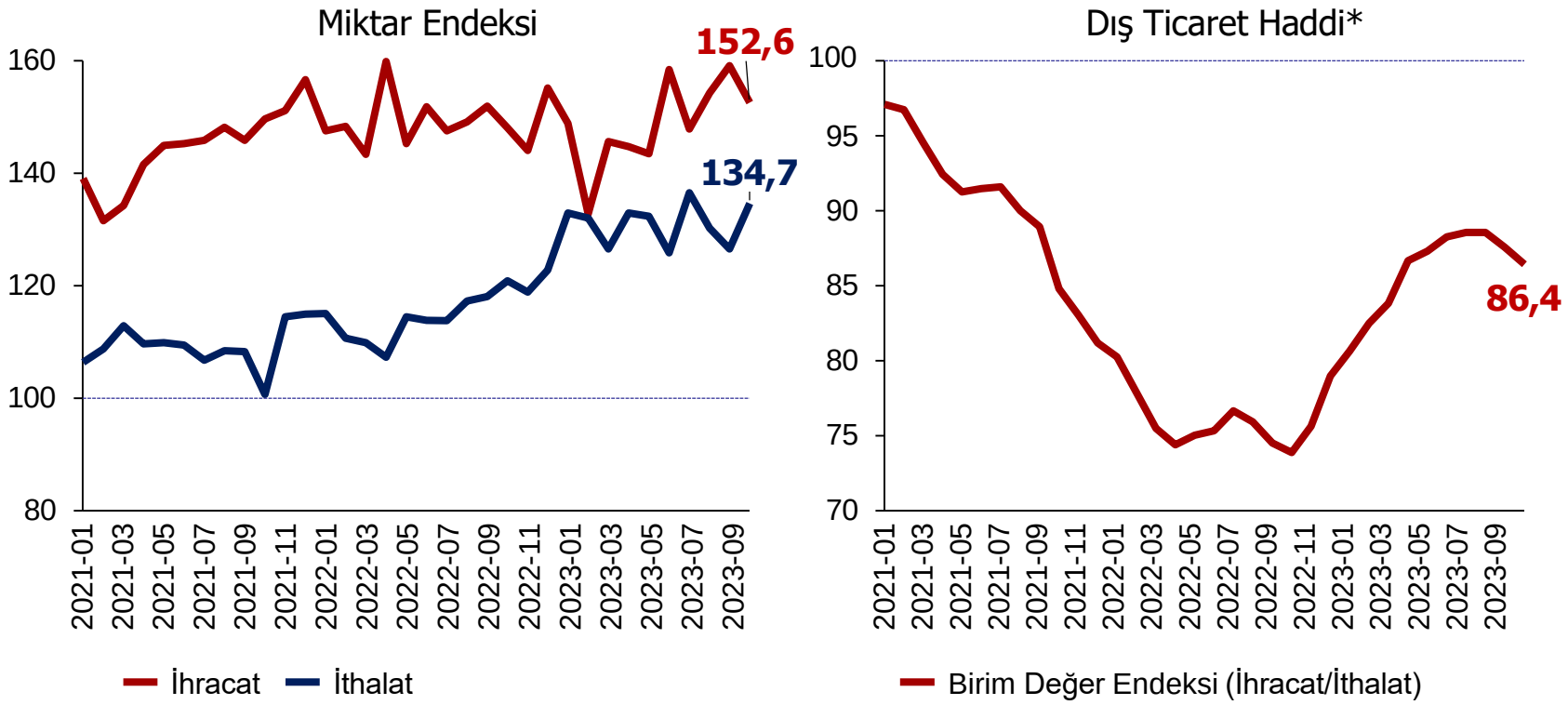

Kaynak: TÜİK, TCMB ve TEPAV görselleştirmesi

Miktar olarak ithalat yükselmiş, ihracat ise gerilemiştir.

Ekim ayında dış ticaret haddi 1,1 puan düşmüştür.

Dış ticaret endeksleri (mevsem ve takvim etkilerinden arındırılmış, 3 aylık hareketli ortalama) Ocak 2021 – Ekim 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

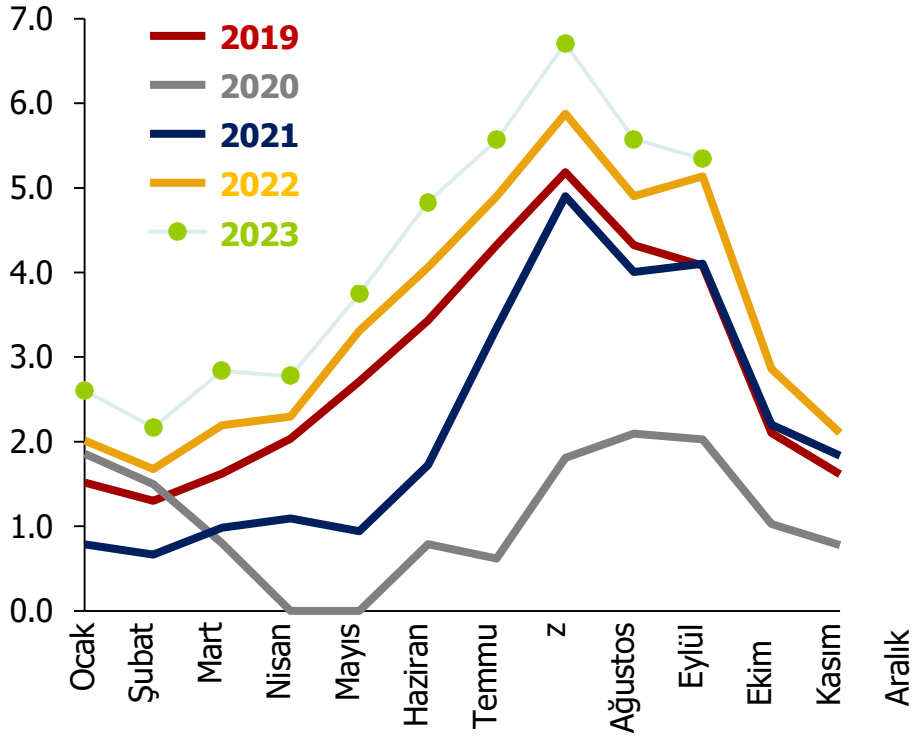
*Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına göre aylık dış ticaret hadleri verisidir.

Ocak-Ekim döneminde turizm gelirleri bir önceki yılın %15,8 üzerinde gerçekleşmiştir.

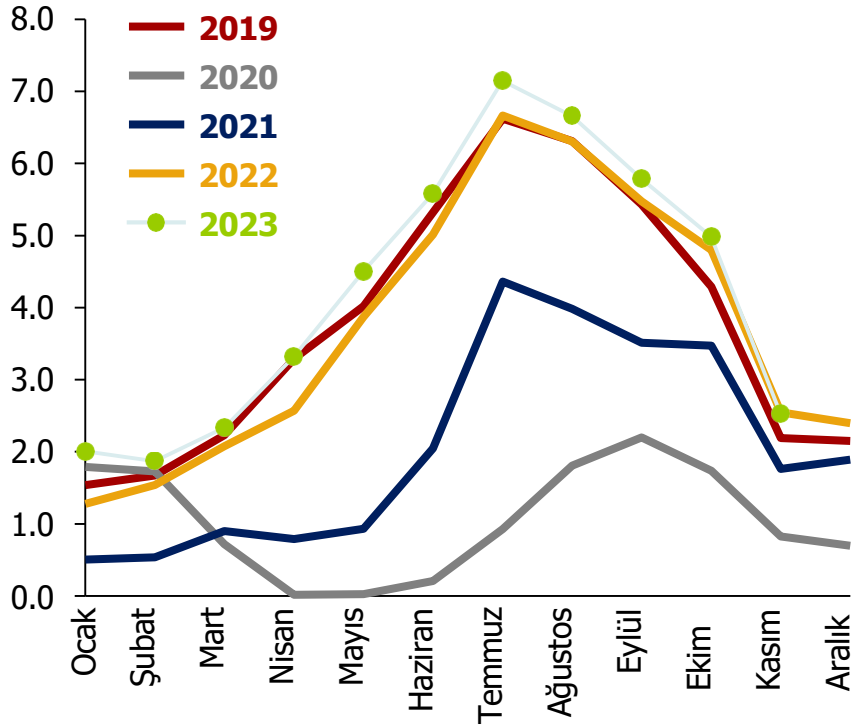
Yabancı ziyaretçi sayılarında son 5 yılın en yüksek düzeylerine ulaşılmıştır.

Turizm geliri ve ziyaretçi sayısı* (Ocak 2019 – Ekim/Kasım 2023)

Toplam Seyahat Gelirleri (milyar dolar)

Yabancı Ziyaretçi Sayısı (milyon kişi)

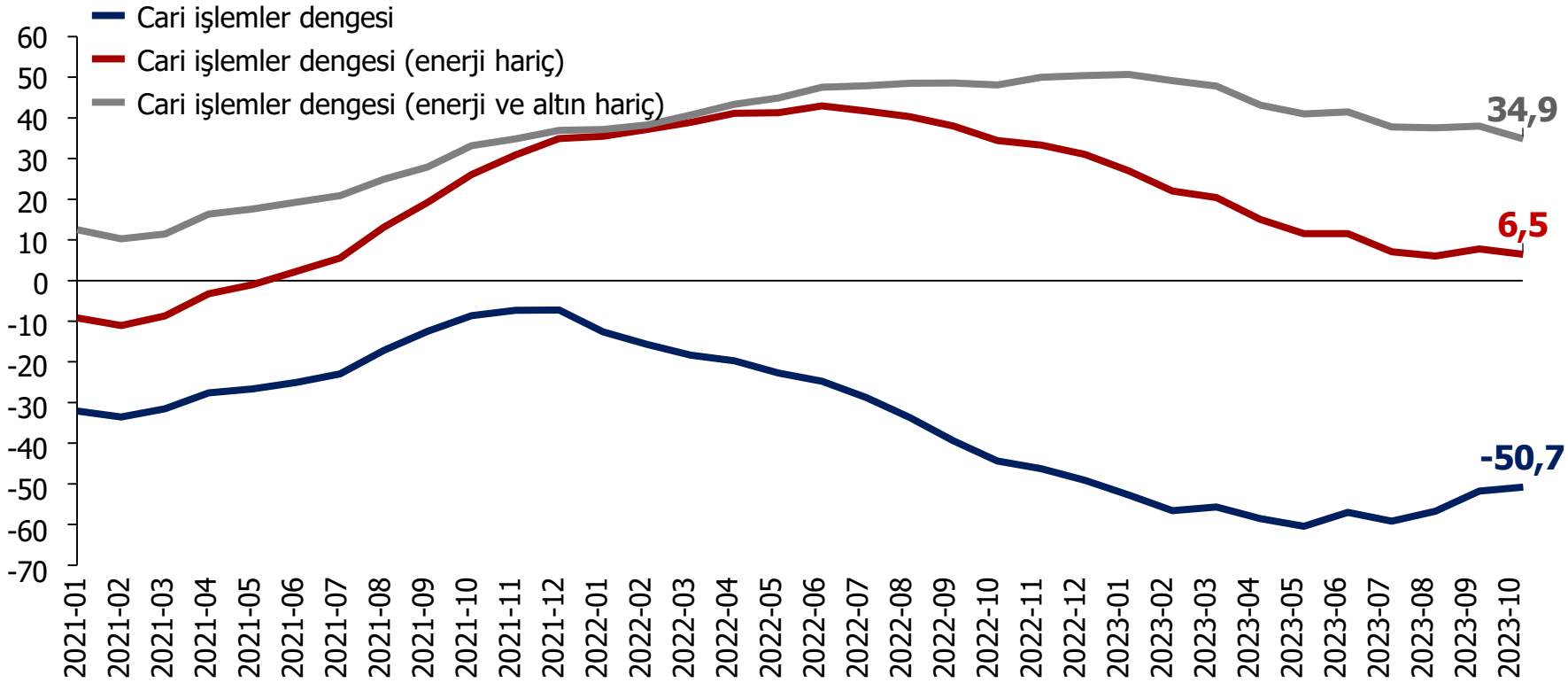
Kaynak: TCMB, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TEPAV görselleştirmesi

* 2012-2022 dönemini kapsayan turizm verilerinde iyileştirmeler yapılmış ve seyahat gelirleri toplam 22,4 milyar dolar yukarı yönlü güncellenmiştir. Güncellemelerin yaklaşık %80'i son dört yıla aittir. Detaylı bilgi için bakınız: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/05f36989-b846-4b13-bb85-40c865c066e1/duyuru20221111.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-05f36989-b846-4b13-bb85-40c865c066e1-ohBvgrX

Cari işlemler açığında Temmuz ayında başlayan gerileme eğilimi devam etmektedir.

Ekim ayında cari açık yıllık 50,7 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

Cari işlemler dengesi (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2021 – Ekim 2023

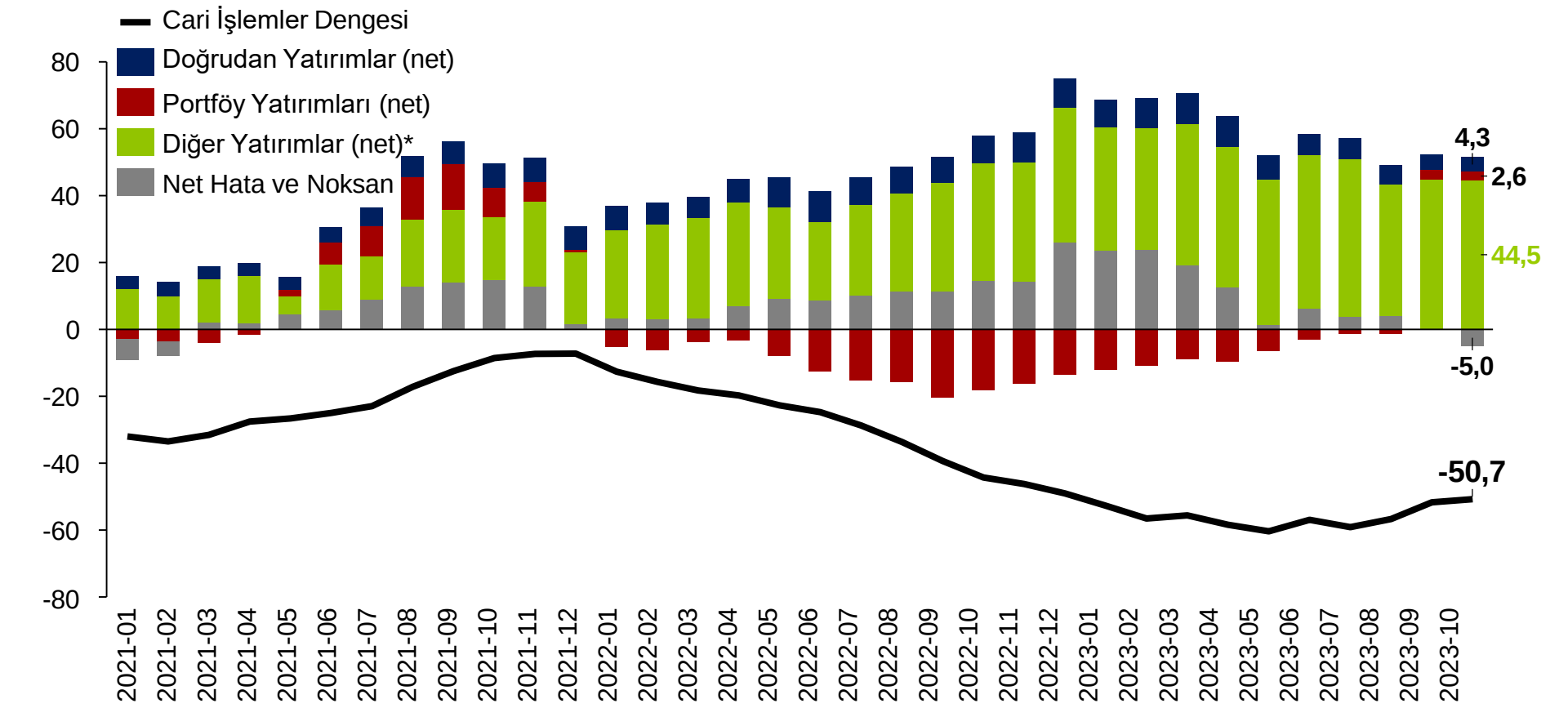

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

Cari işlemler açığının %88'i kredi ve mevduat kaynaklı sermaye girişleri ile finanse edilmiştir.

Portföy yatırımları Ağustos ayı sonrasında artmaktadır.

Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2021 – Ekim 2023

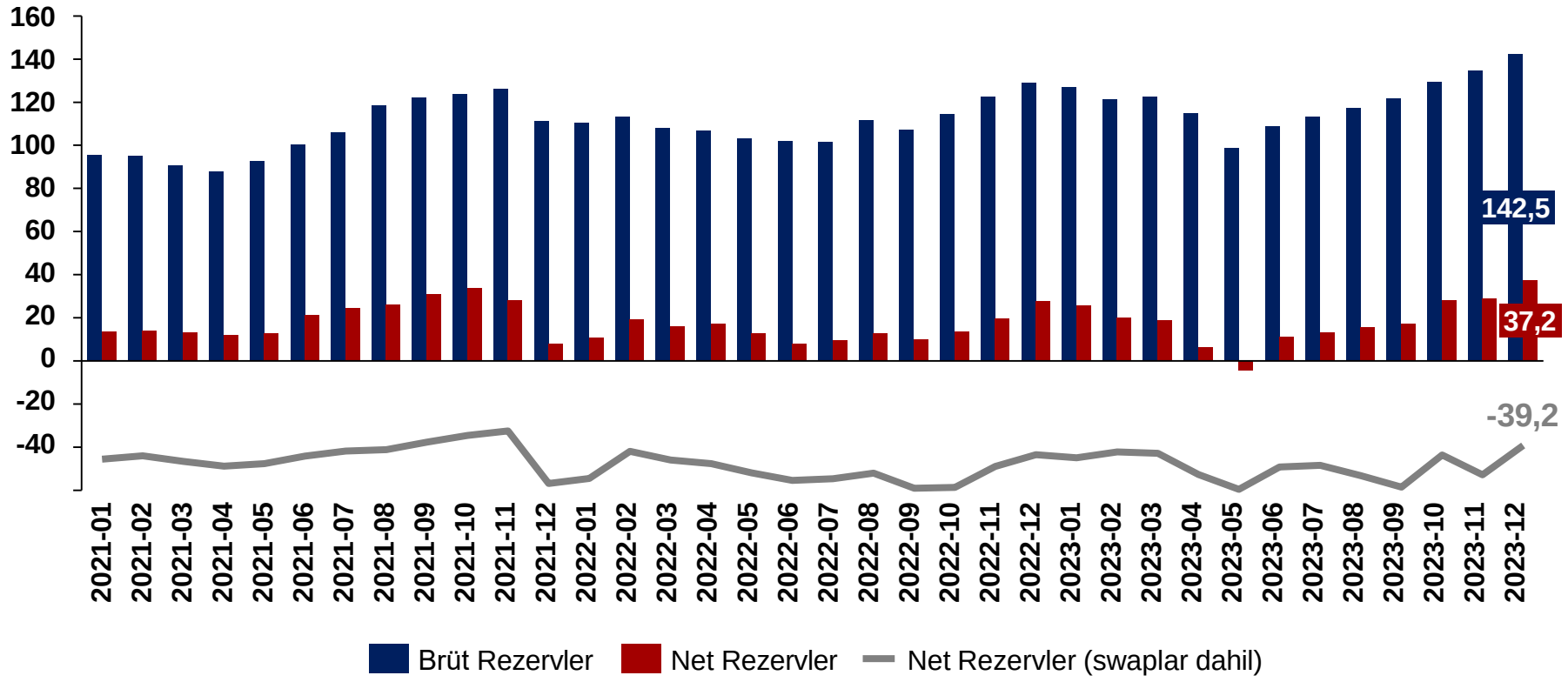

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* Diğer yatırımlar, doğrudan yatırım, portföy yatırımları ya da rezerv varlık dışında kalan tüm finansal işlemleri içermektedir. Efektif ve mevduatlar, krediler ve ticari krediler ana kalemlerdir.

Merkez Bankası rezervleri artış eğilimindedir.
Mayıs ayı sonrasında brüt rezervler 44 milyar dolar, net rezervler ise 41,6 milyar dolar yükselmiştir.

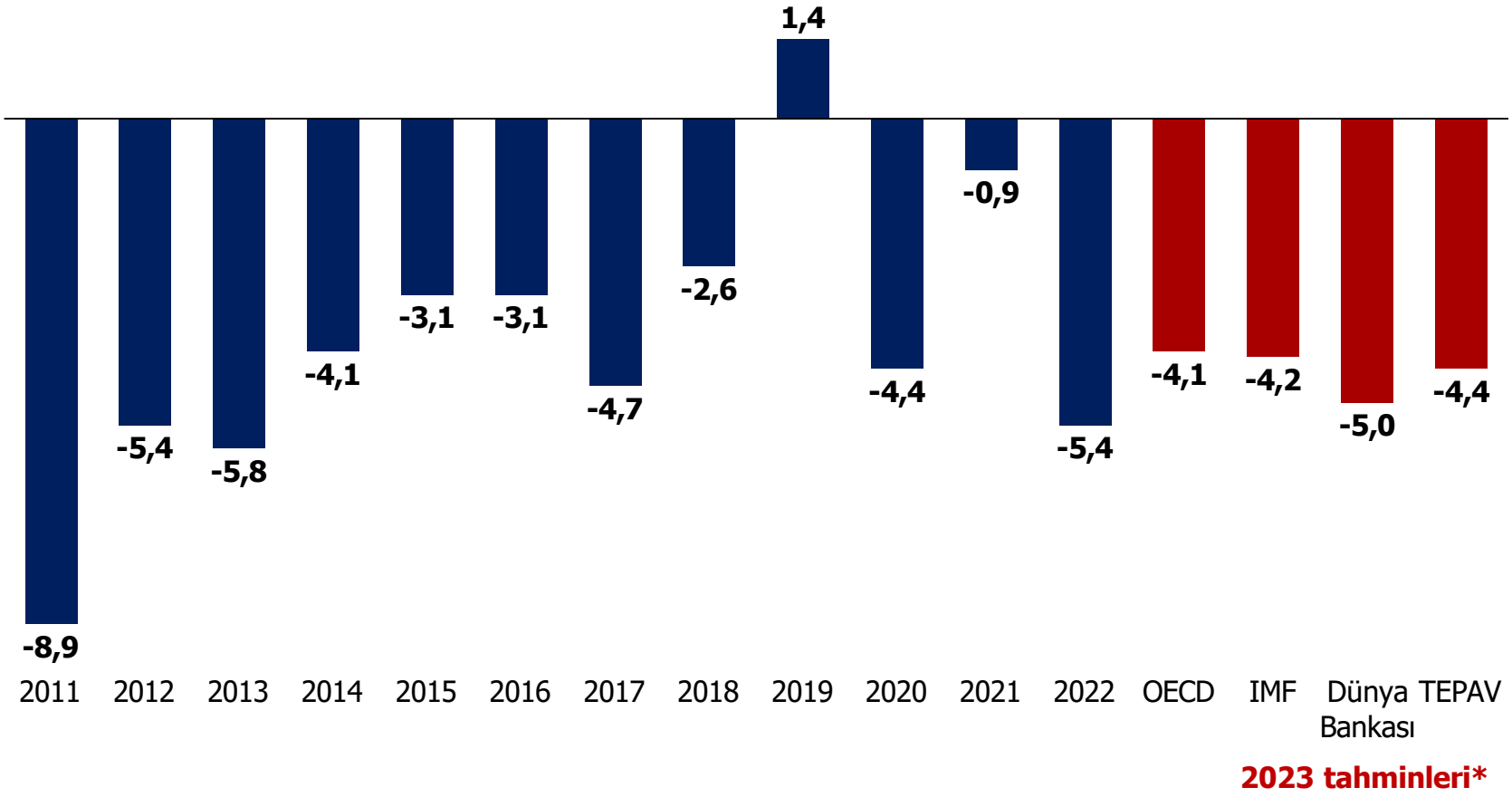
Merkez Bankası rezervleri (milyar dolar) Ocak 2021 – Aralık 2023*

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi
*15 Aralık 2023 tarihi itibarıyladır.

2023 yılı cari açık /GSYİH tahminleri %4,1 – 5,0 aralığındadır.

Cari işlemler dengesi / GSYİH (%) 2011 - 2023

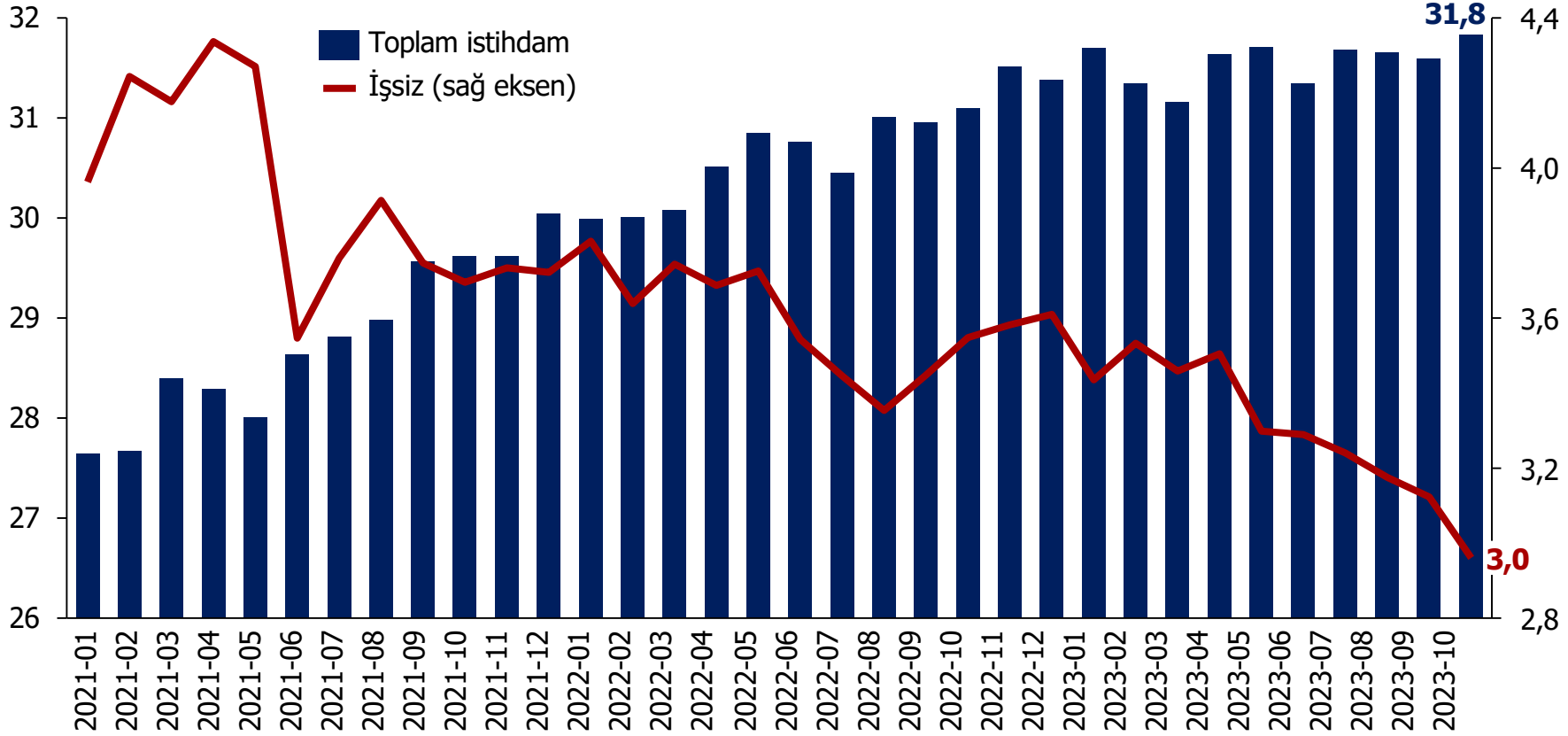
Kaynak: TÜİK, TCMB, TEPAV görselleştirmesi
* IMF – Ekim 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD – Kasım 2023 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası - Sonbahar 2023 Avrupa ve Orta Asya Güncelleme Raporu ve TEPAV - Eylül 2023 Ekonomik Görünüm Raporu verileridir.

İstihdam ve İşsizlik

- Toplam istihdam ve işsiz sayıları
- İşgücüne katılım ve işsizlik oranları
- Kadın ve genç işsizlik oranları
- Geniş tanımlı işsizlik oranları
  - Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı
  - İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı
  - Atıl işgücü oranı

Ekim ayında istihdam artarken işsiz sayısı azalmıştır.
İstihdam bir önceki aya göre 246 bin artarken işsiz sayısı ise 163 bin gerilemiştir.

Toplam istihdam ve işsiz (mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi)
Ocak 2021 – Ekim 2023

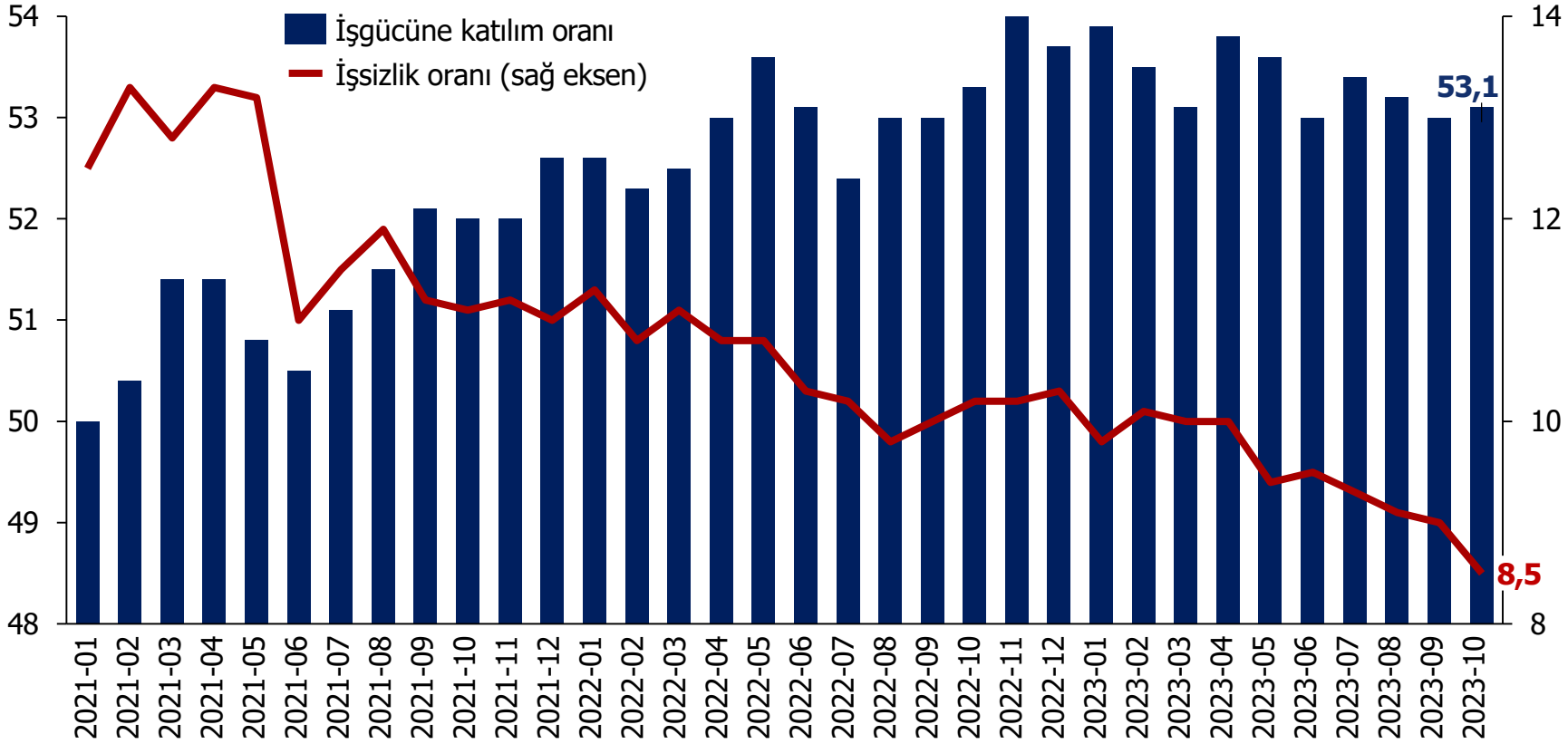

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Ekim ayında genel işsizlik oranı 0,5 puan azalarak %8,5 olmuştur; Kasım 2012'den bu yana en düşük düzeydir.

İşgücüne katılım oranı ise %53,1'e çıkmıştır.

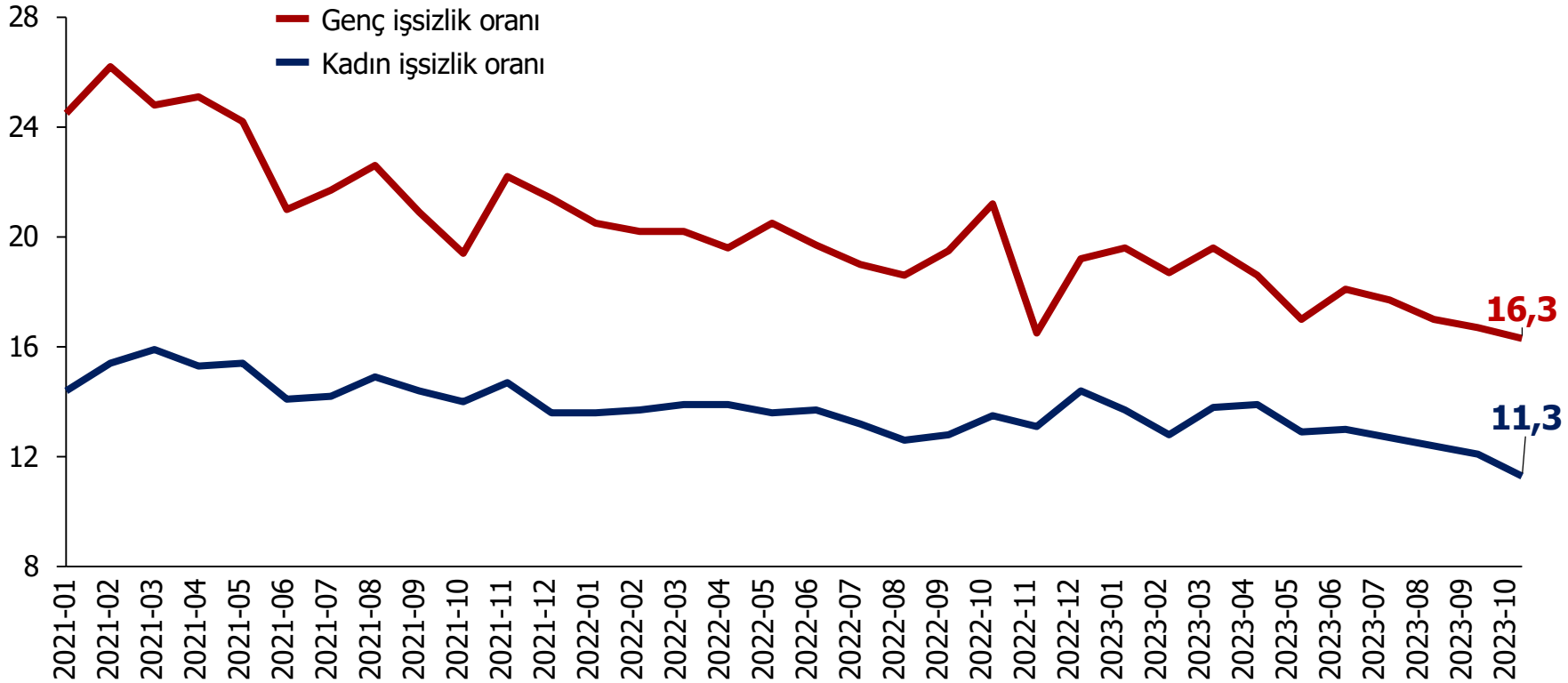
İşsizlik ve işgücüne katılım oranı (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2021 – Ekim 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Kadın ve gençlerde de işsizlik oranları gerilemiştir.
Ekim ayında işsizlik oranları kadınlarda 0,4, gençlerde ise 0,8 puan azalmıştır.

Genç ve kadın işsizlik oranları (mevsim etkisinden arındırılmış, %)
Ocak 2021 – Ekim 2023

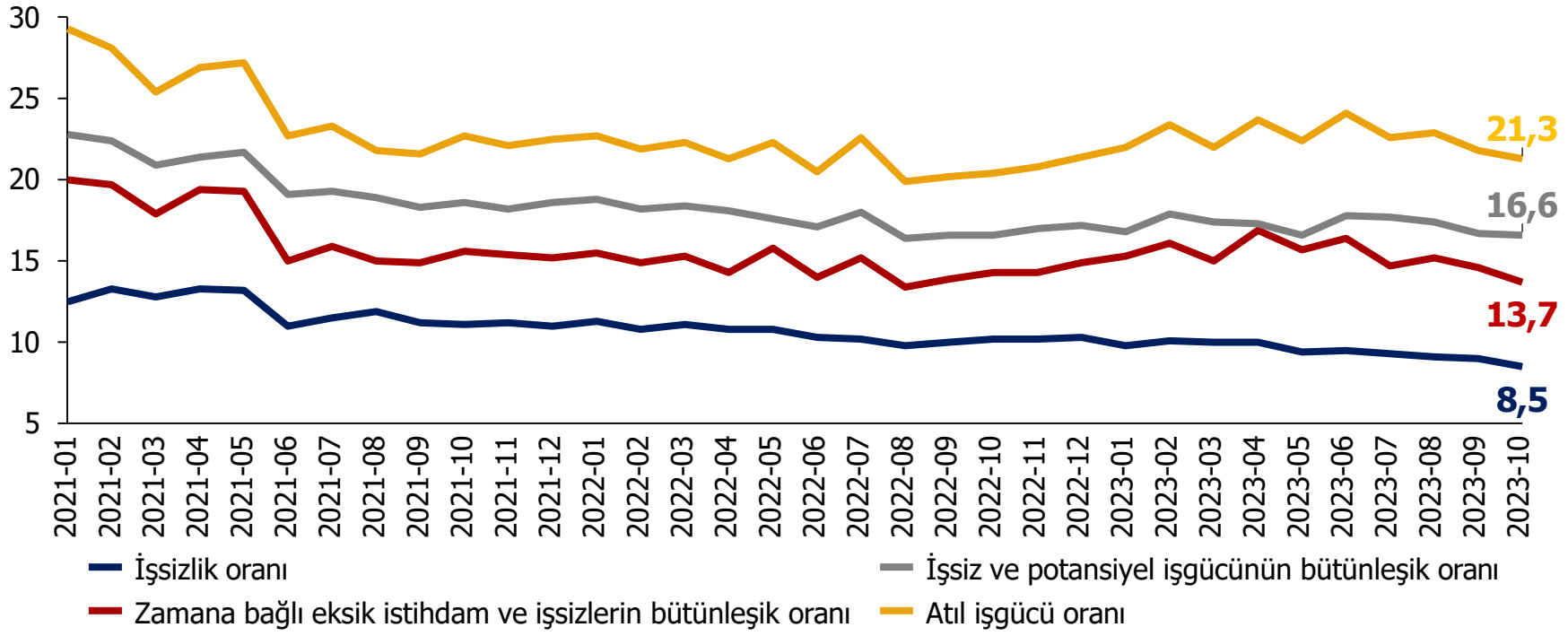

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Geniş tanımlı işsizlik oranları da gerilemiştir.

Bir önceki aya kıyasla atıl işgücü oranı 0,5 puan azalarak %21,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

İşgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler* (mevsim etkisinden arındırılmış, %)
Ocak 2021 – Ekim 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

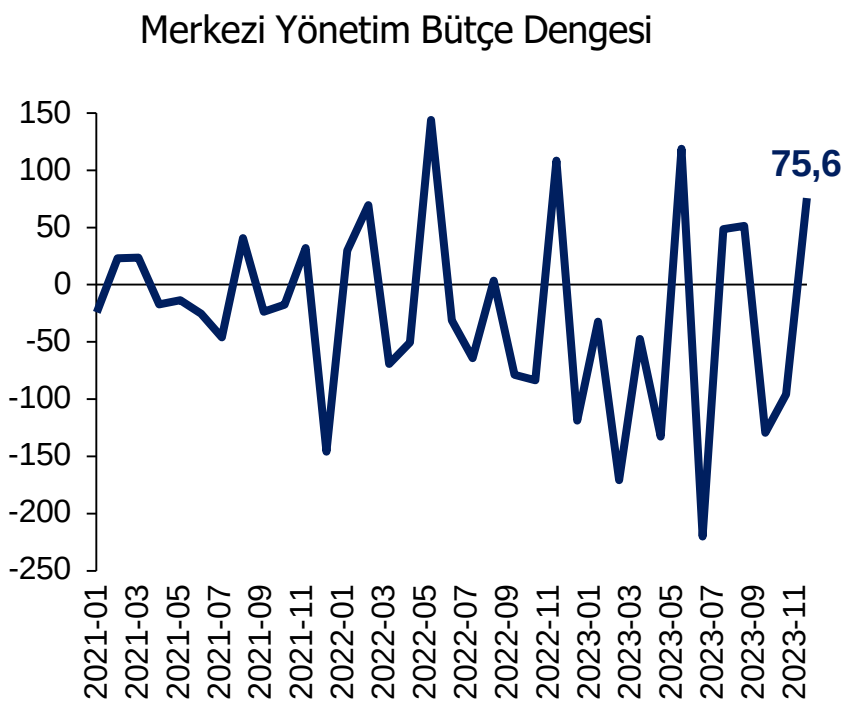
* Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.
Potansiyel işgücü: Referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla, iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişilerdir.
Atıl işgücü: Zamana bağlı eksik istihdam, işsiz ve potansiyel işgücünün toplamıdır.

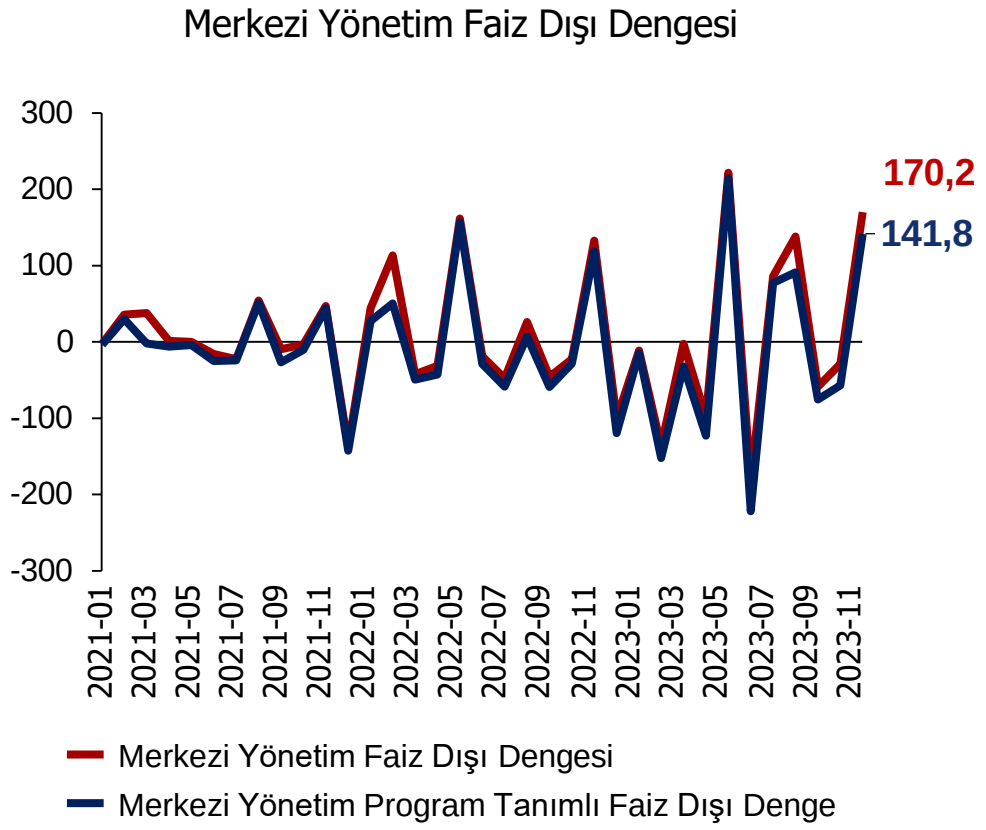
Kamu Maliyesi

- Merkezi Yönetim bütçe dengesi
- Merkezi Yönetim faiz dışı denge
  - Program tanımlı faiz dışı denge
- Merkezi Yönetim borç stoku
  - Döviz cinsi borç stoku
  - Merkezi Yönetim borç stoku / GSYİH

Bütçe dengesi Kasım ayında 75,6 milyar TL fazla vermiştir.
Program tanımlı faiz dışı dengede ise 141,8 milyar TL fazla vermiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (milyar TL) Ocak 2021 – Kasım 2023

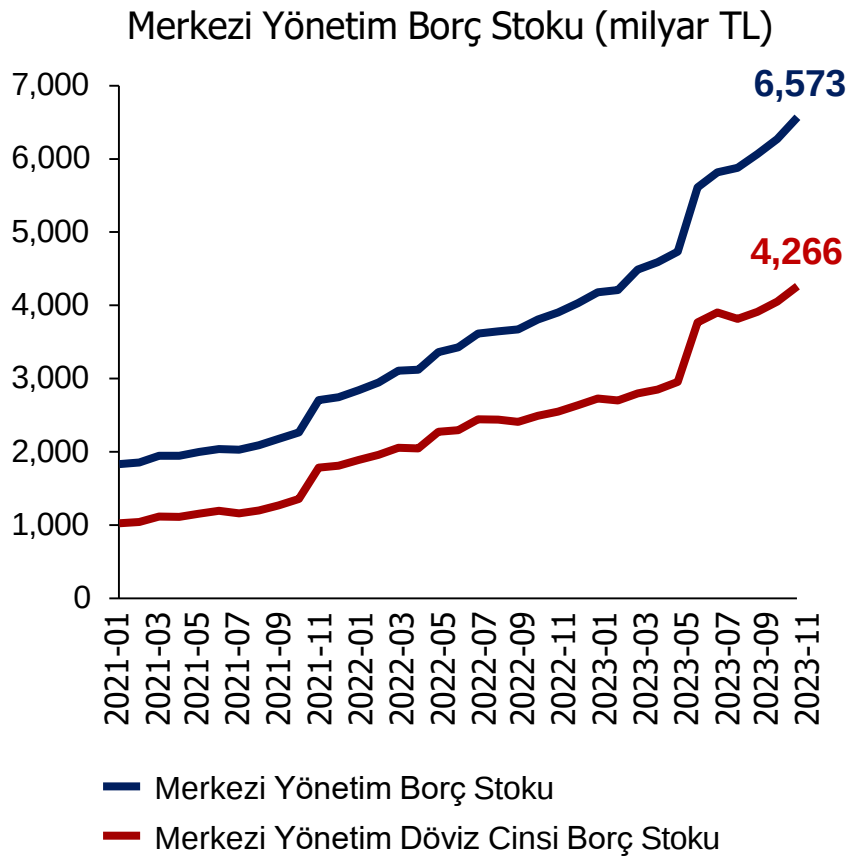

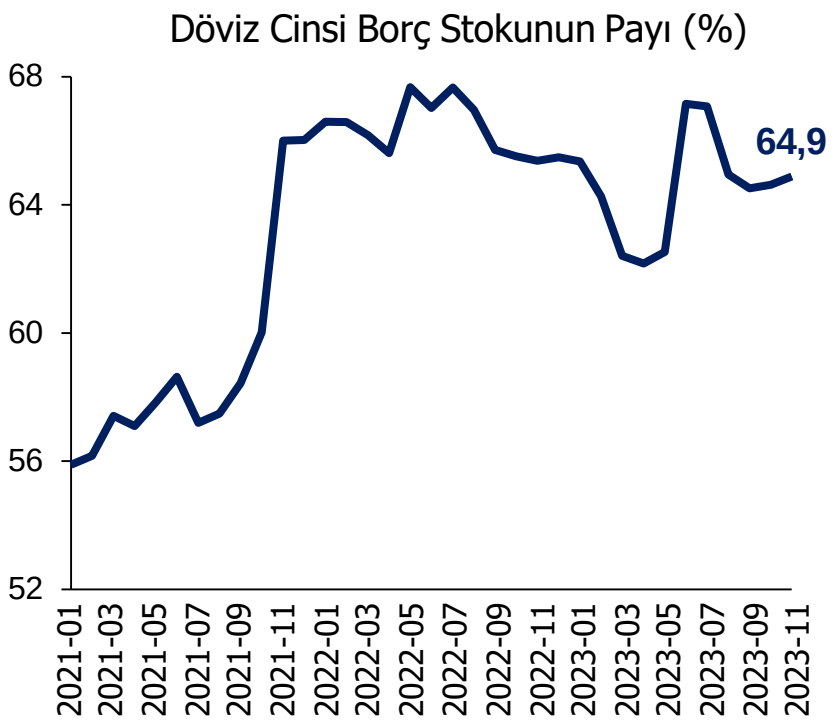
Kaynak: HMB, TEPAV görselleştirmesi

Kasım ayında Merkezi Yönetim borç stoku bir önceki yıla göre %68,2 artarak 6,6 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Döviz cinsi borçların payı 0,3 puan artarak %64,9 olmuştur.

Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2021 – Kasım 2023)

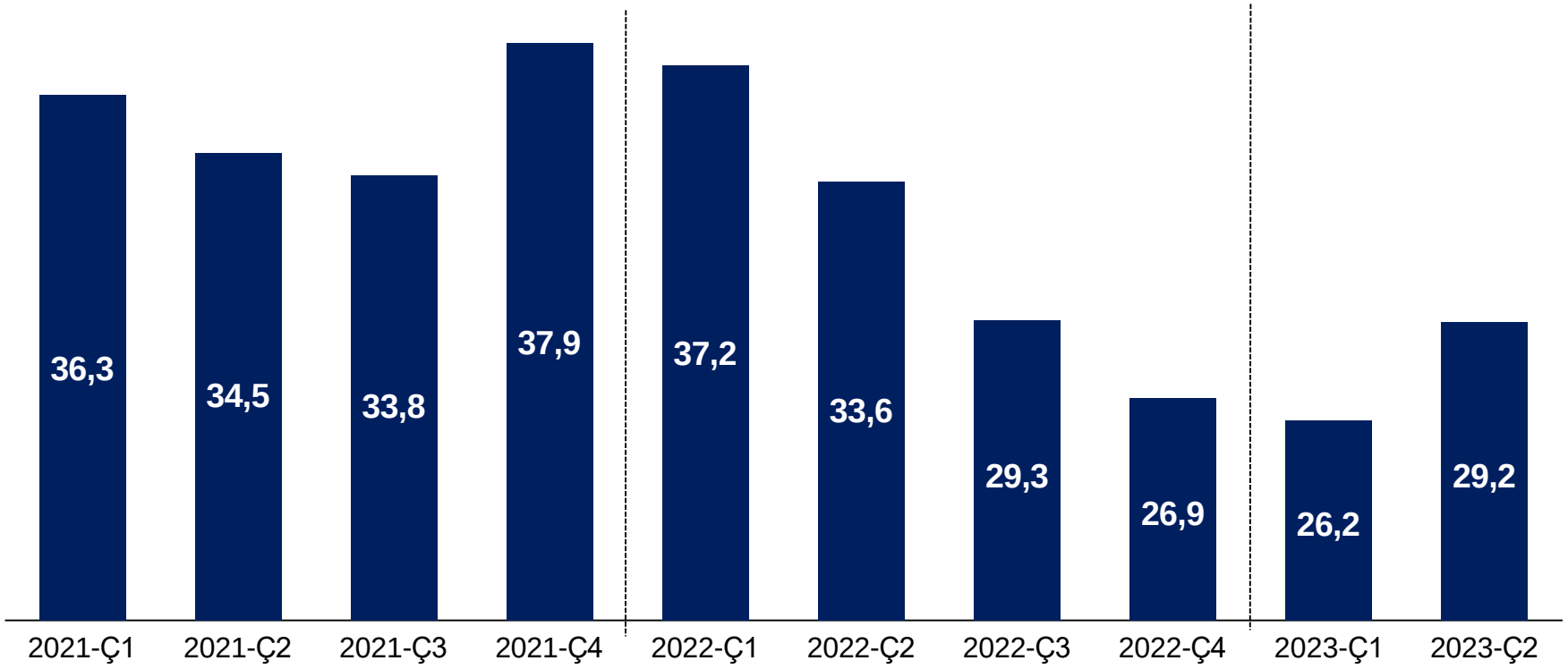

Kaynak: HMB, TEPAV görselleştirmesi

2023 ikinci çeyreği itibarıyla Merkezi Yönetim borç stoku/GSYİH oranı %29,2'ye yükselmiştir.

Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH (%) 2021 Ç1 – 2023 Ç2

Kaynak: HMB, TEPAV hesaplamaları

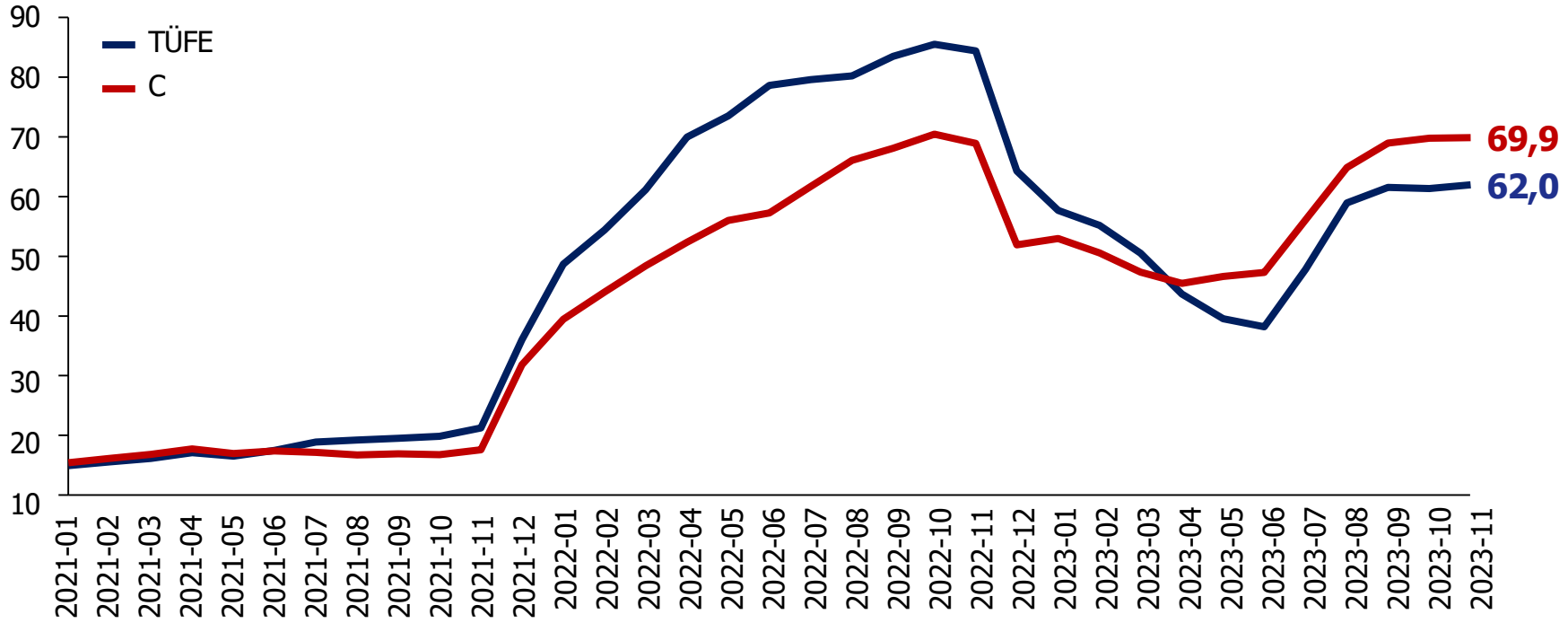
Enflasyon

- Tüketici enflasyonu
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve özel kapsamlı gösterge - C
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve alt kalemler
- Üretici enflasyonu
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve enerji alt endeksi
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve alt kalemler

Kasım ayında yıllık tüketici enflasyonu %62'dir.

TÜFE-C endeksi %69,9'a yükselmiştir.

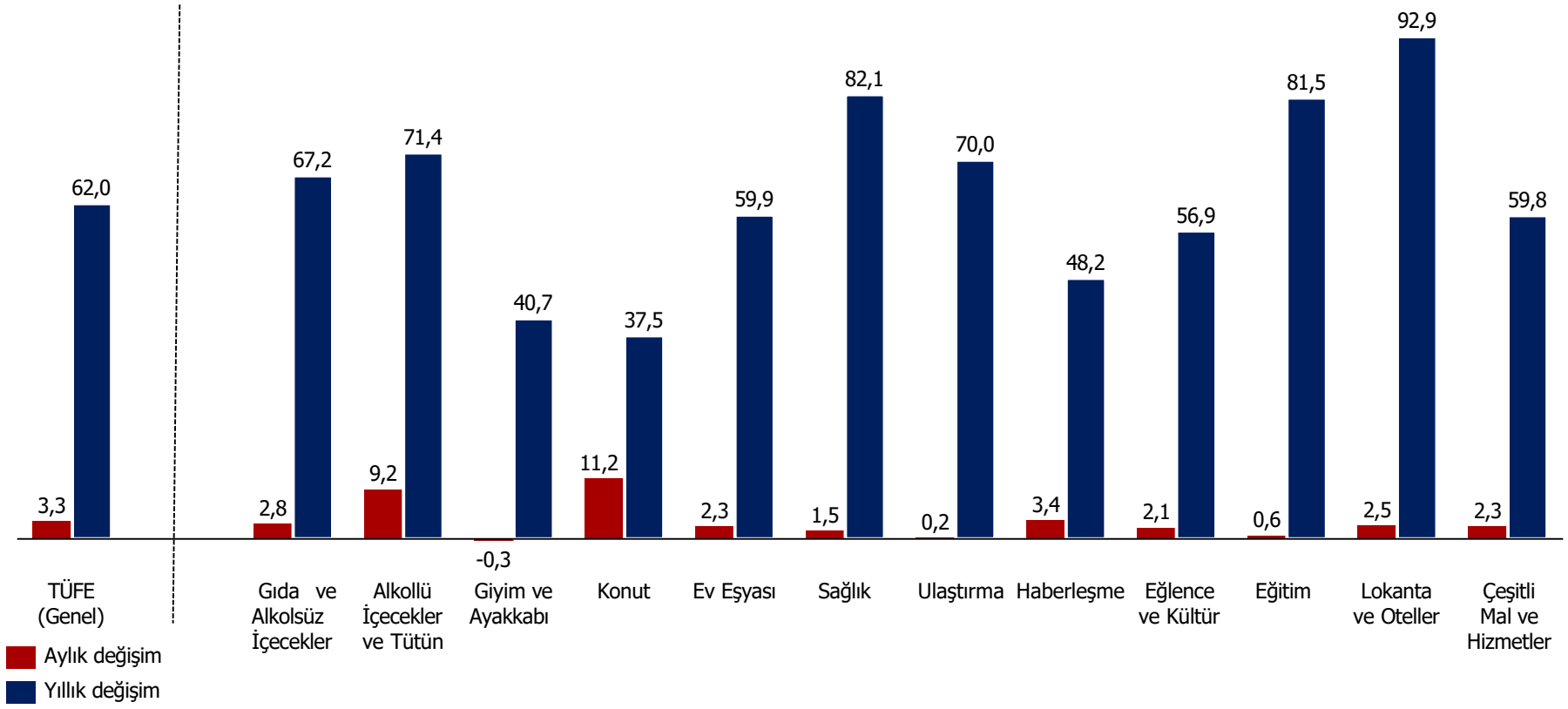
TÜFE ve özel kapsamlı enflasyon göstergesi - C* (yıllık değişim, %)
Ocak 2021 – Kasım 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi
* Enflasyonun temel eğilimini göstermek amacıyla hesaplanan özel kapsamlı göstergelerden TÜFE-C, enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE'yi göstermektedir.

Kasım ayında aylık tüketici enflasyon oranı %3,3'tür.
En yüksek aylık artış %11,2 ile konut ve %9,2 ile alkollü içecekler ve tütün gruplarında gerçekleşmiştir.

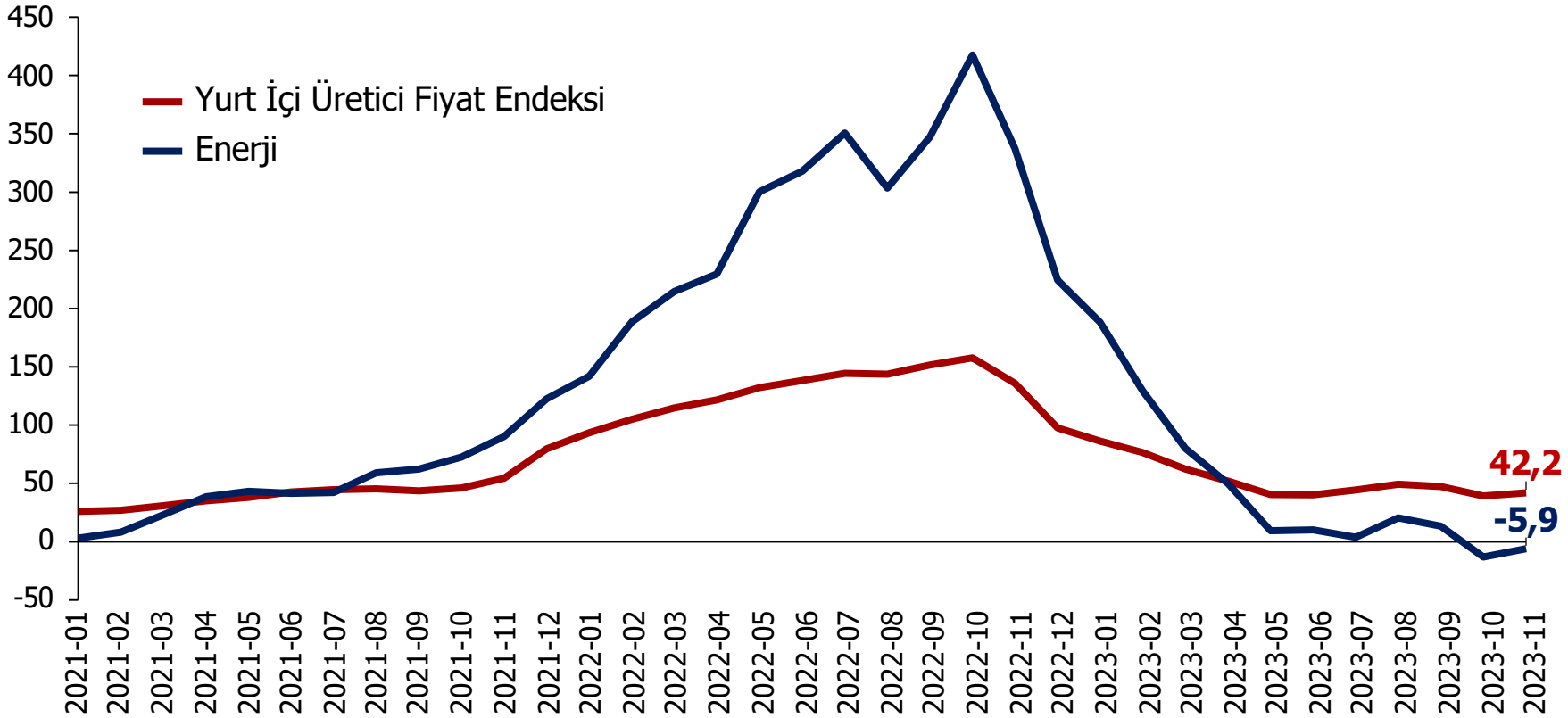
TÜFE ve alt kalemler (%) Kasım 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Kasım ayında yurt içi üretici enflasyon oranı %42,2'dir.
Enerji maliyetlerindeki yıllık düşüş ise %5,9 olarak gerçekleşmiştir.

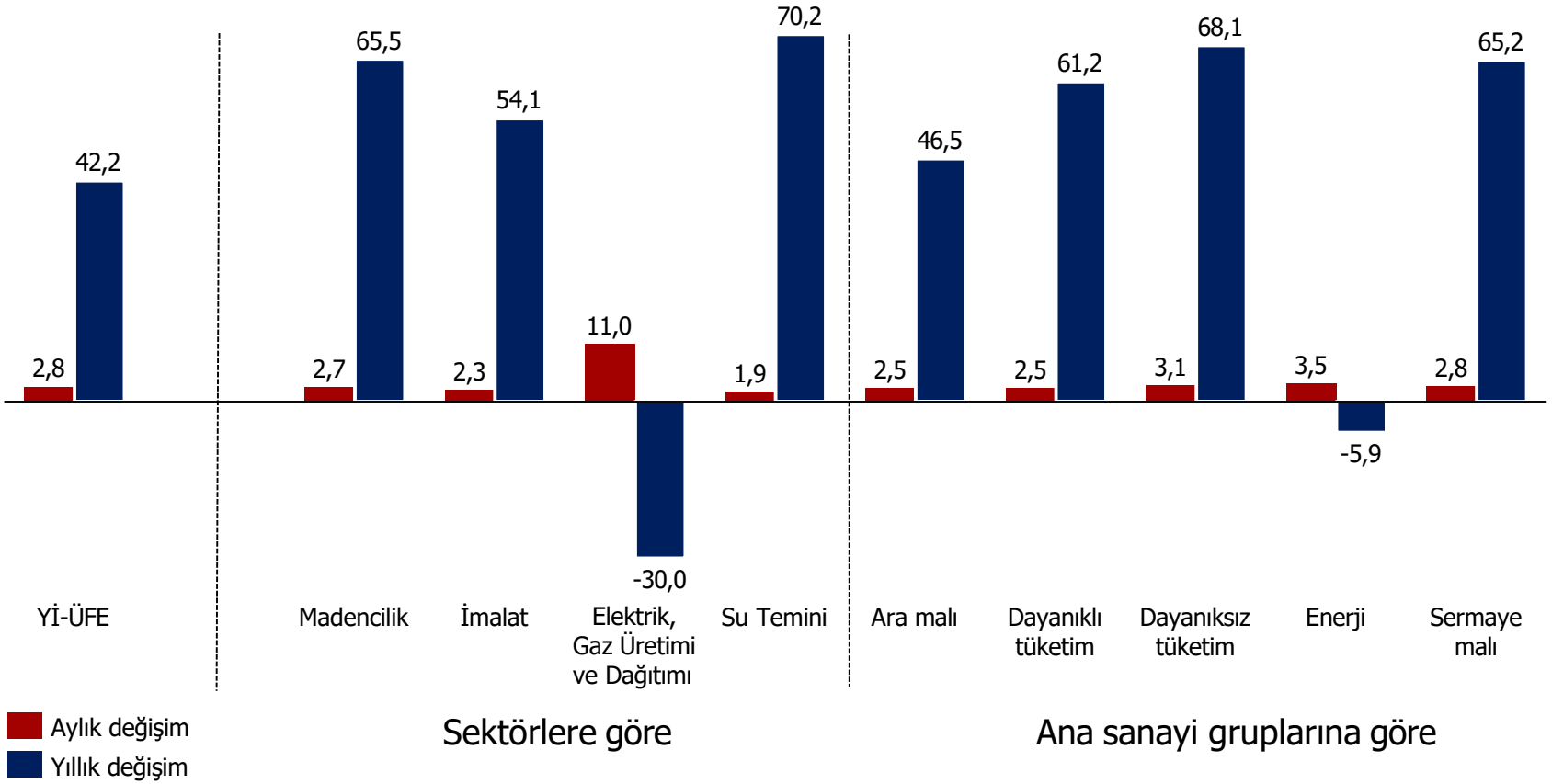
Yİ-ÜFE ve imalat (yıllık değişim, %) Ocak 2021 – Kasım 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Kasım ayında aylık üretici enflasyon oranı %2,8'dir.
Elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı %11 oranında aylık fiyat artışı gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE ve alt kalemler (%) Kasım 2023

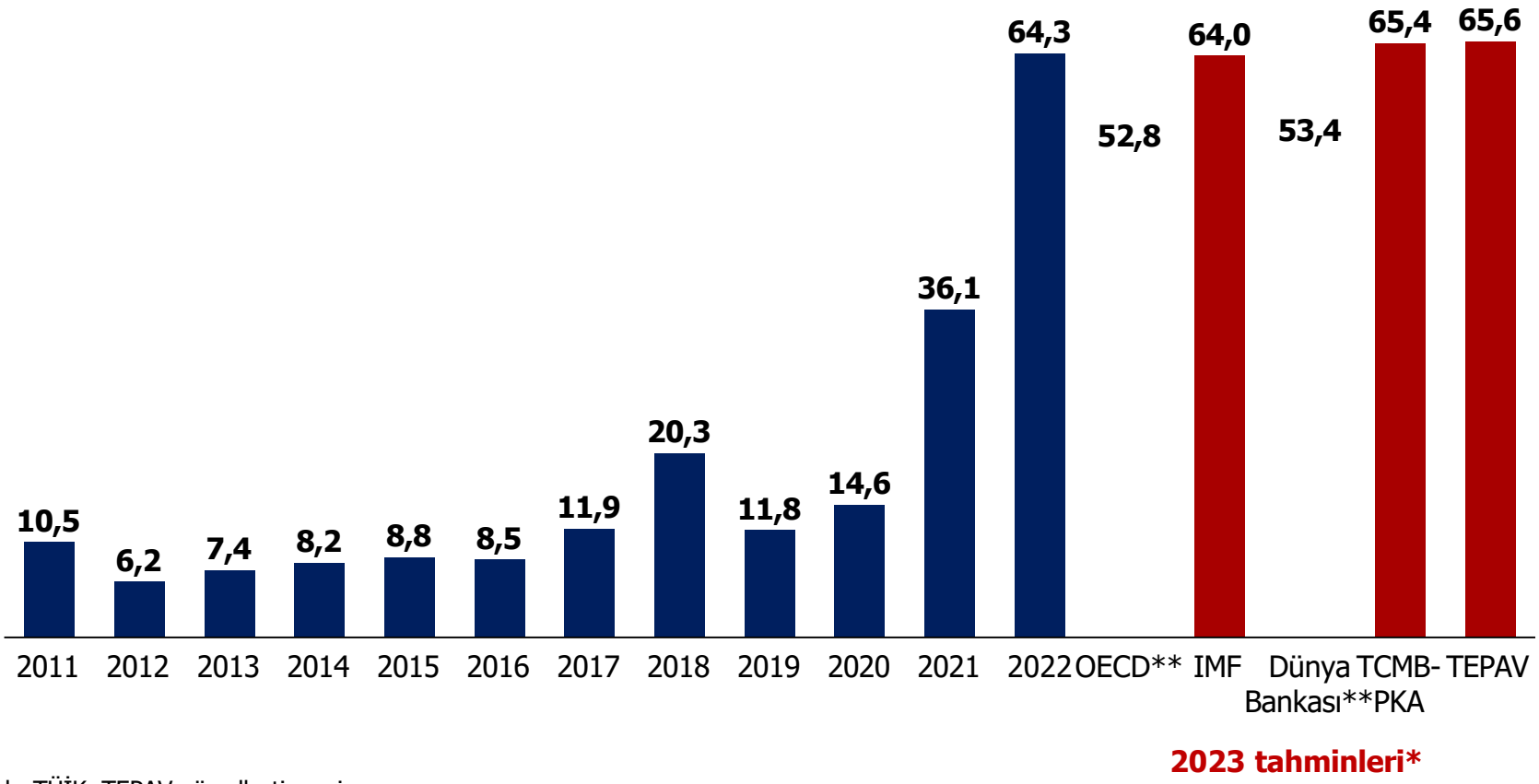

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

2023 yıl sonu tüketici enflasyonu tahminleri %64 – 65,6 aralığındadır.

Aralık ayında TCMB Piyasa Katılımcıları Anketinde yıl sonu beklentisi %67,2'den %65,6'ya revize edilmiştir.

Enflasyon (TÜFE, %) 2011 - 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF – Ekim 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD – Kasım 2023 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası - Sonbahar 2023 Avrupa ve Orta Asya Güncelleme Raporu, , TCMB – Aralık 2023 Piyasa Katılımcılar Anketi ve TEPAV – Eylül 2023 Ekonomik Görünüm Raporu verileridir.

** Yıl ortalaması tahmnleridir.

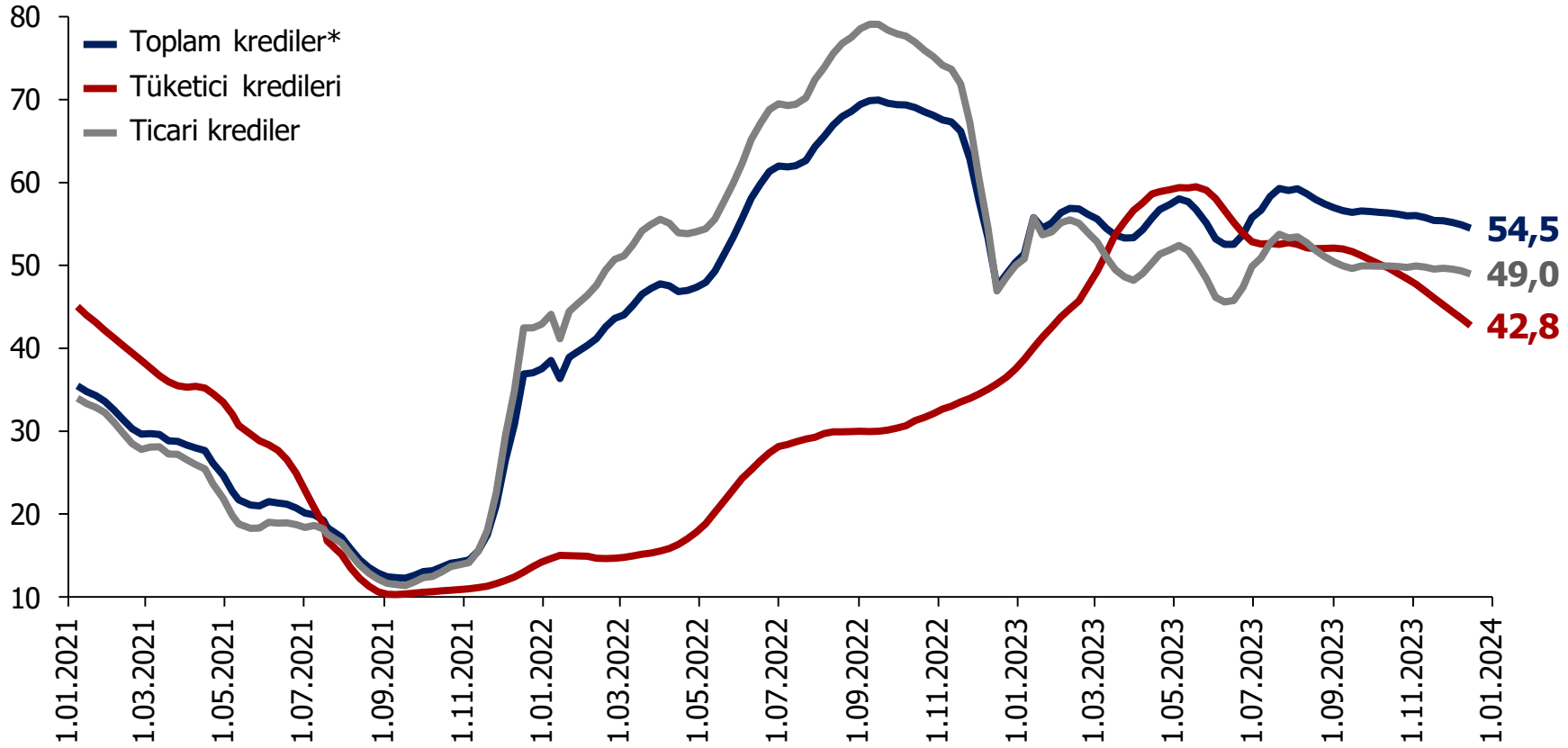
Kredi ve Mevduat

- Kredi gelişmeleri
  - Kredi büyüme hızları
  - Tüketici kredi büyümesi
- Tahsili gecikmiş alacaklar ve karşılıksız senetler
  - Takipteki alacaklar
  - Karşılıksız çek oranı
- Mevduat gelişmeleri
  - Toplam mevduat
  - TL ve YP mevduat
- Faiz oranları
  - Ticari kredi ve mevduat faizi
  - Tüketici kredi faizleri

Kredi kullanımlarında artışlar hız kesmektedir.

Ticari kredilerin yıllık artış oranı %49'a, tüketici kredilerinin yıllık artış oranı ise %42,8'e gerilemiştir.

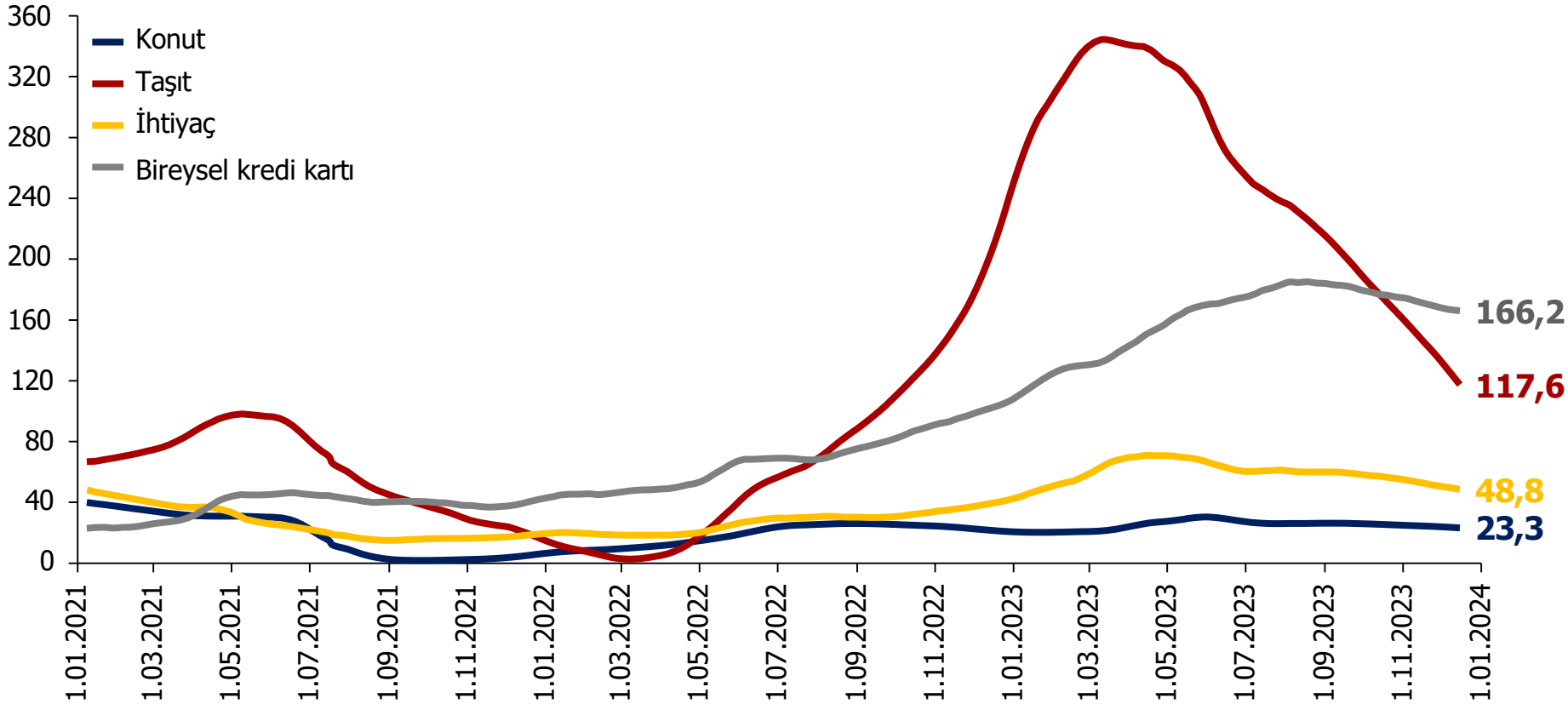
Kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık değişim, %)
8 Ocak 2021 – 15 Aralık 2023

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları
* Tüketici, bireysel kredi kartları, ticari ve diğer kredileri kapsamaktadır.

Taşıt kredilerinde artışlar %117,6 seviyesine gerilemiştir.
İhtiyaç kredilerinde yıllık artış oranı %48,8, konut kredilerinde ise %23,3 olmuştur.

Tüketici kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık % değişim)
8 Ocak 2021 – 15 Aralık 2023

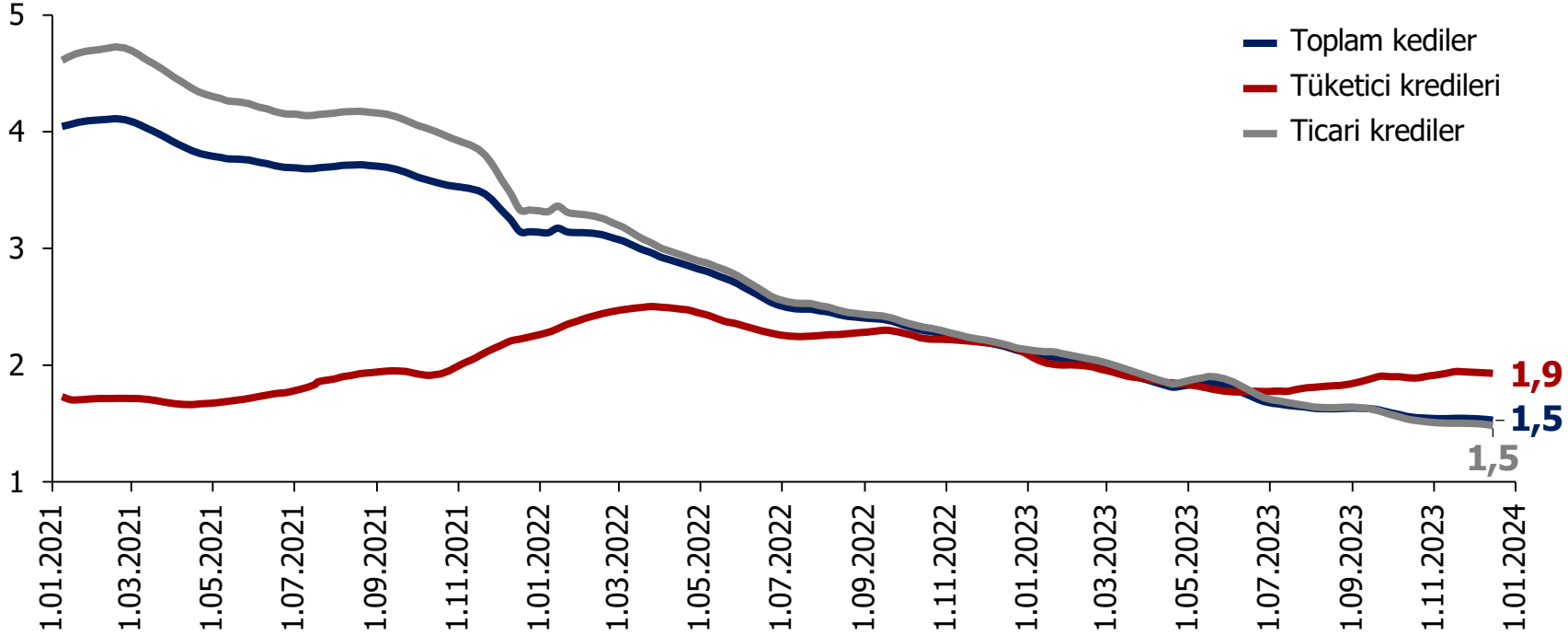

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

Takipteki alacaklar oranı tüketici kredilerinde daha yüksektir.

Aralık ayı itibarıyla takipteki alacaklar oranı ticari kredilerinde %1,5, tüketici kredilerinde %1,9'dur.

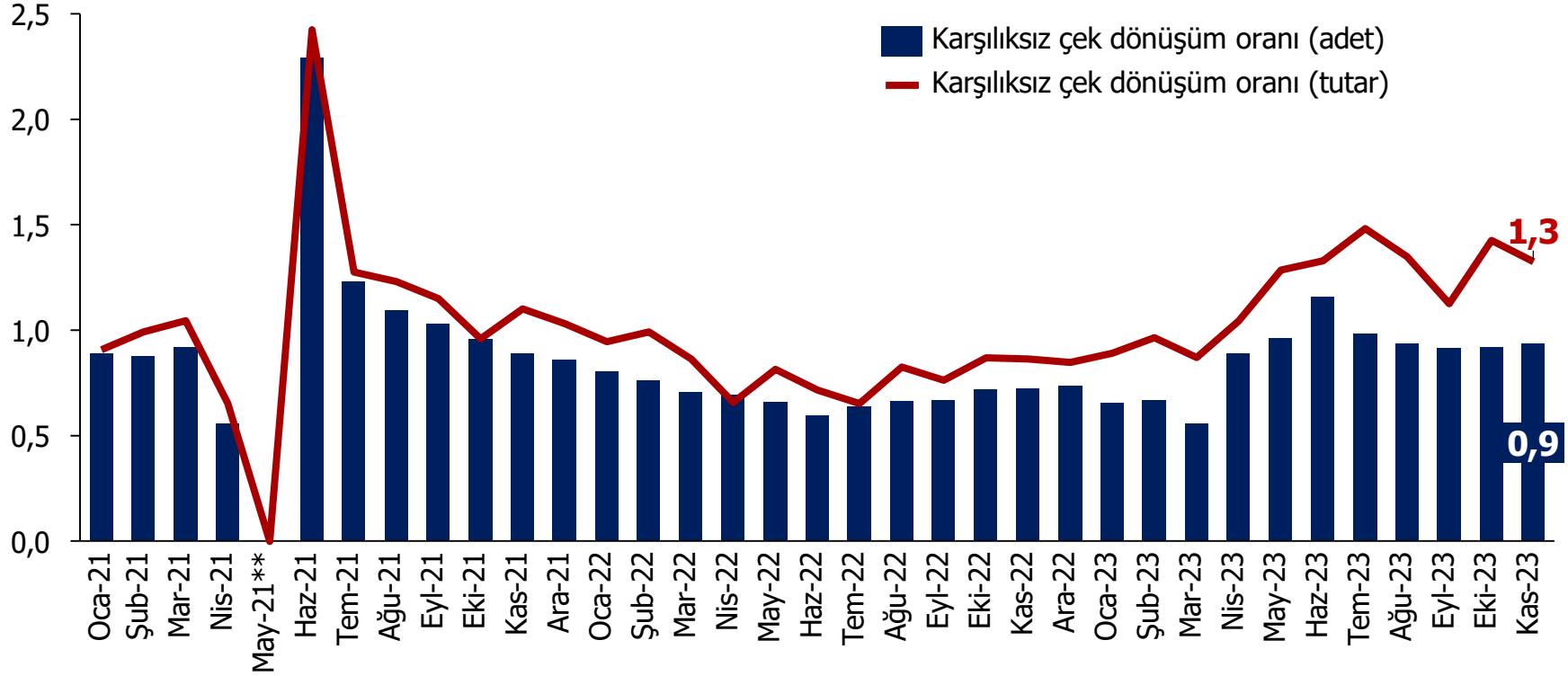
Takipteki kredi oranları* (4 haftalık hareketli ortalama, %)
8 Ocak 2021 – 15 Aralık 2023

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları
*Takipteki kredi oranı, takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.
**BDDK, salgınının ardından işletmelerin yaşayacakları nakit akışı sorununun finansal bir probleme dönüşmemesi için Mart 2020'de aldığı kararla, 31 Aralık'a kadar 2. grup krediye (yakın izlemedeki krediler-sorunlu krediler) geçiş süresini 30 günden 90 güne, 3. grup krediye (takipteki krediler) geçiş süresi de 90 günden 180 güne çıkarmıştır. İlgili uygulama bazı istisnalar tanınarak 30 Eylül 2021'e kadar uzatılmıştır.

Karşılıksız çeklerin dönüşüm oranı tutar olarak artış eğilimindedir.
Karşılıksız çeklerde dönüşüm oranları tutar olarak %1,3, adet olarak %0,9 seviyesindedir.

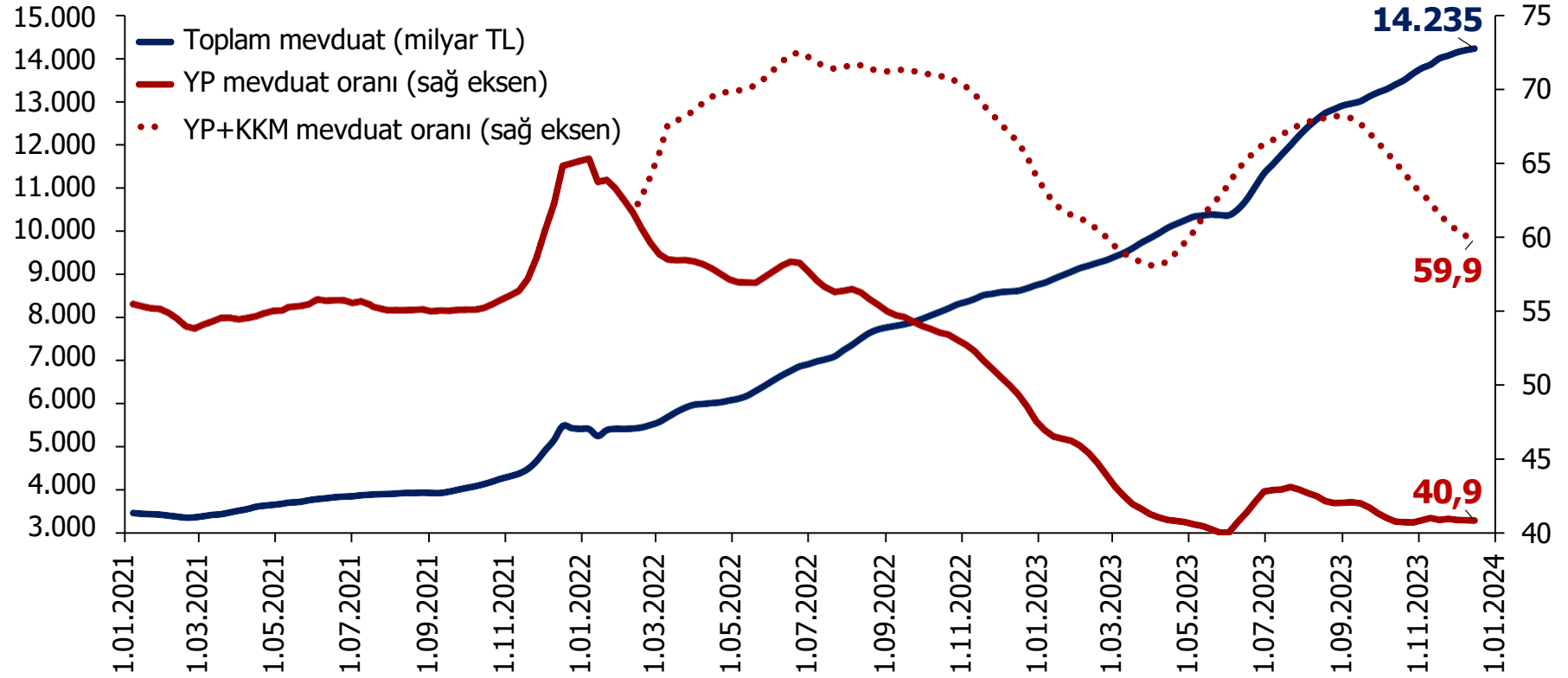
Karşılıksız çek dönüşüm oranı* (%) Ocak 2021 – Kasım 2023

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları
*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.
** Mayıs ayında karşılıksız çek işlemlerine ilişkin düzenleme nedeniyle veri açıklanmamıştır.
https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430M1-1.htm

Aralık ayı itibarıyla toplam mevduatlar 14,2 trilyon TL'yi aşmıştır.
Mevduat dolarizasyon oranı %40,9'dur, Kur Korumalı Mevduatlar (KKM) dahil edildiğinde %59,9'a yükselmektedir.

Toplam mevduat tutarı ve dövize endeksli mevduatların oranı (4 haftalık hareketli ortalama, %) 8 Ocak 2021 – 15 Aralık 2023

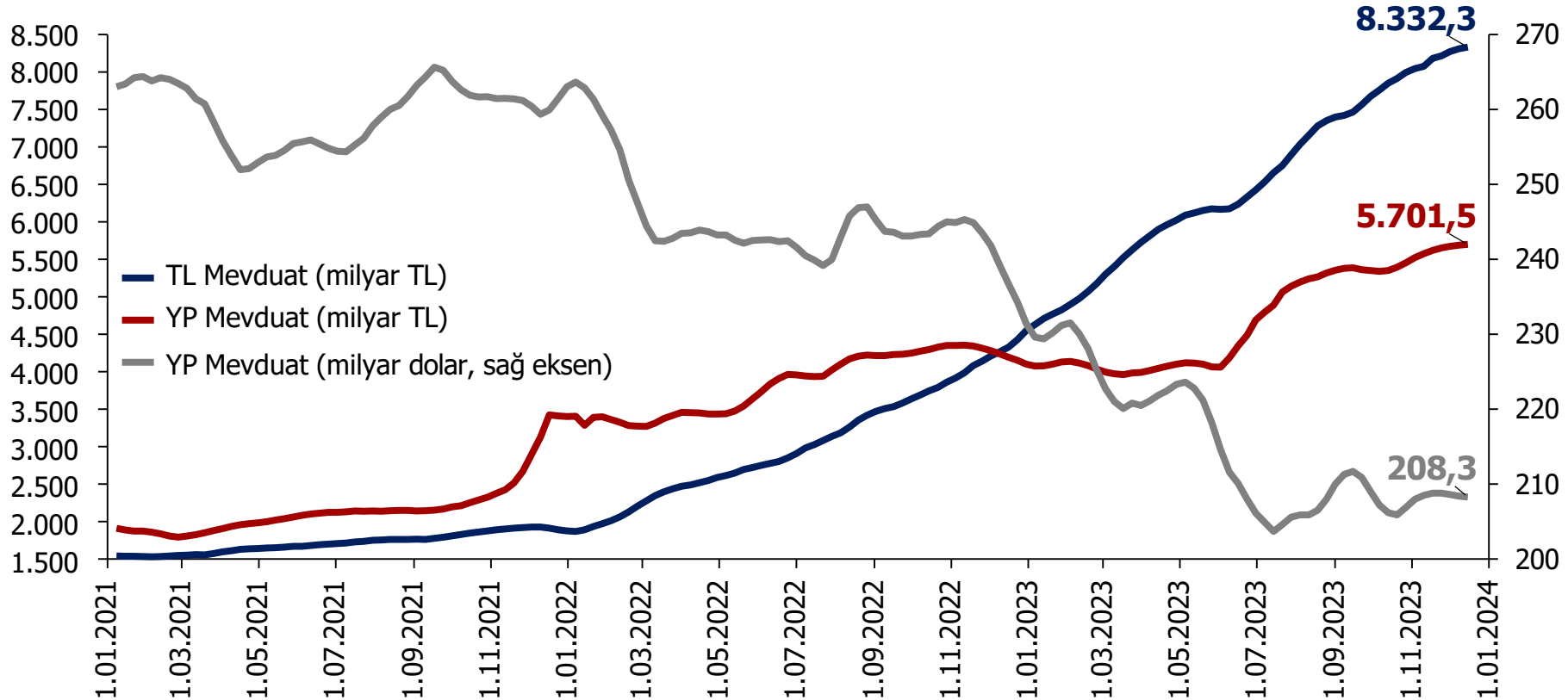

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

Yabancı para mevduatlar azalmaktadır.

Yabancı mevduatlar son dört haftada 510 milyon dolar azalırken, TL karşılığı ise %1,4 artmıştır.

TL ve YP mevduat (4 haftalık hareketli ortalama) 8 Ocak 2021 – 15 Aralık 2023

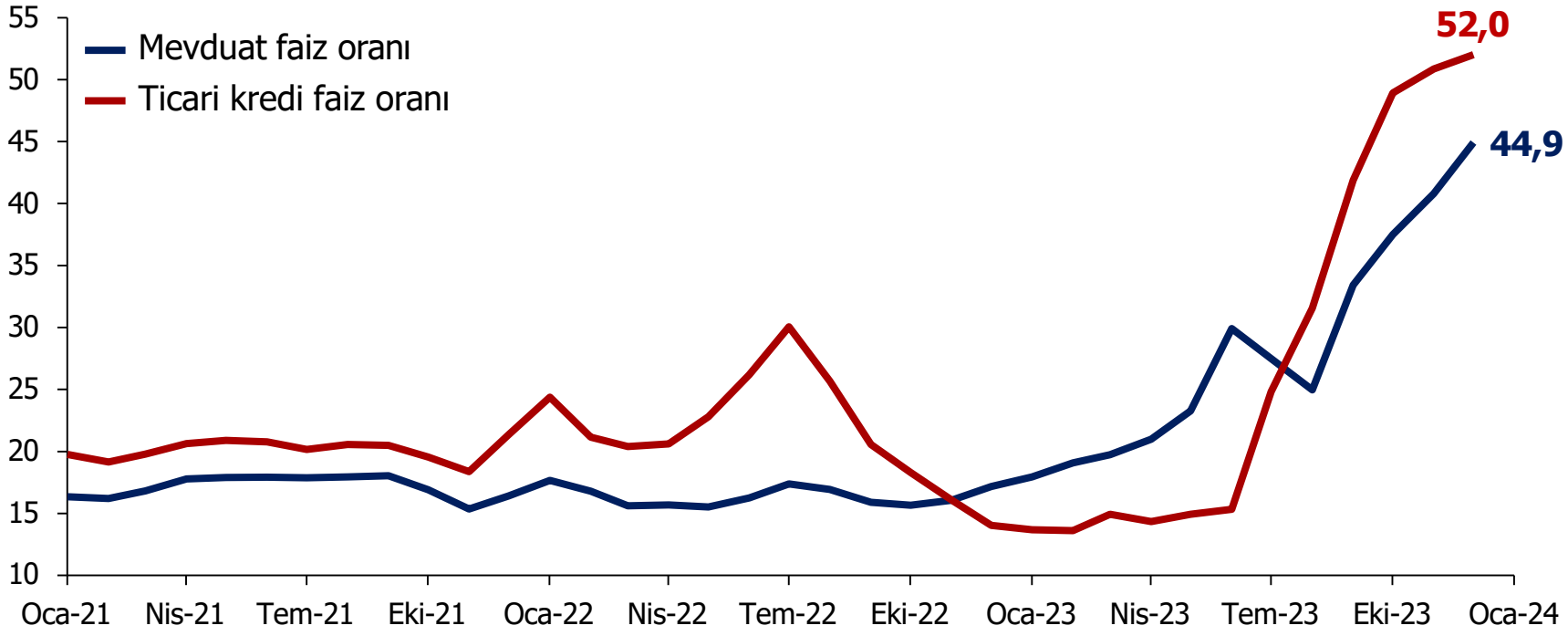

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

Ticari kredi ve mevduat faizleri yükselmektedir.

Aralık ayı itibarıyla ticari kredi faizleri %52, mevduat faizleri ise %44,9 düzeyindedir.

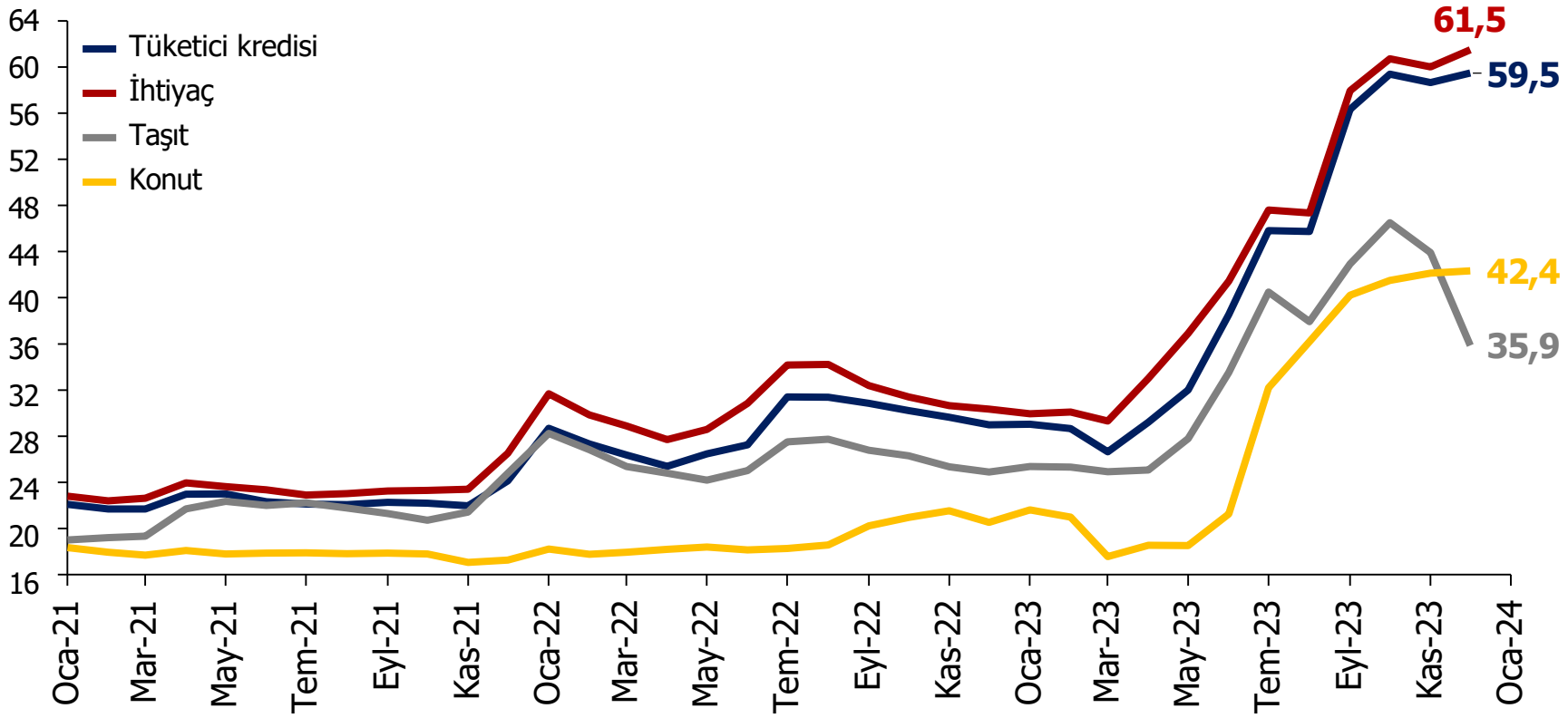
Ticari kredi* ve mevduat faizi (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2021 – Aralık 2023**

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları
*Tüzel kişi Kredili Mevduat Hesabı ve kurumsal kredi kartları hariçtir.
** 15 Aralık 2023 tarihi itibarıyladır.

Tüketici kredilerinde faiz oranı yüksek seyrini korumaktadır.
Aralık ayı itibarıyla kredi faiz oranları ihtiyaç kredilerinde %61,5, taşıt kredilerinde %35,9, konut kredilerinde ise %42,4'tür.

Tüketici kredi faizleri (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2021 – Aralık 2023*

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi
* 15 Aralık 2023 tarihi itibarıyladır.

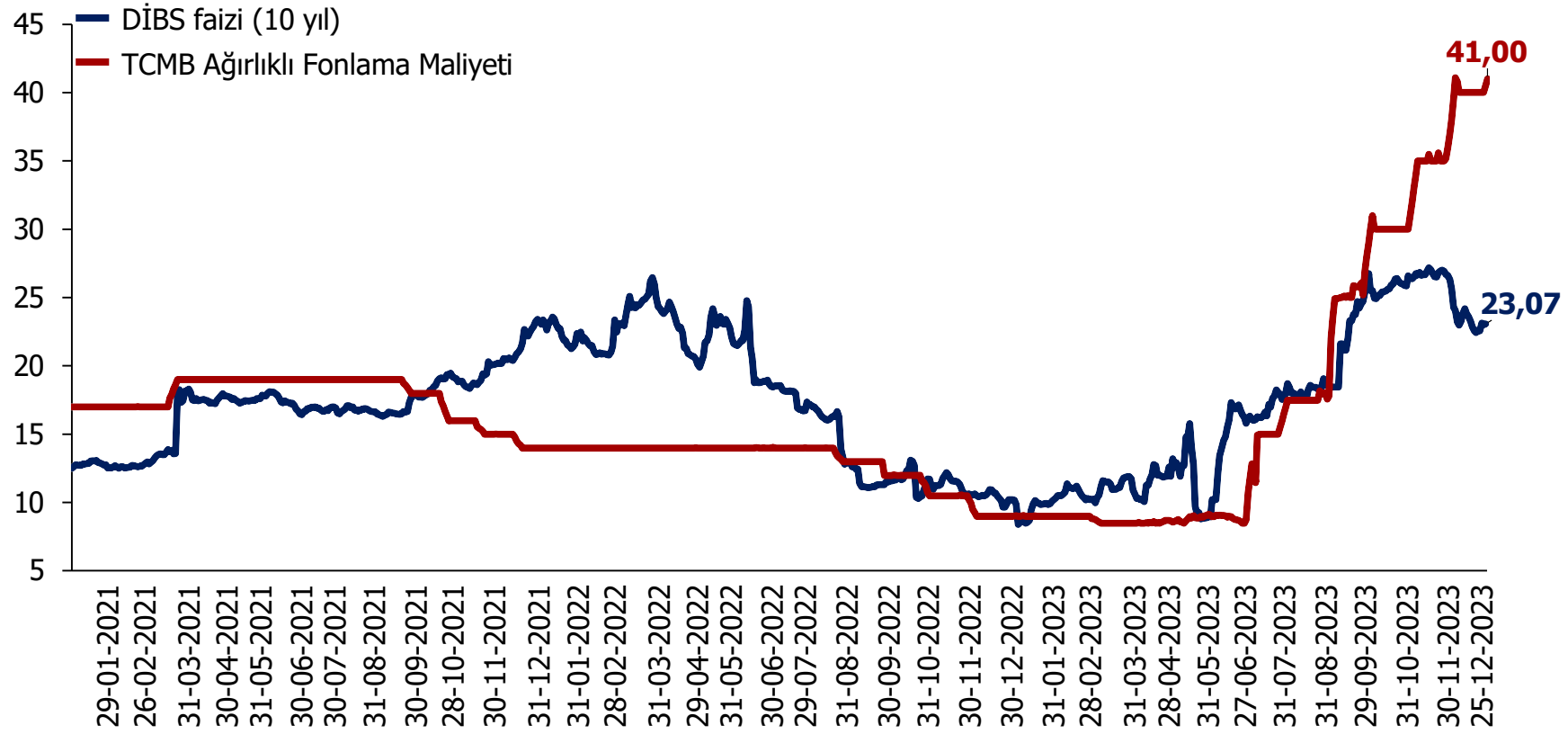
Finansal Piyasa Göstergeleri

- TCMB ortalama fonlama faizi
- Tahvil faizleri
- ABD tahvil faizi
- Türkiye risk primi (CDS)
- Döviz kurları

Para Politikası Kurulu politika faiz oranını Aralık ayında %42,5 seviyesine yükseltmiştir.

Aralık ayı itibarıyla TCMB ağırlıklı fonlama maliyeti yüzde 41, devlet iç borçlanma faizleri %23,07'dir.

TCMB ortalama fonlama faizi ve Devlet iç borçlanma faizleri (günlük, %)
1 Ocak 2021 – 25 Aralık 2023

Kaynak: TCMB, Reuters, TEPAV görselleştirmesi

ABD Merkez Bankası (Fed) Aralık ayında politika faizini değiştirmeyerek 22 yılın en yüksek seviyesi olan yüzde 5,25-5,50 aralığında sabit tutmuştur.
ABD 10 yıllık devlet iç borçlanma faizi Aralık ayı itibarıyla %3,88'dir.

Devlet iç borçlanma faizleri – ABD 10 yıl (günlük, %) 1 Ocak 2021 – 26 Aralık 2023

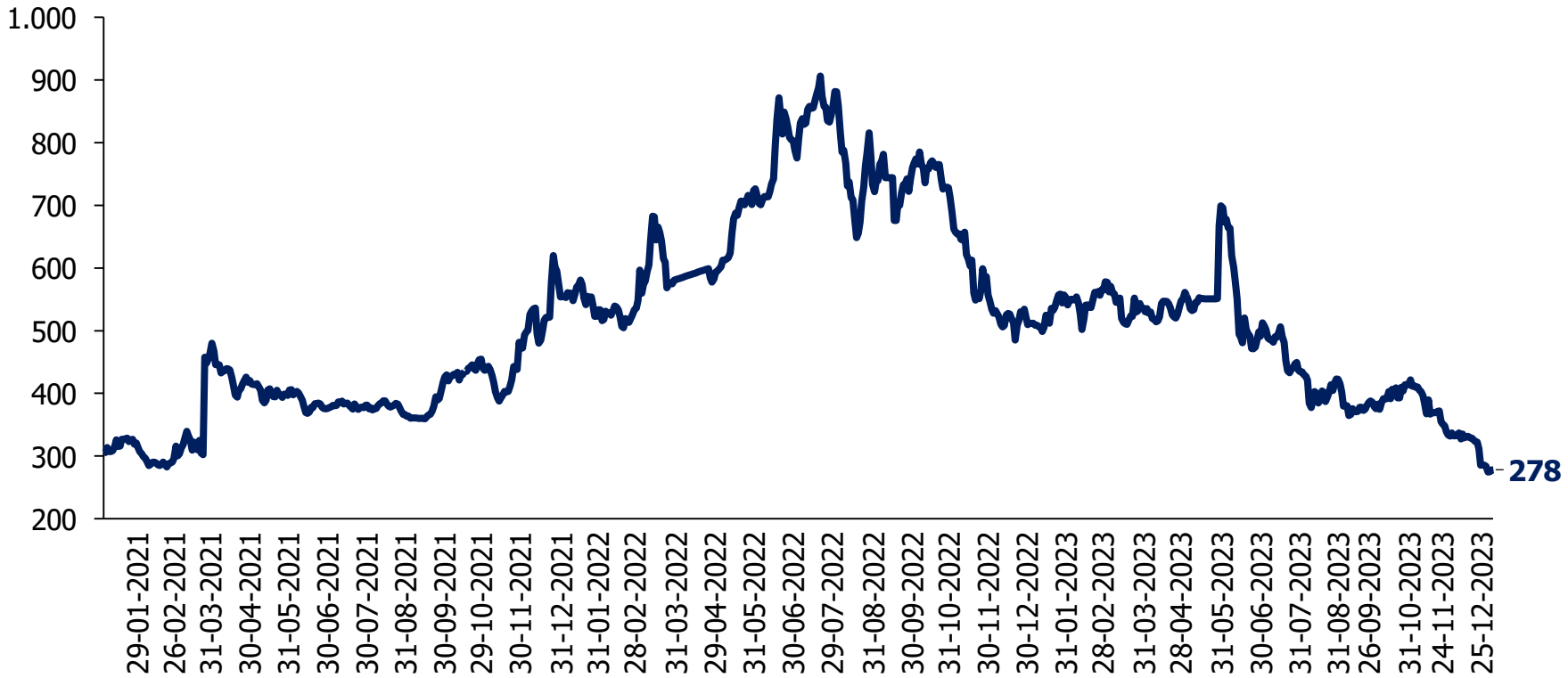

Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirmesi

Türkiye'nin risklilik göstergesi düşüş eğilimindedir.

Temmuz 2022'de 906 seviyelerini gören kredi temerrüt takas (CDS) oranı Aralık ayında 278'e kadar gerilemiştir. En son 2020 yılı Şubat ayında bu değerler gözlenmiştir.

Kredi Temerrüt Takası – CDS* (günlük) 1 Ocak 2021 – 25 Aralık 2023

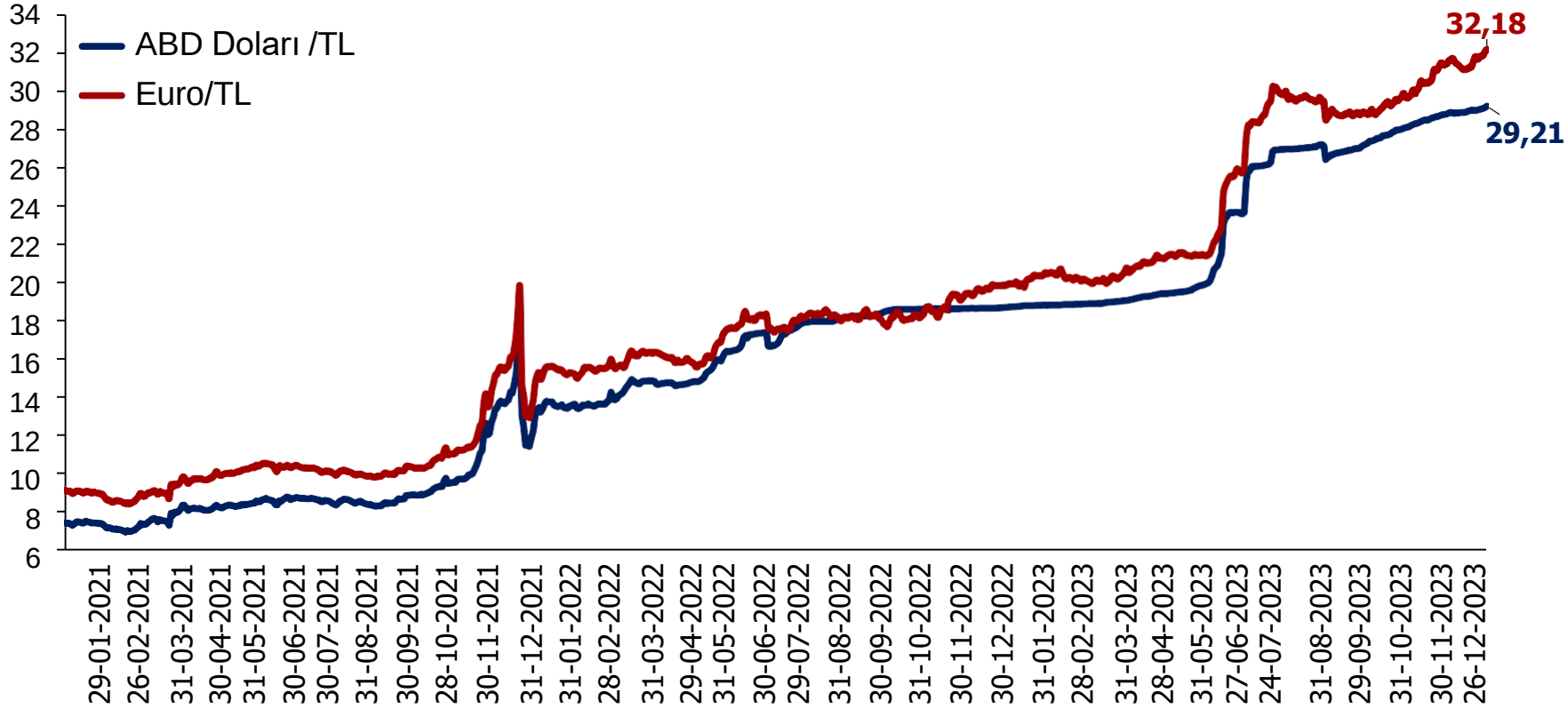

Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirmesi

* Tahvil ve benzeri yatırım enstrümanlarında borçlunun ödeyememe riskine karşı alacaklının hakkını garanti eden sigortadır.

Türk lirasında değer kaybı devam etmektedir.
Son bir ayda döviz kurundaki değişim ABD Doları/TL'de %1,4, Euro/TL'de ise %2,4'e ulaşmıştır.

Döviz kurları (günlük) 1 Ocak 2021 – 26 Aralık 2023

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler*

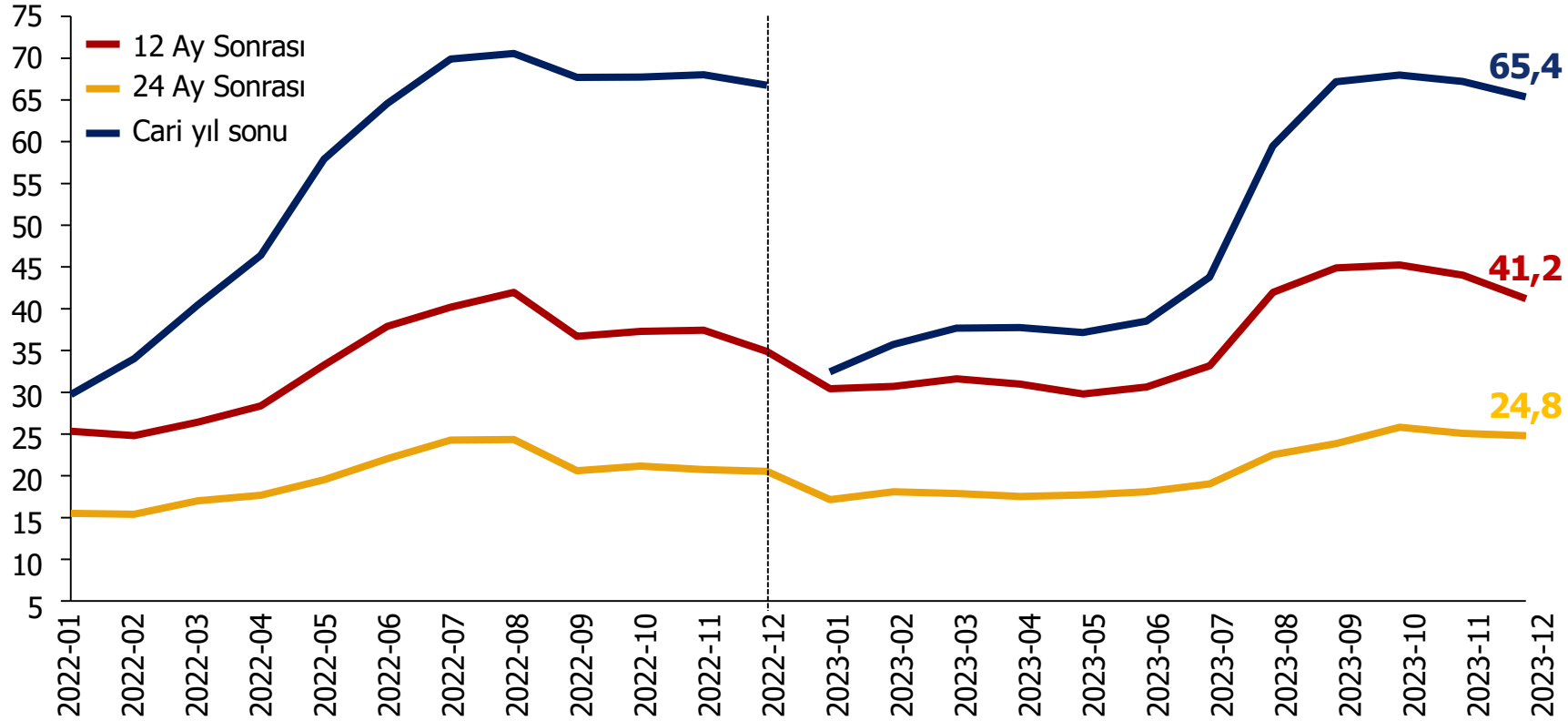
- Enflasyon beklentileri
  - Cari yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi
  - 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
  - 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
- Döviz kuru beklentileri
  - Cari ay sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - Cari yıl sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - 12 ay sonrasının ABD dolar kuru beklentisi
- Büyüme beklentileri
  - Cari yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi
  - Gelecek yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi

* TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, 15 Aralık 2023 tarihinde yayımlanmıştır. İlgili tarihten sonraki gelişmeler beklentilere yansımamaktadır.

Aralık ayında 2023 yılı sonuna ilişkin tüketici enflasyonu beklentisi %65,4 ve 12 ay sonrası beklenti ise %41,2'dir.

Enflasyon beklentilerinde düşüş sınırlıdır.

Yıllık TÜFE beklentileri (%) Ocak 2022 – Aralık 2023

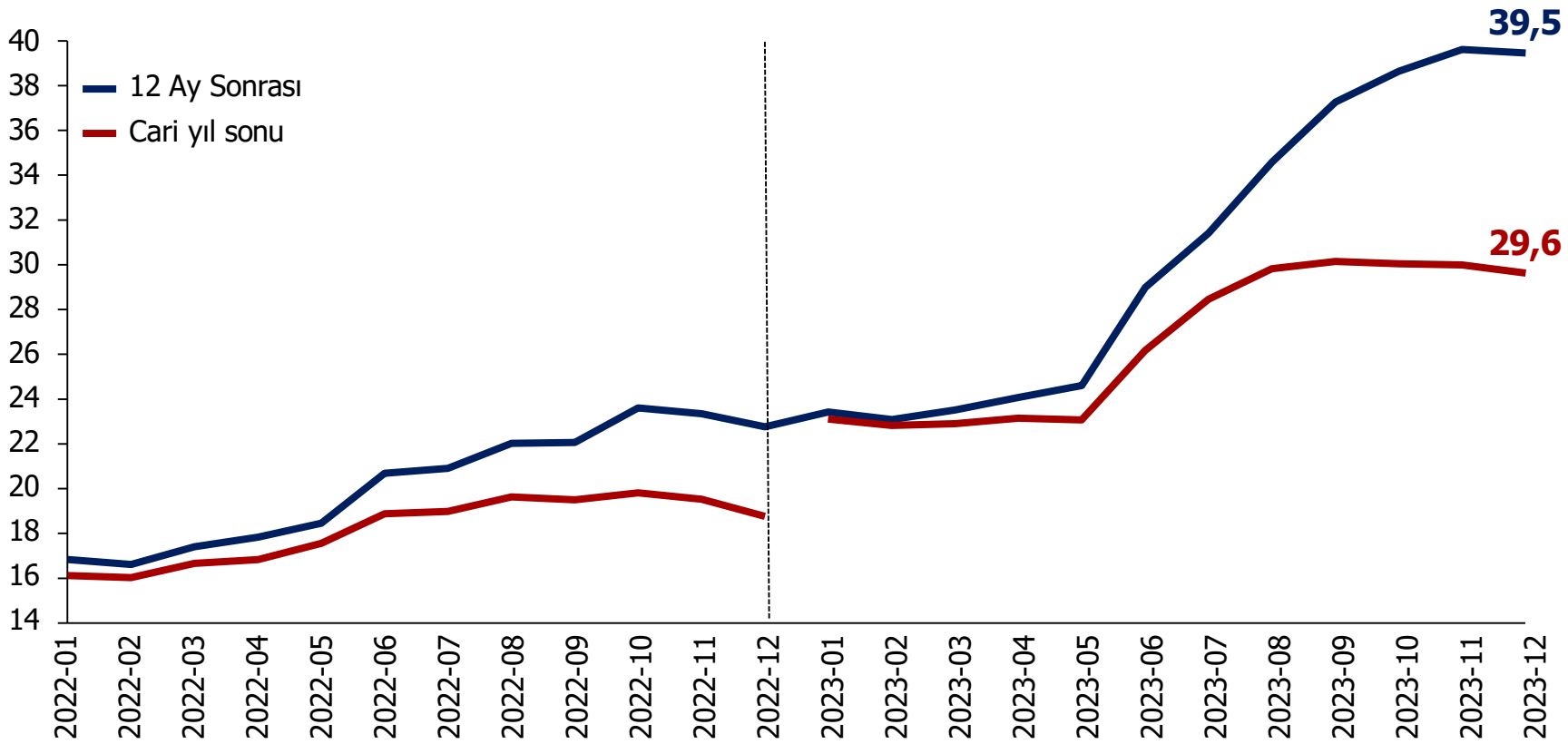

Kaynak: TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, TEPAV görselleştirmeleri

Anket katılımcıları döviz kurunun (ABD doları/TL) yıl sonunda 29,6 TL olmasını beklemektedir.

12 ay sonrası beklenti ise 39,5 TL düzeyine revize edilmiştir.

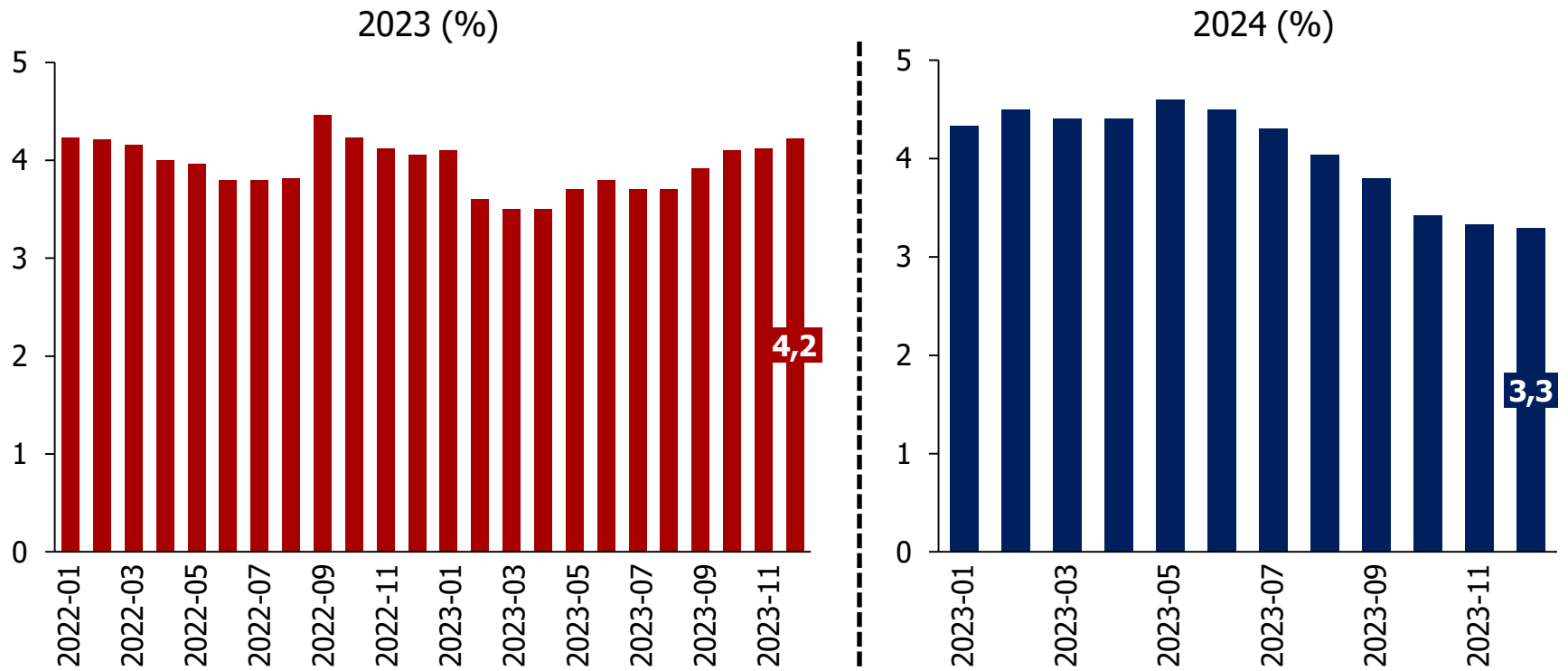
Döviz kuru beklentileri (ABD doları/TL) Ocak 2022 – Aralık 2023

Kaynak: TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, TEPAV görselleştirmeleri

Aralık ayında piyasa katılımcılarının büyüme beklentisi %4,2'ye yükselmiştir.
2024 yılı beklentisi ise %3,3'te sabit kalmıştır.

GSYİH Büyüme beklentileri (%) Ocak 2022 – Aralık 2023

Kaynak: TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, TEPAV görselleştirmeleri

Genel Değerlendirme -1

- 2023 yılı üçüncü çeyrek büyüme oranı yüzde 5,9 oranında gerçekleşmiş, eğilime dair göstergeler yavaşlamaya işaret etmiştir. Sanayi, inşaat ve finans sektörleri üretim tarafından büyümeyi yukarı çekerken, harcamalar tarafında da özel ve kamu tüketimi ile yatırım harcamaları büyümeye pozitif katkı vermiştir.
- 2023 yılının dördüncü çeyreğine ait göstergeler ılımlı yavaşlama eğiliminin devamına işaret etmektedir. İç talep tarafında net bir çıkarıma elverişli bilgi henüz bulunmamakla birlikte, elektrik tüketimi hız kesmiş, sanayi üretimi ve bileşik öncü gösterge de gerilemiştir. En son güncellenen 2023 yılı büyüme tahminleri yüzde 4,2-4,5 düzeylerine işaret etmektedir.
- Cari açık, temelde ithalatın hız kesmesine bağlı olarak yıllık bazda Temmuz 2023'ten başlayarak düşüş eğilimine girmiştir. Bu eğilimin azalacak altın ve otomobil ithalatı nedeniyle devam edeceği öngörülmektedir. Ülke risk primindeki düşüş eğilimi sürerken, cari açığın finansman tarafında da portföy girişleri artmıştır. Diğer taraftan, Merkez Bankası rezervleri yılın ikinci yarısından itibaren yükselmektedir.
- İşsizlik oranı yüzde 8,5 düzeyi ile son 11 yılın en düşük seviyelerine gerilemekle birlikte geniş tanımlı göstergelerde yüksek düzeyler korunmaktadır.

Genel Değerlendirme -2

- Merkezi yönetim bütçesi 2023 yılında harcama tayınlaması ve enflasyonla birlikte artan bütçe gelirleri nedeniyle olumlu bir görünüm arz etse de 2024 yılı Ocak ayında yapılacak maaş ve asgari ücret artışları, 2023 yılından ertelenen deprem harcamaları ve diğer kamu ödemeleri gelecek yıl için baskı unsurları oluşturmaktadır.
- Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, Aralık ayında da politika faizini 250 baz puan artırmış ve yüzde 42,5 seviyesine çıkarmıştır. Parasal koşulların sıkılaşmaya devam etmesiyle mevduat ve kredi faiz oranları yükselmiş, kredi kullanımları önemli oranda hız kesmiştir.
- Kur Korumalı Mevduatlar (KKM) çözümekle birlikte, yabancı para mevduatlar hala 2021 düzeyinin ve 2018 öncesindeki uzun vadeli eğilimin oldukça üzerindedir. Mevduat dolarizasyon oranı KKM'nin eğilimine bağlı olarak gerilemekte ancak, yüzde 60'a yakın yüksek düzeyini korumaktadır.
- Enflasyonda sınırlı düşüş eğilimi sürmektedir. Önümüzdeki döneme ilişkin yüksek enflasyon beklentileri dikkate alındığında, para politikasındaki sıkılaşma devam ederken fiyatlama davranışlarındaki bozulmanın ve başta hizmet enflasyonu olmak üzere enflasyondaki katılığın sürdüğü gözlenmektedir.

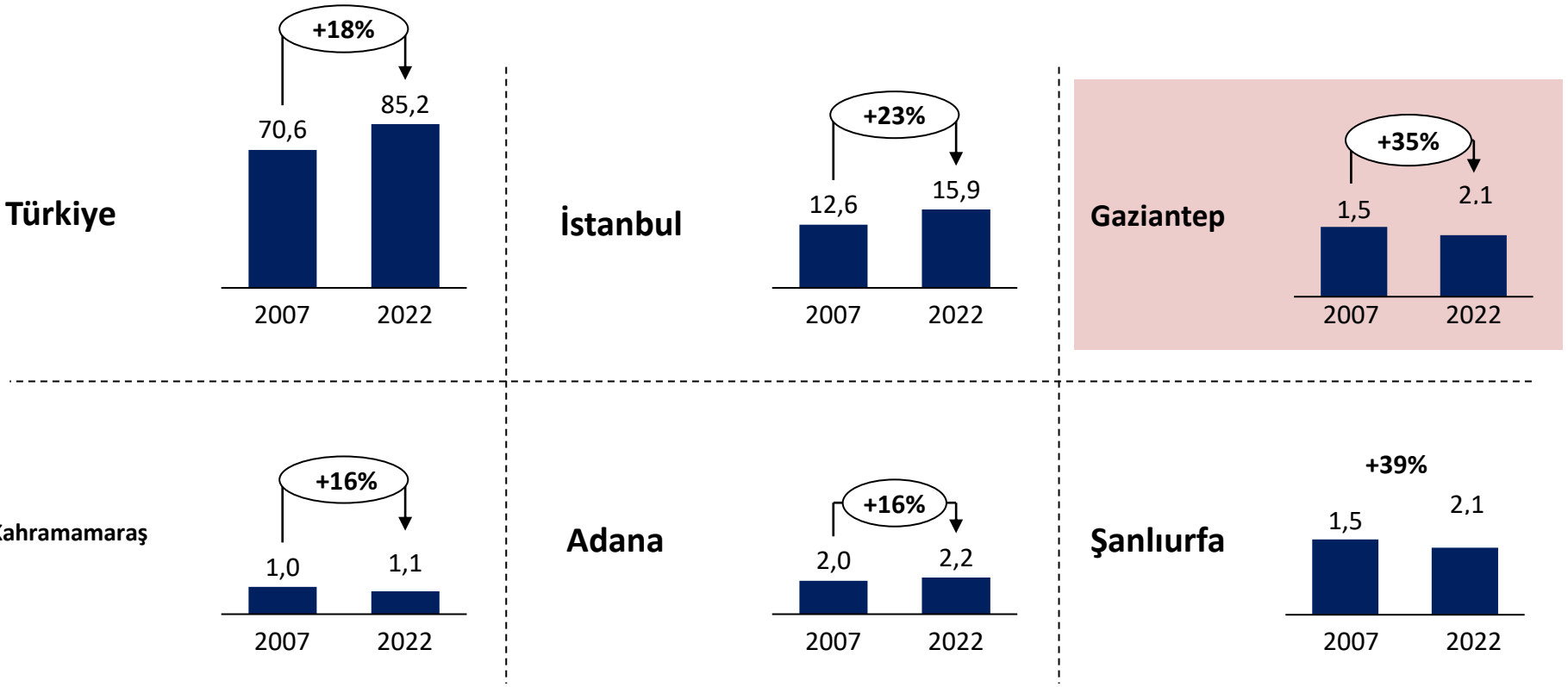
Gaziantep İli
Sosyal ve ekonomik yapı

- Nüfus ve göç
- Büyüme
- Dış ticaret
- İstihdam

Gaziantep ili toplam nüfus sayısı 2022 yılında 2,1 milyon

Toplam nüfus 10 yılda Türkiye ortalamasının üzerinde arttı

Nüfus, milyon, 2007-2022

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi

Gaziantep ili en fazla göçü Şanlıurfa'dan alırken en fazla göçü İstanbul'a verdi.

2022 yılında Gaziantep'in verdiği toplam göç 29.879 kişi
2020 yılında Gaziantep'in aldığı toplam göç 29157 kişi

Gaziantep ilinin diğer illere verdiği-aldığı göç, kişi, 2022

	Gaziantep'in diğer illerden aldığı göç, kişi		Gaziantep'in diğer illere verdiği göç, kişi	
1	Şanlıurfa	8650	İstanbul	5985
2	İstanbul	4360	Şanlıurfa	5028
3	Kilis	2586	Kahramanmaraş	3037
4	Kahramanmaraş	2897	Antalya	2157
5	Adıyaman	1943	Hatay	2810
6	Hatay	2696	Ankara	2865
7	Adana	1797	Mersin	2658
8	Mersin	1899	İzmir	1018
9	Ankara	2158	Adana	2456
10	Antalya	1553	Adıyaman	1865

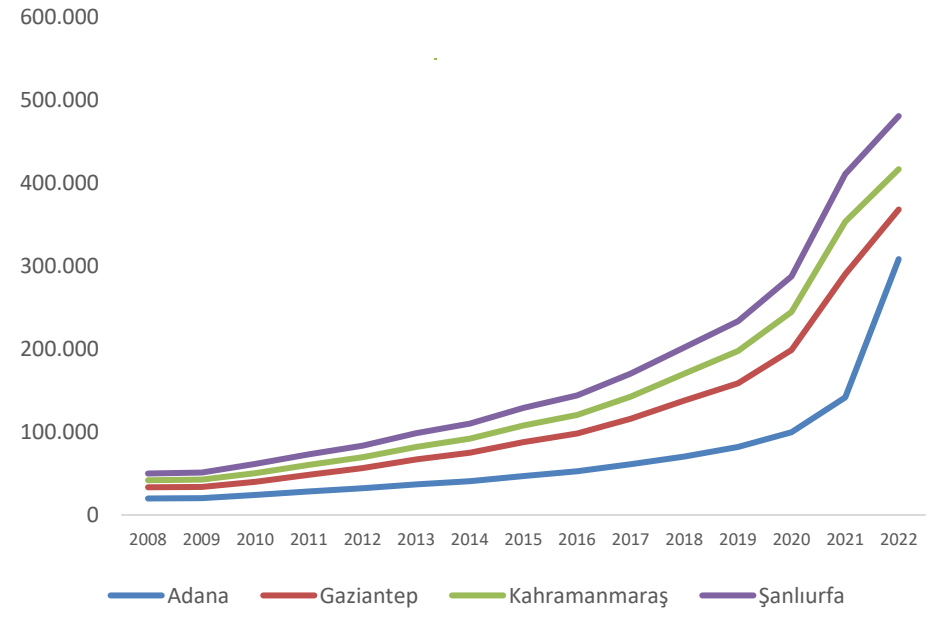
Kaynak: TÜİK, Göç İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi

2008 yılında Gaziantep'in GSYH'si 13 milyon TL iken bu rakam 2022 yılında 308 milyar 090 milyon TL

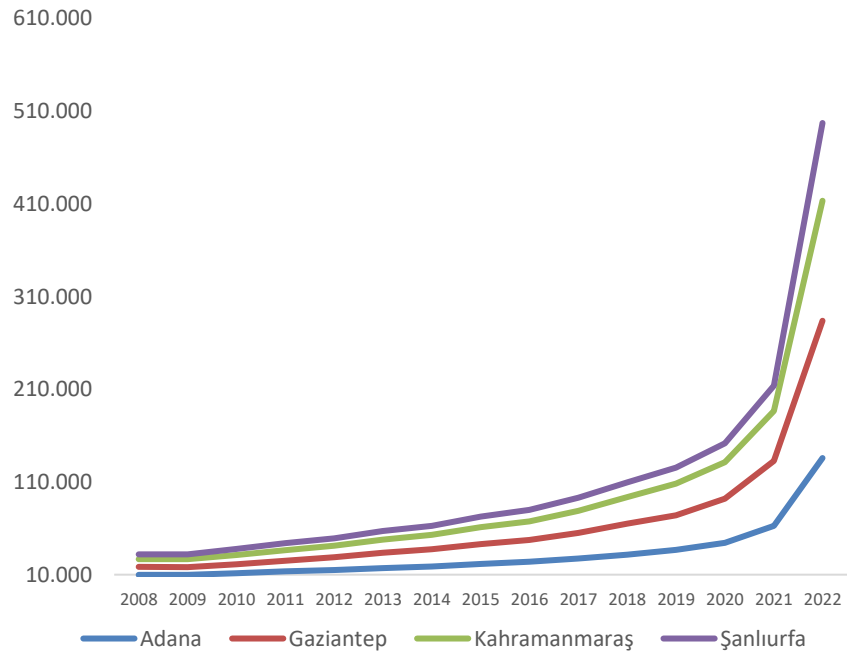
Kişi başı milli gelirde Gaziantep, Şanlıurfa, Kahramanmaraş'tan daha iyi konumda

Gaziantep ve seçili illerin yıllık GSYH ve kişi başı GSYH değerleri, 2008-2022

GSYH, milyar TL

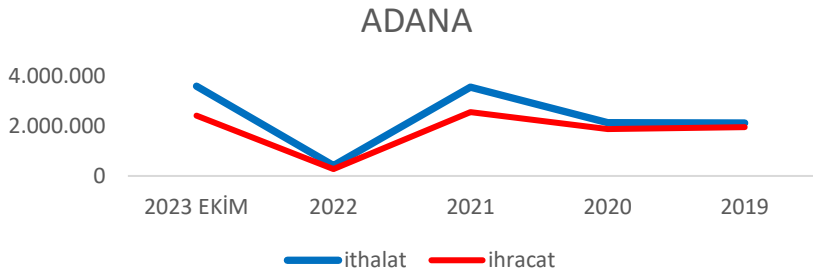
Kişi başı GSYH, bin TL

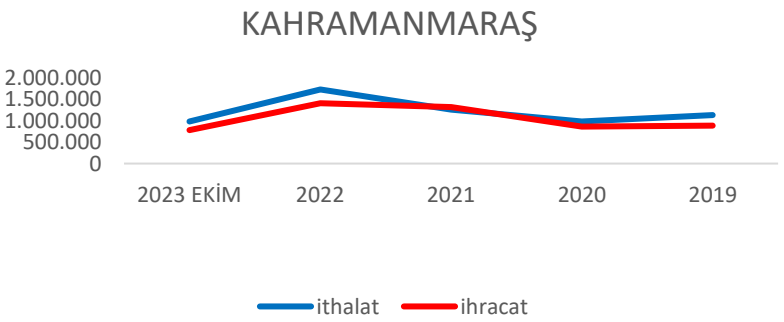

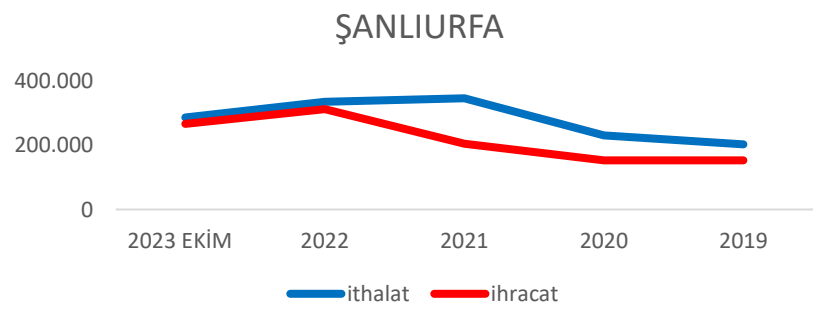
Kaynak: TÜİK, Bölgesel Hesaplar, TEPAV görselleştirmesi

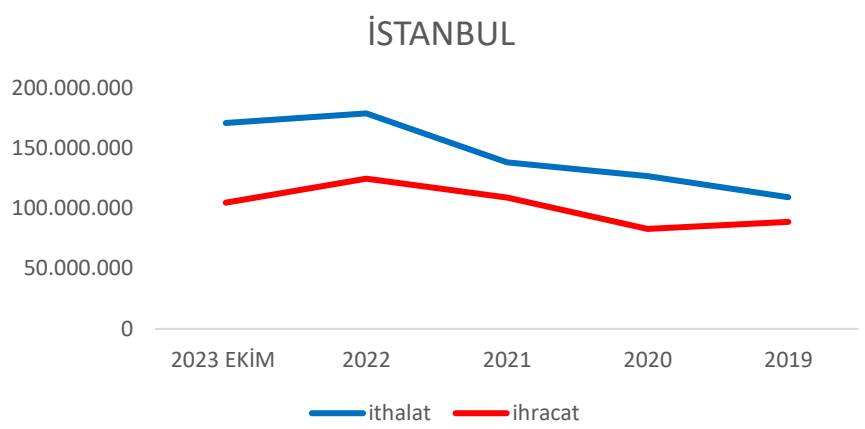
Gaziantep, dış ticarette rekabet gücünü artırabilir

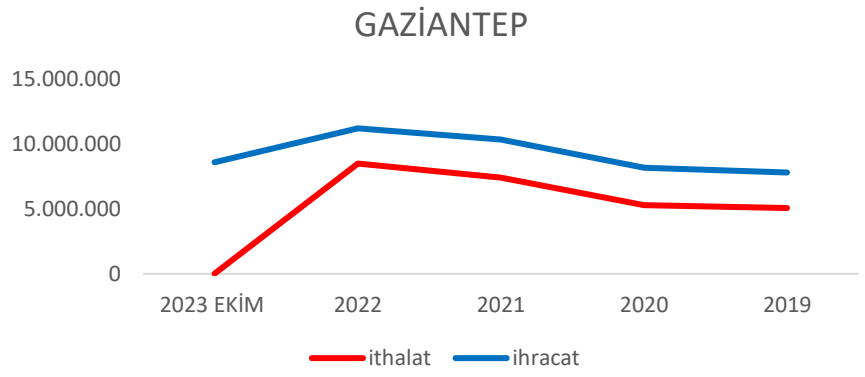
İhracat-İthalat, milyon dolar, aylık, 2019-2023 EKİM

Gaziantep'de sektörel krediler içerisinde en büyük payı tekstil sektörü aldı

Kredi performans oranı en yüksek olan sektörler: İnşaat ve Toptan Ticaret ve Komisyonculuk alanlarıdır.

Gaziantep'de sektörel kredi dağılımı, 2023-09

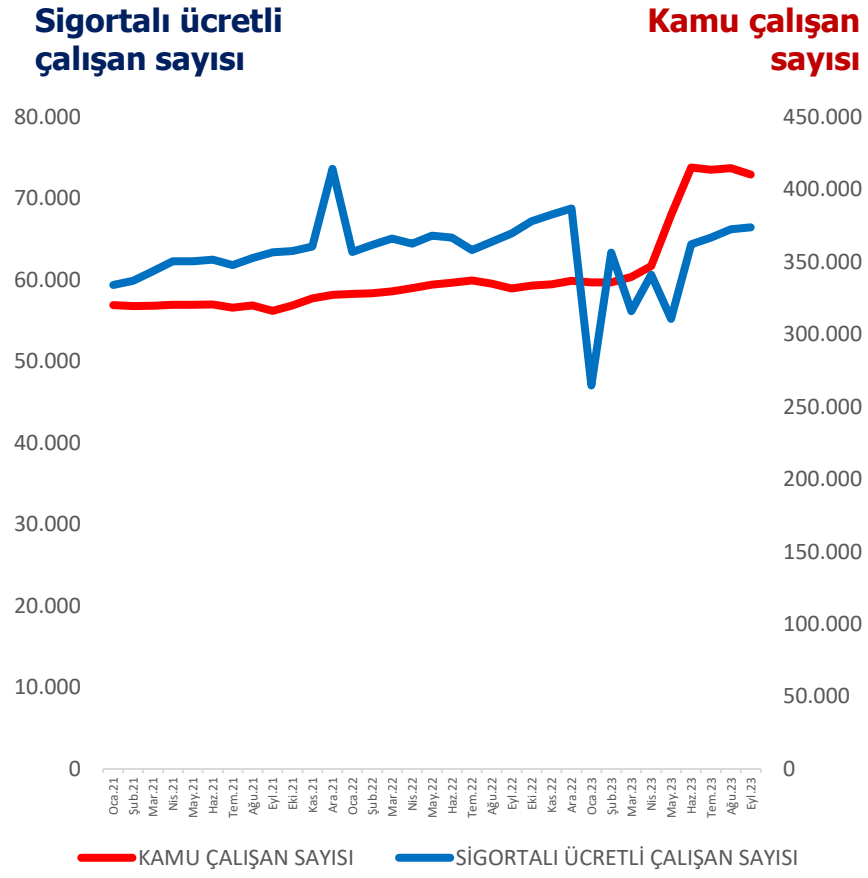
	Kredi Tutarı, bin TL	Takipteki kredi tutarı, bin TL	Kredi Performans Oranı, %
Gıda Meşrubat ve Tütün	18.255.293	659.976	3.49
İnşaat	4.546.963	107.117	7,64
Metal ve İşlenmiş Maden	1.429.218	13.850	0,96
Finansal Kuruluşlar	265.738	2.304	0,86
Tekstil ve Tekstil Ürünleri	96.926.810	1.100.329	1,12
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	20.063.835	828.237	3,96
Turizm	724.032	98.857	12.02
Ziraat ve Balıkçılık	910.335.225	86.683	0,83
Enerji	21.335.225	69.860	0,33
Denizcilik	16.912	17	0,10

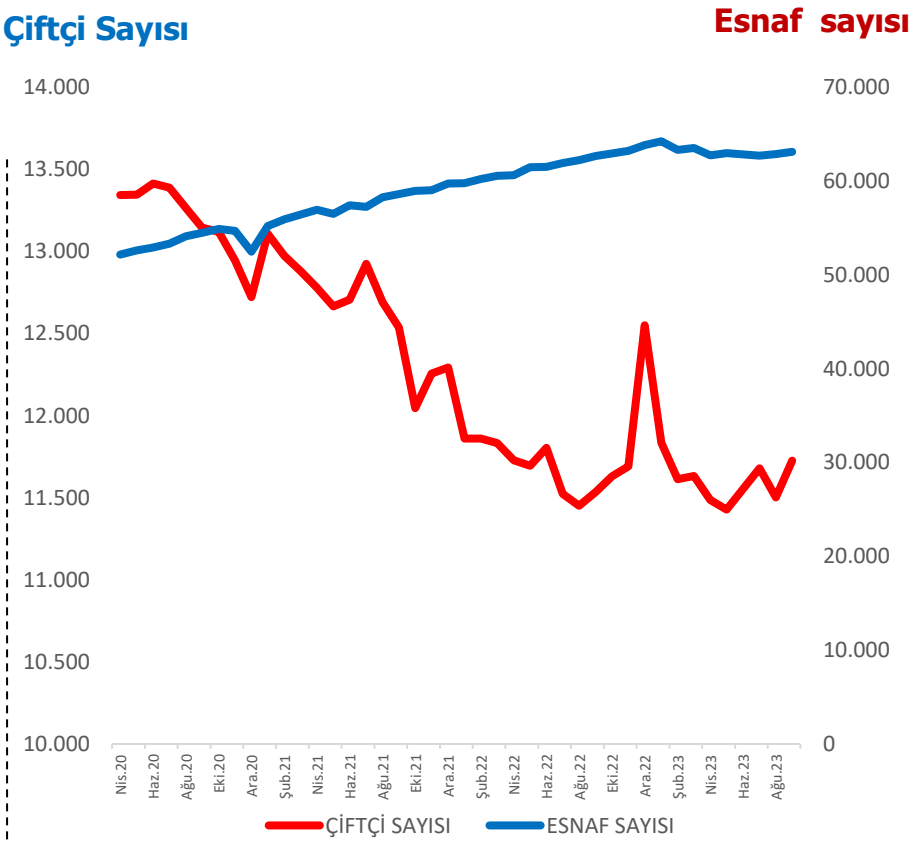
Kaynak: BDDK Fintürk, TEPAV görselleştirme

Not: Performans oranı (Takibe dönüşüm oranı): Takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.

Ücretli çalışan istihdamında pandeminin olumsuz etkisi telafi edildi

Çalışan sayısı, Gaziantep, bin kişi, aylık, Ocak 2021– Eylül 2023

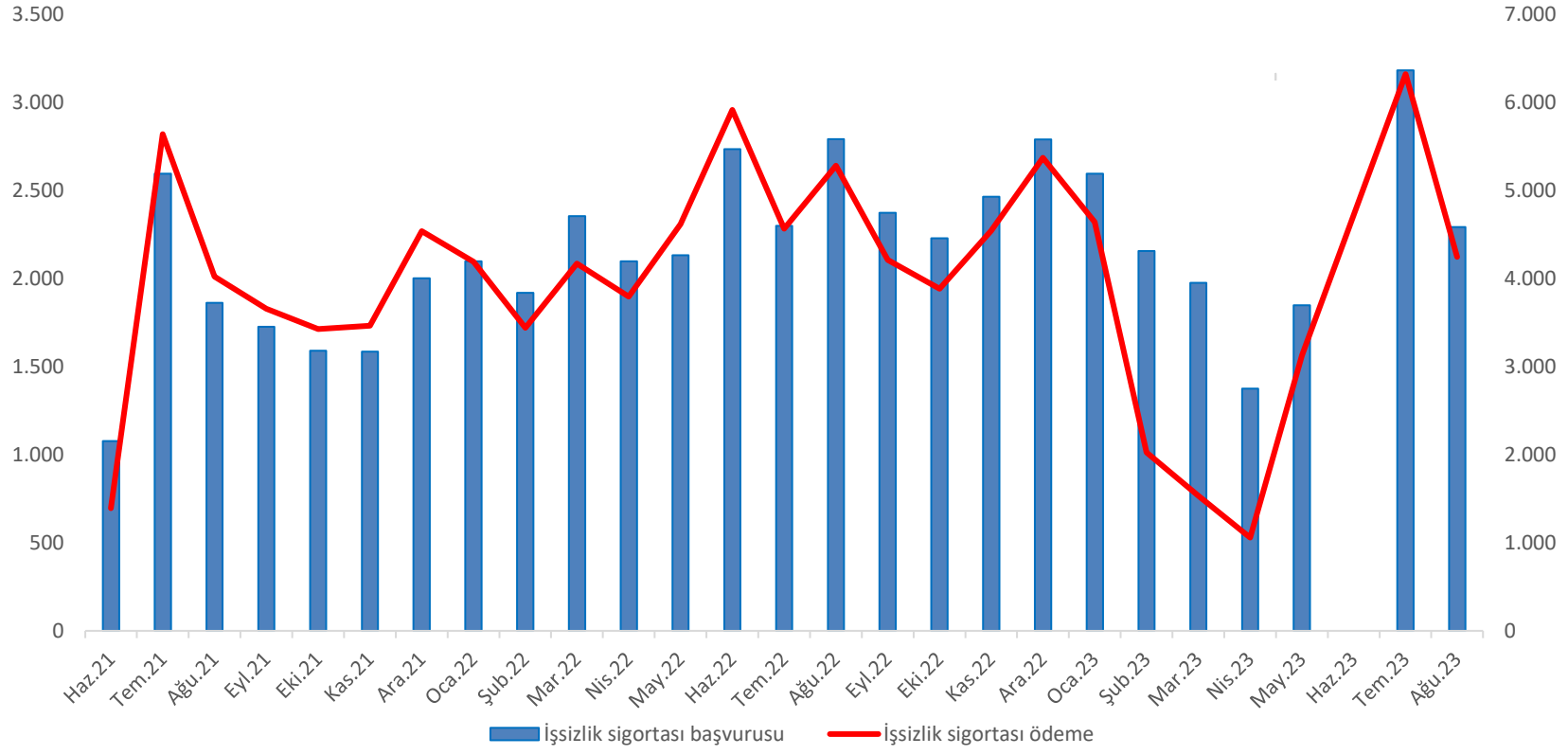

Kaynak: SGK

İşsizlik ödeneğine başvuruları Nisan'da en yüksek seviyesini görse de Kasım itibarıyla 3100 seviyesinde gerçekleşti.

Çalışan sayısı, Gaziantep, bin kişi, aylık, Haziran 2021 – Ağustos 2023

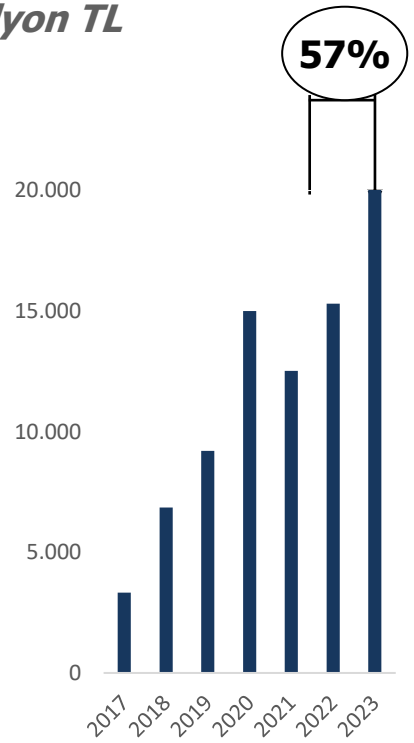

Kaynak: İŞKUR

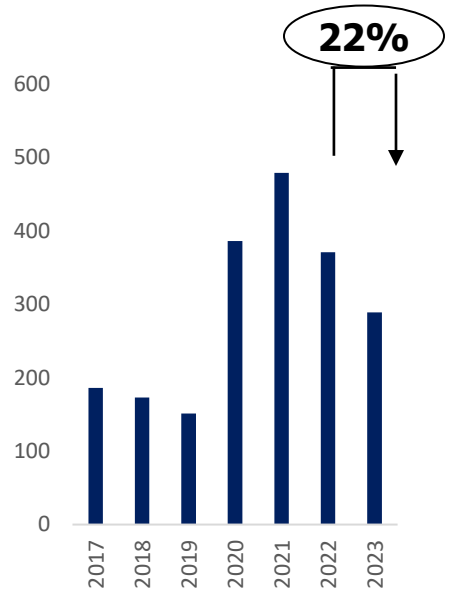
Gaziantep, yatırım ve teşviklerden 2021'de daha çok yararlandı

01.01.2017 - 31.07.2023 tarihleri arasında düzenlenen yatırım teşvik belgeleri, sabit yatırım tutarı, 2017 –Eylül 2023

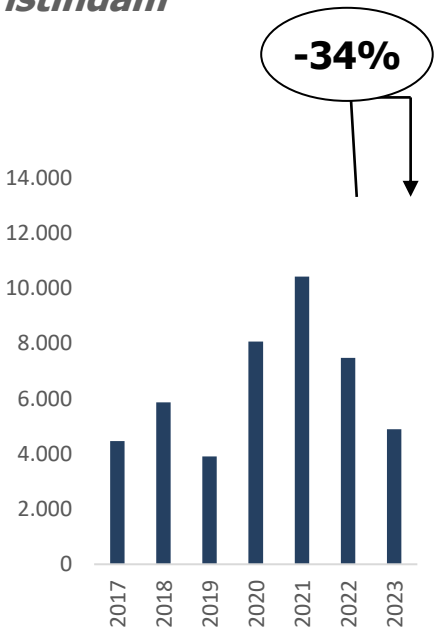
Sabit yatırım tutarı, milyon TL

Yatırım teşvik belgeleri, belge adedi

Yatırım teşvik belgeleri, istihdam

Kaynak: Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, TEPAV görselleştirmesi

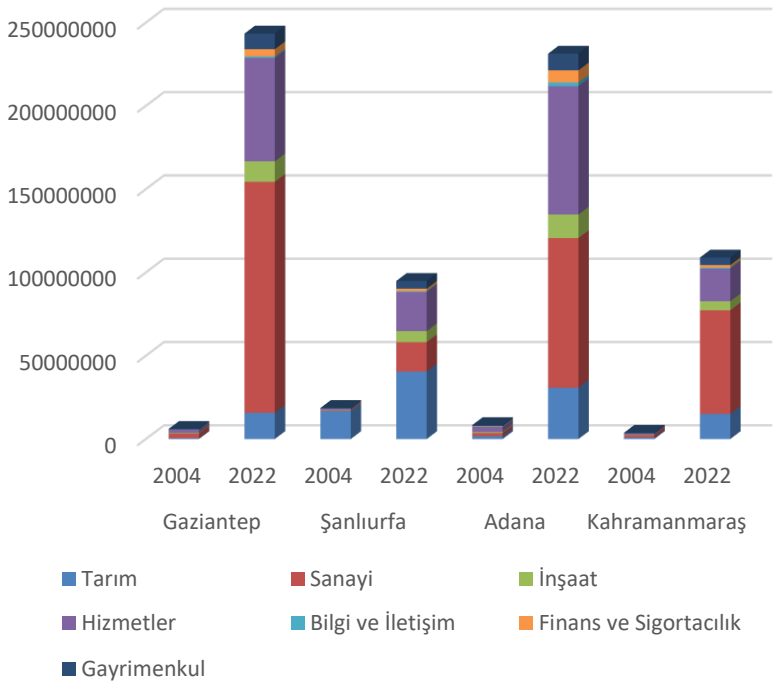
Gaziantep İli
Sektör bazlı analizler

- Sektörel dağılım
- Tarım
- Turizm
- Eğitim
- Sağlık

Çevre illerine kıyasla Gaziantep'te Sanayi ve İmalat sektörleriyle ön plana çıkıyor.

Gaziantep İnşaat ve Gayrimenkul sektörlerinin GSYH'deki payı daha düşük.

GSYH'nin sektörlere göre dağılımı, %, Türkiye ve Gaziantep, 2004 ve2022

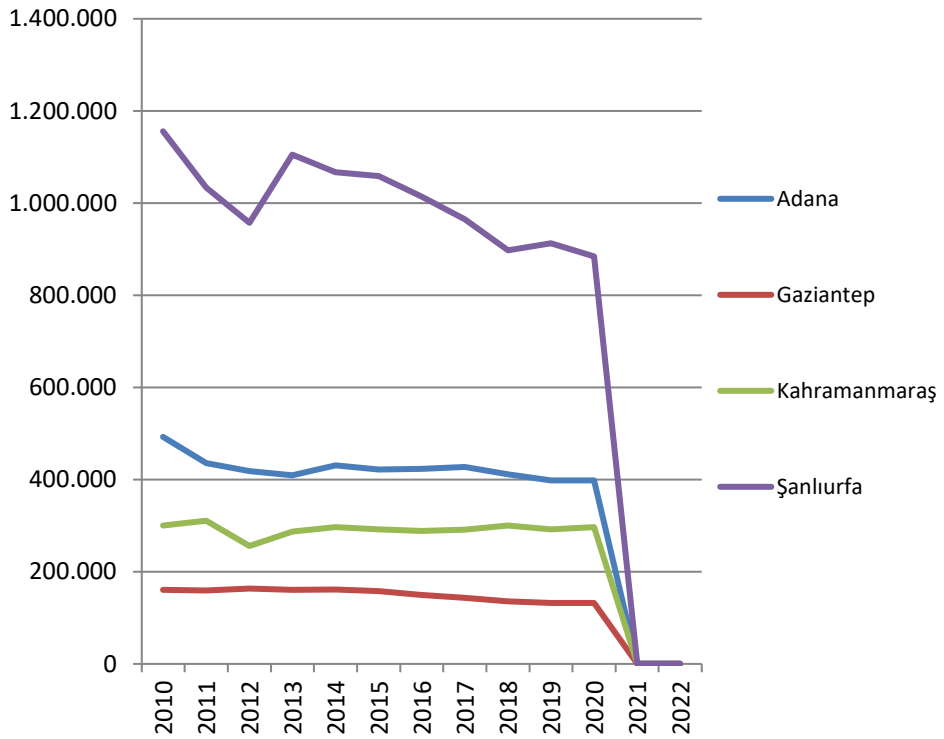
	Yıl	Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler	Bilgi ve İletişim	Finans ve Sigortacılık	Gayrimenkul
Gaziantep	2004	551677	2721486	363420	1861044	80752	109373	409556
	2022	15738366	138674487	12294998	62047418	955083	4297715	9420974
Şanlıurfa	2004	16665571	294373	310905	885351	61353	36560	404065
	2022	40524003	17609344	6652343	23487569	483076	1497066	4665614
Adana	2004	1683450	1928102	516925	3110184	181732	259507	664989
	2022	30767180	89912027	14138491	77037541	2206665	7280342	10002035
Kahramanmaraş	2004	898157	1531161	238897	632056	37967	46609	368102
	2022	15138634	62157232	5421452	19536042	678028	1534011	4498415

Tarım alanı bakımından Şanlıurfa Gaziantep'in önünde

Meyveler, içecek ve baharat üretimine ayrılan tarım alanları ile sebze bahçeleri alanı oranlarında, Gaziantep'te Şanlıurafa'dan daha yüksek

İşlenen tarım alanı istatistikleri, Gaziantep ve emsal iller, 2004-2022

İşlenen tarım alanı

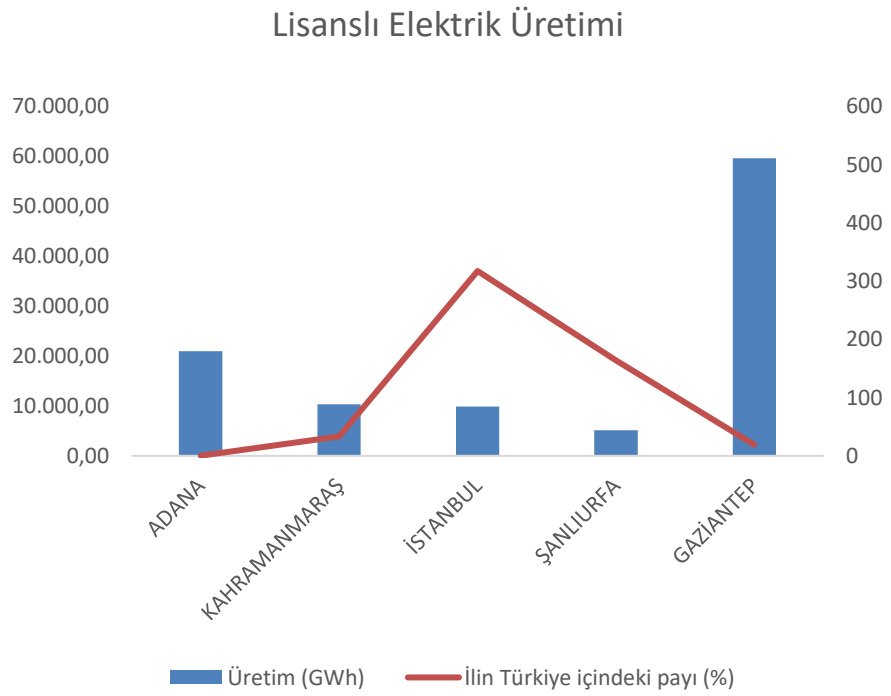
Bitkisel üretim faaliyetine göre işlenen tarım alanı, ilin kendi içerisindeki toplam tarım alanlarından alınan pay, %

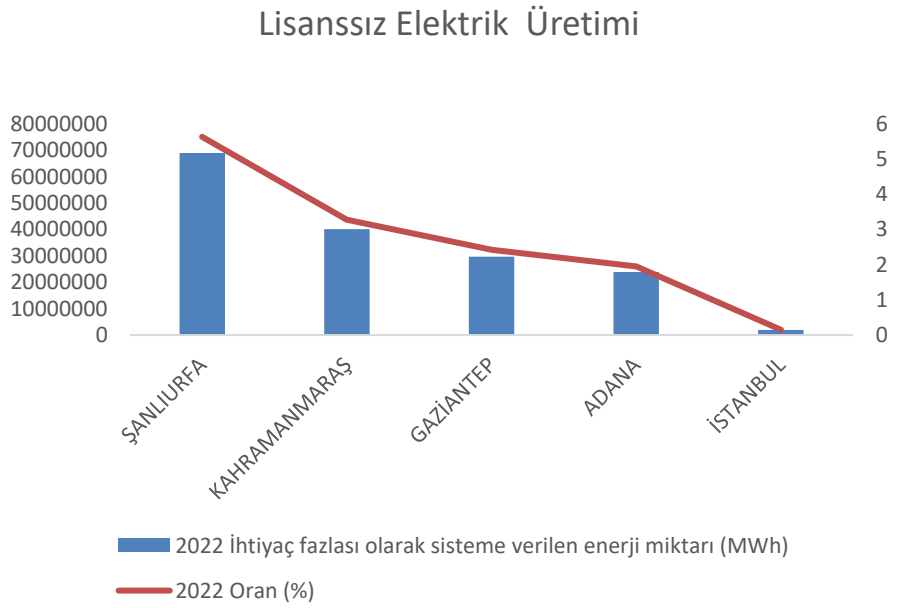
	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı	Sebze bahçeleri alanı	Meyveler,içecek ve baharat bitkileri alanı	Süs bitkileri alanı
Gaziantep	105	3,412	62,051	0,000
Şanlıurfa	68,963	1,126	15,749	0,000
Kahramanmaraş	71,110	2,641	17,406	0,000
Adana	73,746	6,839	17,509	0,029

Kaynak: TÜİK

Çevre illerine kıyasla Gaziantep'te lisanslı elektrik üretim sektörünün payı düşük

Lisanslı ve lisanssız Elektrik üretim dağılımı, %

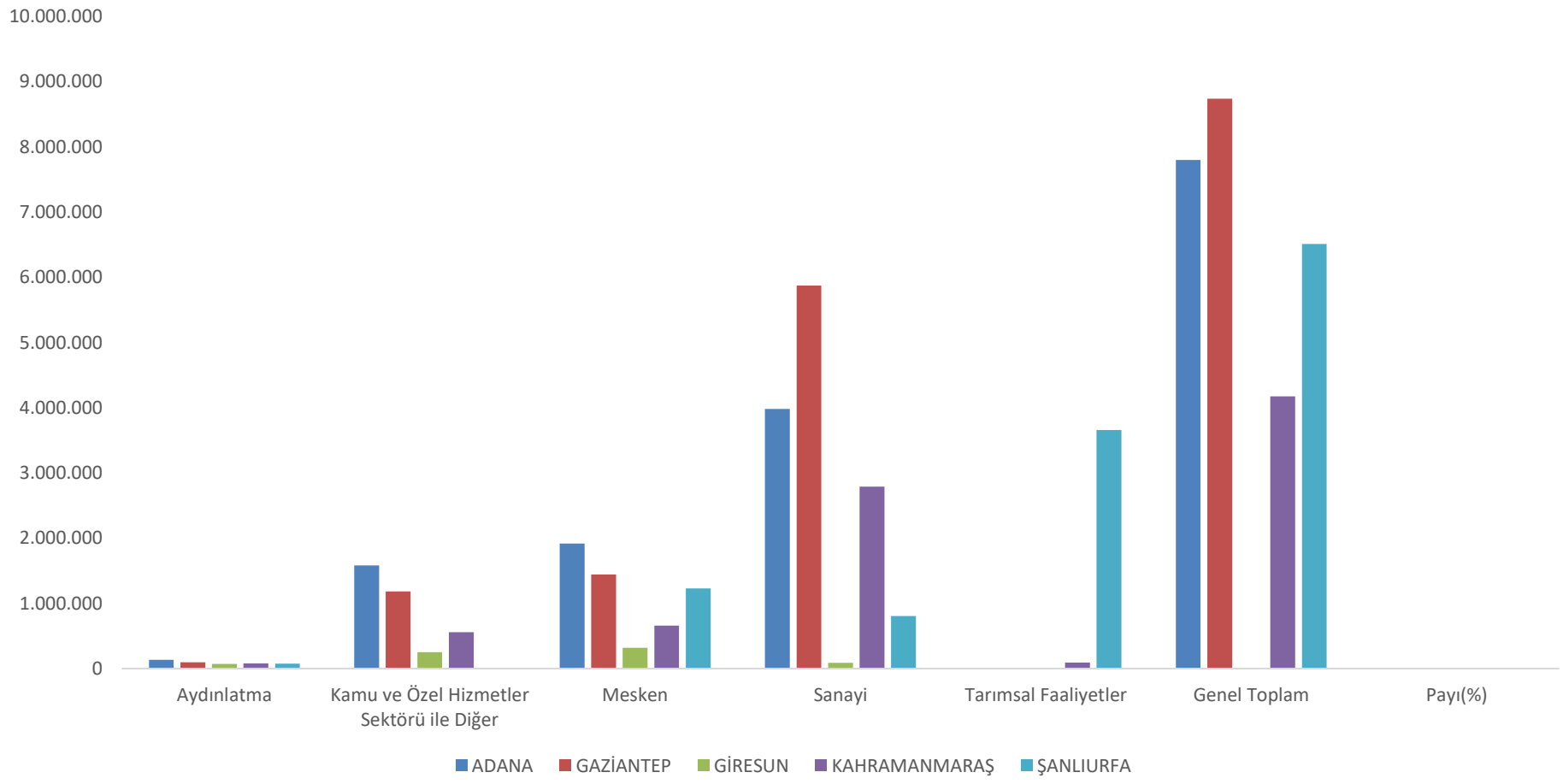

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Hesaplar, TEPAV görselleştirmesi

Çevre illerine kıyasla Gaziantep'te elektrik tüketimi sanayide odaklanmıştır

Elektrik tüketim dağılımı,2022 %

2022 yılında Gaziantep'te bulunan turizm belgeli konaklama tesislerine geliş sayısı 430 bin oldu

İlçelere göre turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde tesislere geliş, geceleme, ortalama kalış süresi ve doluluk oranlarının dağılımı, 2022

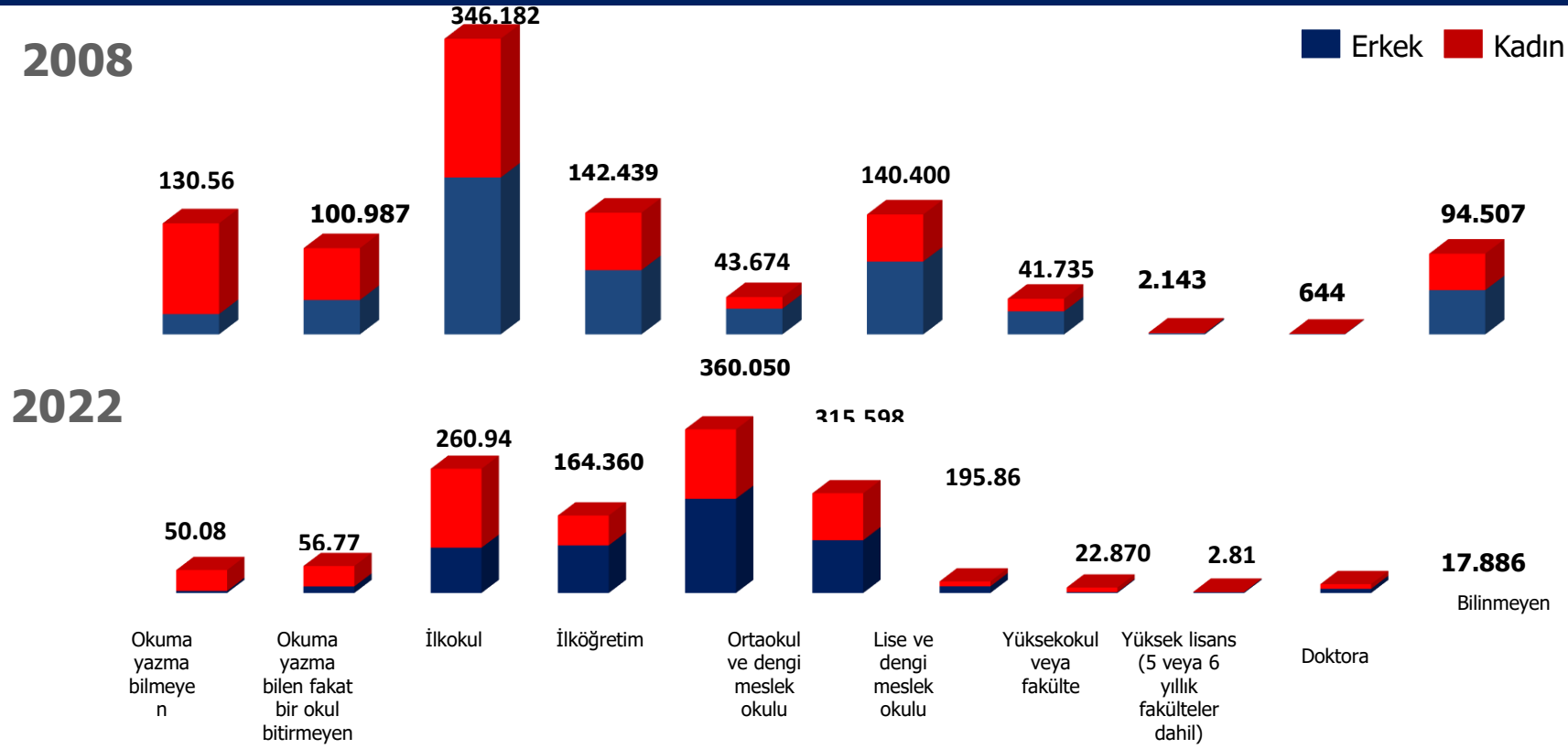
İLLER	İLÇELER	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ			DOLULUK ORANI(%)		
		YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM
Gaziantep	İslahiye		2 652	2 652		3 070	3 070	0,00	1,16	1,16	0,00	24,37	24,37
	Nizip	963	8 105	9 068	1 399	12 951	14 350	1,45	1,60	1,58	3,47	32,12	35,59
	Şahinbey	75 496	399 127	474 623	126 514	612 318	738 832	1,68	1,53	1,56	8,15	39,44	47,59
	Şehitkamil	87 991	424 788	512 779	170 198	674 205	844 403	1,93	1,59	1,65	9,81	38,87	48,68
	Toplam	164 450	834 672	999 122	298 111	1 302 544	1 600 655	1,81	1,56	1,60	8,93	39,00	47,93

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, TEPAV görselleştirmesi

2008 yılı ile kıyaslandığında Gaziantep'in nüfusun eğitim seviyesi yükselmiş

2020 yılında bitirilen eğitim durumu açısından lise ve dengi meslek okulu ön plana çıkıyor

Bitirilen eğitim durumu, 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus, 2008-2022

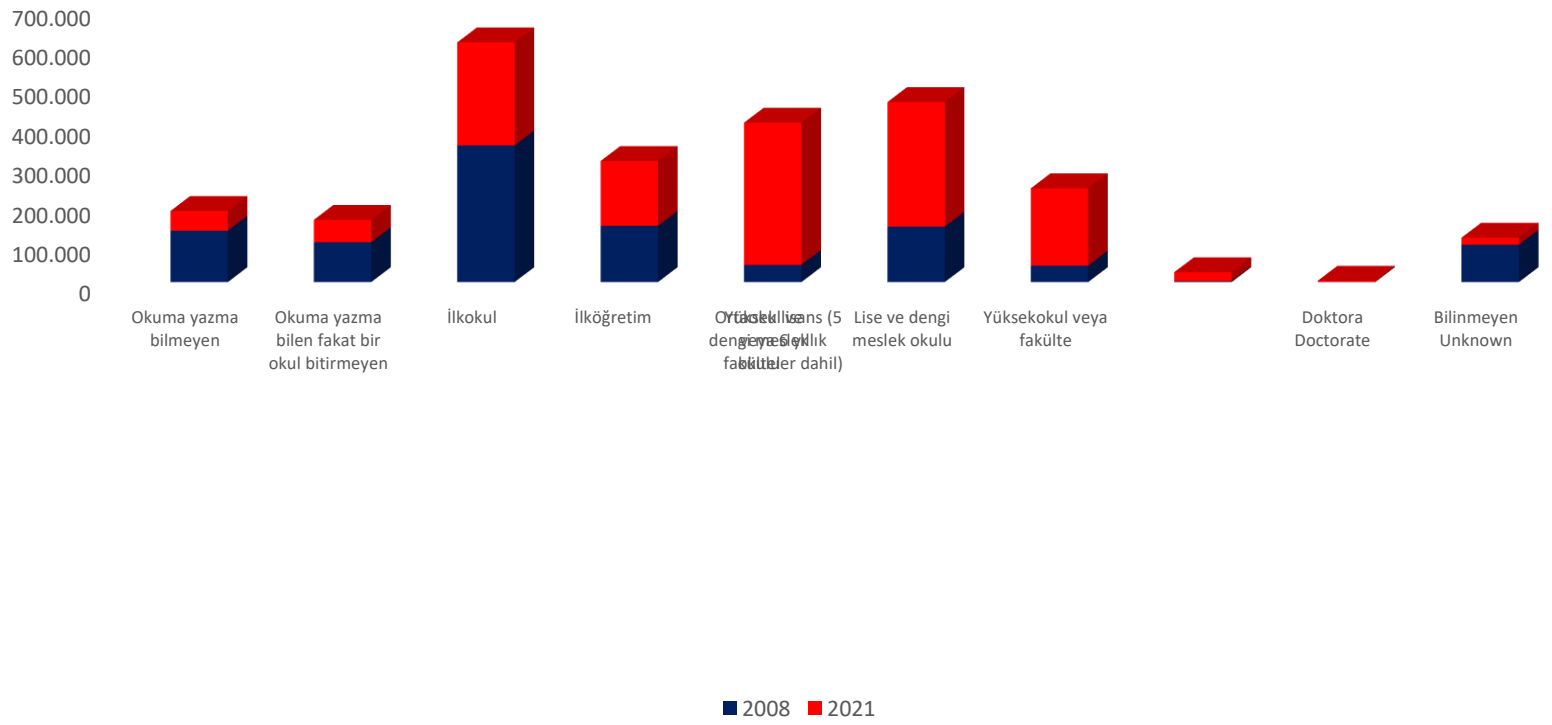

Kaynak: TÜİK, Eğitim İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi

2008 yılı ile kıyaslandığında Gaziantep'te nüfusun eğitim seviyesi yükselmiş

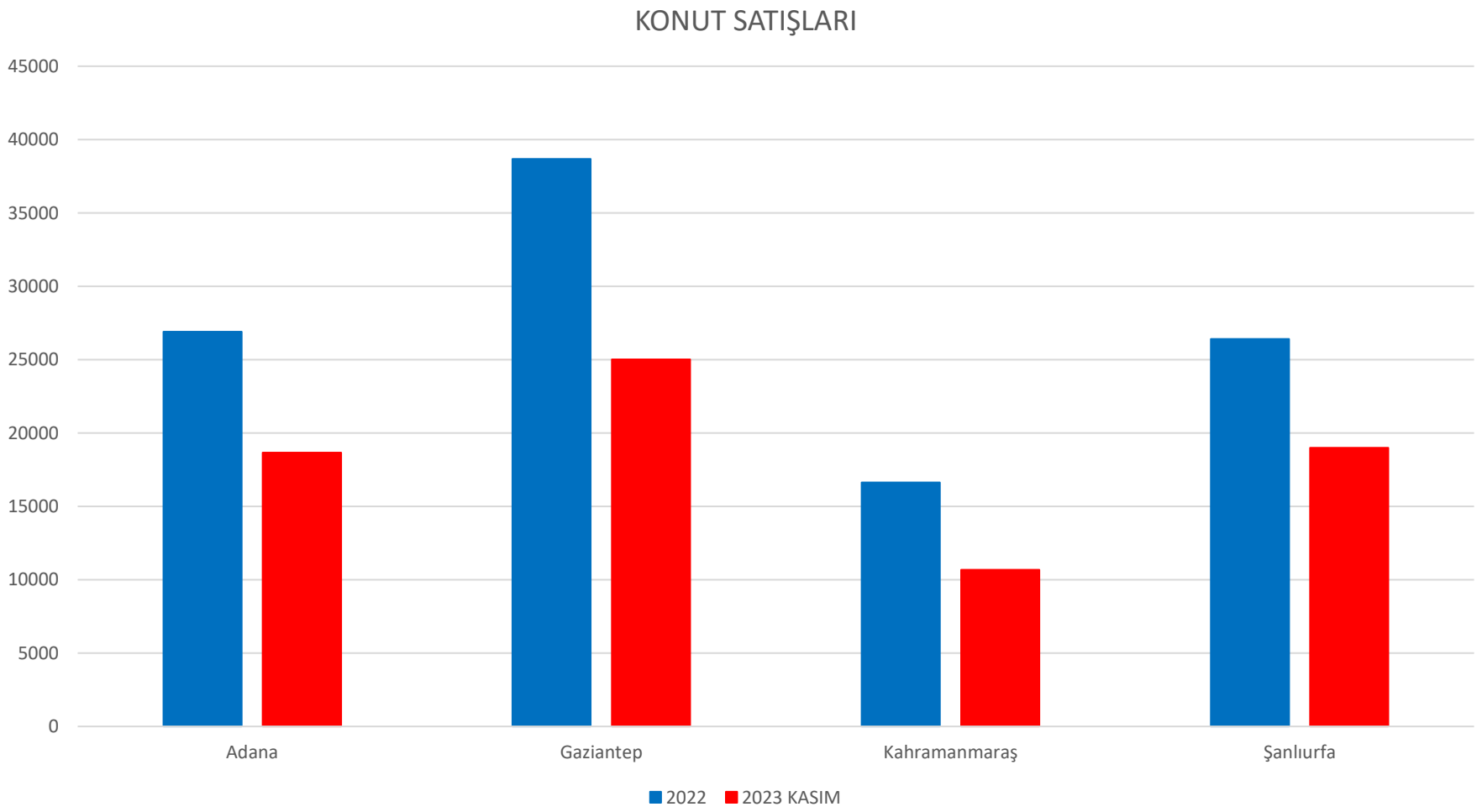
2008'de nüfusun yüzde 7'si yüksekokul veya fakülte seviyesinde eğitime sahipken 2021'da bu oran yüzde 16'ya çıktı

Bitirilen eğitim durumu, 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus, %, 2008-2021

Kaynak: TÜİK, Eğitim İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi

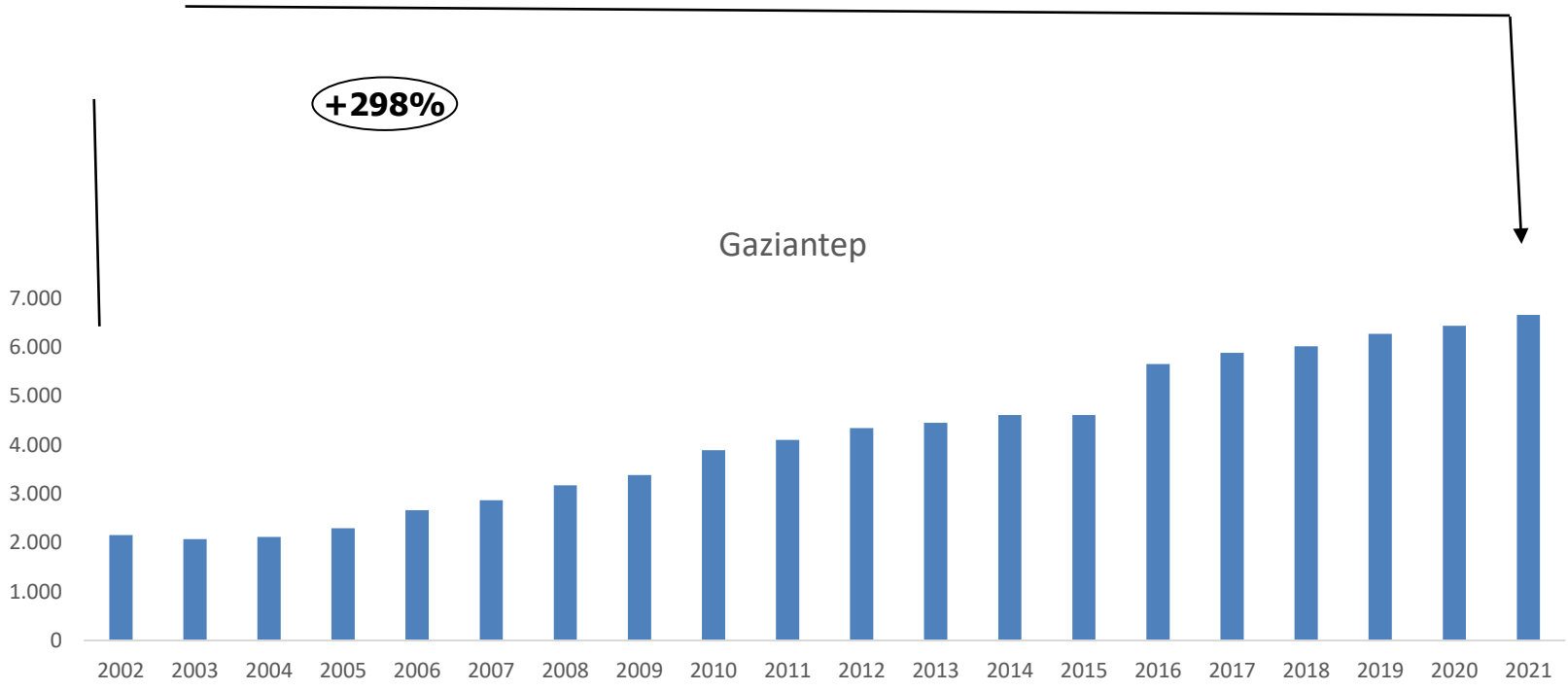
2022 yılı 2023 HAZİRAN KONUT SATIŞ SAYILARI

Hastane yatak sayısı artış eğilimde

2002'den bu yana yatak sayılarında yüzde 64'lik bir artış var

Hastane yatak sayısı, 2002-2021

Kaynak: TÜİK, Sağlık İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi